

העולם הזה

מדוע אין הממשלה מעונינת בתפיסת

איוון כמון

סיפורו האישי של

יואל בראנד

על כגישותיו עם

רב-הטבחים הנאצי

*

מה הציע אייכמן

לשליחי הסוכנות?

*

האם הוא יודע

יותר מדי?

מן מזירתה ביונה, מבלי להשאיר אחריה עקבות. כעבור שנתיים הופיעה שוב באותה פתאומיות, כאילו נפלה מן השמיים. שוט שאלות לא יכלו להניע אותה לספר היכן בילתה שנתיים אלה. בשנת 1966 איתרה אחת הכתבות של העתון הפאריזאי הרציני להמונז אח אייכמן בסביבת גמאל עבד אל נאצר.

לפני כששה חודשים אמרה לי אישיות גרמנית, כי השלטונות הגרמניים מצאו את אייכמן והעבירו את האינפורמציה על מקום הימצאו לממשלת ישראל.

האם נשמע על תפיסתו מועד זה?

בשורות אחרונות אלה היתה טמונה אחת הסנסציות הגדולות של פרשת היעלם של פושעי-מלחמה נאציים. אך שאלתו של בראנד העידה על תמימות רבה; לא זו בלבד שלא שמענו על תפיסתו של פושע מועד זה, אלא שעצם גילויו העובדה, כי מקום הימצאו נמסר לממשלת ישראל, עבר ללא תגובות ציבוריות.

אך עיבודו מסוג זה סופן להגיע להכרת הציבור. השלטונות הגרמניים, שלא יכלו להבין את אדישות הממשלה הישראלית בפרשה זו, ניסרו את האינפורמציה למוסדות ולאנשים פרטיים במדינה. עד שהשבוע שוב עלה אייכמן לחדשות, כשנודע כי נתגלו עקבותיו בנסיכת-הנפט כחייית.

מה עשתה הממשלה — מלבד מסירת כמה הודעות מגומגמות? — לא כלום.

במאמרו החדש, המתפרסם בגליון זה, מעלה בראנד את השאלה בכל אכזריותה: מה פשר אדישותה של ממשלת ישראל בפרשת אייכמן? מדוע לא גילתה כל יוזמה להבאת הפרשן הגדול לידן, כדי לברר מקור ראשון את פרטי הפרשה האפלה ב יותר בתולדות הפורה היהודית?

איש כפף

אדולף אייכמן, המופיע השבוע על שער העולם הזה, אינו פנים חדשות בעיתון זה. לפני שנה בדיוק (העולם הזה 1094) הודיע פסה המונתו של הפרשן הנאצי, אשר בפני קוחו הישיר הוצאו להורג מיליוני היהודים באירופה. היה זה במסגרת מאמר חתום בי ידי יואל בראנד. בראנד, עסקן ציוני הונגרי, נשלח עליידי אייכמן, בשיא מיבצע הטבח, כדי להציע לבנות-הברית 100 אלף יהודים חיים, תמורת ציוד מלחמתי. הוא לא זכה למלא את שליחותו, הוסגר לידי הבריטים עליידי משה שרת ואהוד אבריאל.

בראנד לא שכח. הוא לא שכח את הסגר גרמני, הוא לא שכח את שואת יהדות אייכמן. והוא לא שכח את אייכמן. באותו מאמר, בו התריע על אדישות המורה של שלטונות המדינה בכל הנוגע להעמדת פושעים נאציים גדולים למשפט, כתב בראנד:

„איני יכול לתאר במסגרת מאמר אחד את עברם ופשעיהם של פושעי-מלחמה נאציים אחרים, החיים עתה בגלות או בסתר. ספר עבה לא היה מספיק לכן. אך איני יכול שלא להזכיר את אייכמן.

אדולף אייכמן היה המפקד של המחלקות היהודיות של ה.ס.ס. בכל אזורי הכיבוש הנאציים. זמן קצר לפני התמוטטות הרייך השלישי אמר: „אני חיסלתי חמישה מיליון יהודים. בשביל זה אני מוכן לקפוץ בעצמי לתוך הקבר.”

אולם הוא לא עשה זאת. תחת זאת נהג בהתאם לנוהג הטוב של ה.ס.ס.: הוא ניתק את המגע. הוא הציל את עצמו ונעלם, בי לקחו עמו כסף רב ששדד מן היהודים. „אחרי המלחמה נפוצה השמועה כאילו הוצא להודג באוסטרליה, בידי עוצבה מיר צוות של ארגון ההגנה. אולם שמועה זו התבררה. הוא עוררנו חי.

כמה אנשים, שאינם יכולים לשכוח את פשעיו, עודם מחפשים אותו. בשנת 1963 הייתי בעקבותיו במדינת דיווחתי למוסד היהודי המוסמך על תוצאות חקירותי. אולם שום דבר לא קרה. אולי באו הודעותי בי איחור.

„כעבור כמה זמן נעלמה אשתו של אייכמן.”

סניפים בכל רחבי הארץ
בנק דויסקונט
לישראל בע"מ
המרכז: תל-אביב, רח' יהודה הלוי 27/29

דחף

מכתבים

בתוכנית „נוב אריות" ששודרה עליידי „קול ישראל" בשבוע שעבר, התווכחו פרו בסור ינאל ירזן מצד אחד ופרופסור בנימין אקצין על שינוי שיטת הבחירות. נראה לי כי משהו השתמש בידיו ככפשוטו כדי להשפיע על המאזין. מאחר שהסימפטיה שלו עברה באופן אוטומטי לירזן, ובעקבותיה לפסלנה הראשונה במדינה — דרך שיטת הבחירות האזוריות.

דבריו של ירזן אינם מתאימים למציאות הפוליטית הלוהטת. כן נדמה לי כי יש בי החלפת שיטת הבחירות משום סכנה נוספת. היא תמנע בעד כל מה חרש, הרוצה באמת ובתמים את טובת המדינה, לעלות לשלטון כי בבוהר יאלץ לבחור במנהיגים הישנים כתוצאה מלחץ.

דוד מן, דתלין

ימות המשיח

בקשר לכתבתכם „מפגש המיסיון היהודי" (העולם הזה 1149) ברצוני להעיר: מר נשרי יוסף איננו מזכיר האגודה אלא עוזר סכני למזכירות בירושלים, ולא היה מורשה להשיב על שאלות כתבתכם. לא נכון הדבר שאנשי האגודה למען גרין צדק התמשרו בסך דיות רבה עם 100 ערבים מוסלמים כדי לניידם. מעולם לא באו אנשינו בדברים עם ערבים לשם תערוכה להפצת הית דות. על כן, גם הרברים שפירסמתם בי שם מר נשרי, דברו שטות מסוכנים הם.

בן יואב

הוא אמר: „אם יהיו לנו כמה נריצדק בכפרים הערביים, נוכל להרחיק את בני מדינות ערב מלהיכנס לי אתכם כפרים. השליחות שלנו עליכן היא במחנות" הצהרה זו, אם נמסרה, היא דוג קישוטית — וילדותית. האמת היא כי אנו עוזרים לכל מי שי רוצה להתנייד בעזרתם של מורים ליסודות היהדות, כדי שיוכלו להשיב על שאלות הרבנים ולא יידחו בשתי ידיים. אשר למסיבה לכבוד ניוונו של מר קוצני, גיל, הרי שאמת היא כי לקחתי לעצמי את עיקר ההוצאה של הנר, מאחר ומר קוצני הוא כידוע כבדפה.

ד"ר ישראל בן יואב, יו"ר האגודה למען גרין צדק, ירושלים

הגיעו ימות המשיח: והי בן יואב עם אהוד גבר, ירושלים

מעה הקורא אלעד שיעזר לכם להכחיר את המיסיון על ניירו של קוצני? בכותרת „חתי"

העולם הזה 1151

מה נשתנה?

... תנחו תוצאות הבחירות לכנסת הרביעית. „המוטו שלי" (העולם הזה 1150) היה שקול ומאלף. ברור כי עלייתה הצפויה של תנועת החרות לא תהיה על חשבון מפא"י. ברור גם כי מפלגתה של מפא"י לעולם לא תוכל להתבטא ביותר מניינים-שלושה מקור לכנסת.

ד"ר א. נב, ירושלים

... טוטו הבחירות של אורי אבנרי הרם אותו אם מפא"י תקבל או נציגים בכנסת, איך מה ישתנה בכלל במדינה? יעקב ר., תל-אביב

השיפורים שהכנתם בטוטו בחירות (הי עולם הזה 1149) עוררו אותי להשתתף בי מפעל. אולם נדמה לי כי כדאי היה לתקן פרטים מסויימים בטוטו. אני חושב כי הפ רם השבועי סמריני מתחפשים רבים לא להי בע את דעותיהם האמיתיות אלא להתאר מן להערכה הכללית. מאידך יכולים אינטר סטים שונים להשפיע על התוצאה השבועית עליידי ארגון ומשלוח טפסים רבים המעלים את מקומם בחיים הנכבדים.

א. ג., דתלין

שמחתי לקרוא כי הוצאתם טופס ניהויים לקראת הבחירות לכנסת הרביעית. אודה לכם באם אוכל לקבל טופס והדרכה מתאימה. אחיה מוכן להשתתף בטוטו, אם תורידו את דמי ההשתתפות מהפרס שאני עומד להר ויה.

פנחס שפיגלמן, לונדון

כראש התור

בעונת רב ומתוך הסכמה לרוב הדברים הנאמרים בו, קראתי את מאמר העורך „מייבצע רעש" (העולם הזה 1149). בזמנו לפני שבע שנים, כתבתי מאמר על „האשמות מוסקבה" והנעתי למסקנה דומה. אנכי כנלל מאמר זה, רצו להעמיד אותי במונח לפני בית-המשפט של ההסתדרות הרפואית.

ד"ר ש. שרשבסקי, ירושלים

... איך אתם סבירים את היות בית הכנסת היהודי לרוב מוסקבה? לדעתי התפר צות זו קשורה קשר הדוק עם התפרצותם של עסקני החרות ארצות-הברית לראש התור בי ביקורו של כרויציוב.

אליהו צנדרבוים, בני ברק

פרי השלטון

הנינוף הישראלי, מר ינאל ירזן, שכיהן בזמנו כרבי-אלוף של צבא ישראל, לא יהיה זקוק כחברו בפאריס למלחמה ממושכת כדי לכבוש את השלטון (העולם הזה 1150). מכ פיק שהוא ישים רגל לכמה צעירי-מוסקנים והפרי הנכסף יופל בחיקו. א. אילת, תל-אביב

גאות כל אם -
לדיה הברואים

עשירה בויטמינים
A & D
הויטמינים לבריאות
לכה ולמרק

בילו-בנד

בקרו בביתן. תלמה-בלו בנד בתערוכת יובל תל-אביב. כל הקונה שם מוצרים בשווי של 1.0 ל"י משתתף בהגרלה ויכול לזכות במיקסור חשמלי מתוצרת „קל-לי".

יום ותחילתו. הכותרת הנכונה היא —
"התבונים ותחילתו".
דיד מרגלית, חיפה

צחק אחרון

הדיקטטור של הרוכלים, משה יצחק (העולם הזה 1150) לא כרע ונפל סתם כך. עשר שנים סבלו נתיניו המשועבדים את כובדו, אולם הם לא סמנו ידם בעל-חל. מכתבים ותלוינות רבים הגיעו לישיבת ראש העיר, לא היתה זו אשמתו בי יצחק המשיך לשיטוט.

יצחק

רוכל הרוצה בעילום שמה, העיר התחתית, חיפה

ברושצ'וב בירח

עוד על שילוח הלונסקי לירח: באותו לילה, בו הודיע "סוף ישראל" כי הלונסקי עומד לנחות על הירח, ישבתי לי לתינוק על הר מרפסת, וכך סתם, מתוך הרגל, לפתתי את המשקפת שלי והשקפתי לעבר הירח. ידעתי כי לא אוכל לראות את הלונסקי נוחת, אך בכל זאת הסתכלתי. תצחקו או לא — תאמרו לי או לא — אבל תאזנו הופיעו בירח שני כתמים שחורים ועגולים, במרחק מסוים אחד מהשני ומתחתם הופיע כחם בצורת קשת — וכך הוצגו רמות מתייכת אשר דמי תה כשתי טיפות מים של כרושצ'וב. נדרמנה לי באיזה זמן תמונה של כרושצ'וב מעתה יומי, ואני מוכרה לומר בסמיכות כי שתי התמונות דמו אחת לשניה כמו שתי טיפות מים.

אלי בלייכר, תל-אביב

המוזהר והערך

אפשר לחשוב שהבחורים המוסלמים בשל-כס מוזהר לאבות נשותיהם (העולם הזה 1149), הם המסכנים בעור שלחבריהם הנוצריים טוב יותר. אך על פי שוה נראה כך. המצב הוא הפוך. המוסלמי משלם באמת סכום נכבד כמוזהר, אבל כזה הוא נומר את פרשת השלמומים. הנוצרי, לעומת זאת, מו ציא להוצאות החתונה סכום בלתי-מוגבל כדי לפסק את כל הדרושות של הכלה וכן של הוריה, ובמיוחד אמה. בכל זאת, אצל הנוצרים יש לזה צורה נאה יותר.

יורם פריד, רמת-גן

הייתה רוצה לראות את הצעירה הערבית היפה שסתים לומר על המוזהר, אולי יש כאלו המוותרות אבל אלו בדרך כלל בנות שאינן מוותרות על כסונן גדול. הישפיה, יתחברותיה קיבלו מוזהר, לא תוריה לעולם את ערכה עליו ויותר על כסו המוזהר.

מסעוד טרסור, יפו

כאחת הבחורות הערביות המעורבות בדי ברצוני להציע פתרון לכעיות המוזהר והפתרון נמצא בידי הבחורות והבחורים עצמם. כי בחורה שנישלה היא לא רק זו שלמדה לקרוא ולכתוב — היא צריכה לדעת להבין את התחום, לצערי בחורות רבות של ימי אינן יודעות זאת.

ועוד דבר צריך להיות מובן לבחורים — הם מתחילים לרוב שחוריהם יעזרו להם לבחור את בחירת לבם. מאחר והחורים הם המשלם מים, הבנים נכנסים להם בכל. הבחור המוסיף למי חיוב לבחור לו עצמו את אשתו בעתיד ולהשתחרר מכללי החורים.

תגלה אבי חטוב, חיפה

מי אשם בסבל?

זה שנים שאני מתרע על האבסורד הקיים בשכונה המורכבת מהרחובות יודפת, הולדה, מצדה, בארמוביה ונוישחלב. רחוב יודפת, שרחובו המשימ מסרים, משמש מוצא יחיד ואחד לכל הרחובות הללו. ברחוב צר זה, שהוא בהכרח חרס-סרי, נקבע גם מקום החינה למכוניות שאינן מוצאות מקום ברחוב דינונגור הסמוד. אין לך יום שלא תיפגשה שתי מכוניות ברחוב — והוא נסתם להלוי סוף. המכונית שבאה מרחוב דינונגור, ורוצה לאפשר למכונית שניה לצאת, חייבת לצאת בהילוך אחורי, ישר לרחוב הסואו.

מי אשם בסבל זה?

מהנדס יעקב טרכסנונג, תל-אביב

הנכדים

הרשו לי להביע בשם החברה הממשלתית לתירות ובשם הוועד למען תחרות הנבל את הוקרתו ותודתו עבור שרתכם הרב לתחרות הנבל (העולם הזה 1148). היה זה נסיון ראשון לארגון בישראל תחרות מוסיקלית בינלאומית וכן נסיון ראשון בקנה יבדה בינלאומי להחיות את אחד מכלי היינינה האציליים ביותר — הנבל — הקשור בעברנו יותר מכל כלי נגינה אחר. חברי מערכת העולם הזה נתנו את עזרתם המלאה לתחרות זו. הם יצרו אווירה של רצון טוב, של הבנה, של עזרה, לא רק למארגני התחרות — אלא גם למשתתפיה המתחרים והשופטים.

אהרון פורפס, ירושלים

הדרכה לקופי

יעדת הבחירות לכנסת הרביעית עורכת פעולת הדרכה בשני כיוונים: הדרכת חברי ועדות הקלפי ללימוד התפקודים ביום הבחירות והדרכת ציבור הבחורים להכרת זכויותיו וחובותיו. שתי נקודות החשובות במיור

הן, הננו מעוניינים להחדיר לתודעת הציבור: כוא לקלפי בשעות 15:45 צפיפות. מי נסיון הבחירות הקודמות נתברר כי שעות הצפיפות הן מ-12 בבוקר, מ-14 אחר הצהריים ומ-12 בלילה. הננו מבקשים מהי קהל, בקלפי, לבוא בשעות 15:45 צפיפות והן: לך בבוקר, מ-12 אחר הצהריים ולדע בערב; עליידי כך יוקל העומס בתחנת הקלפי ולא יתהוו תורים, שבהם מכובד האזרח את זמנו. אל תשכח תועדת זהות.

שלמה טנאי, קצין עתונות של ועדת הבחירות המרכזית, תל-אביב

כניעה לזחק

בשיכון רמותיים אשר בבתים קיימים מזה שנים שני נני ילדים, האחד דתי והשני ממלכתי. השנה לא היו ילדים במספר מספיק כדי לפתוח את הנו התי. אי לכך עשו החור גים הדתיים את כל אשר ביכולתם כדי לפתוח את גו הילדים הדתי וזאת על חשבון סניורתו של הנו הממלכתי. להשגת מטרה זאת השתמשו עסקנים אלה בכל האמצעים כנון לחץ שיחור הורים וכו'. מעין לציון שבשיכון הדתי שברמותיים יש 12 דירות ואילו בשיכון החילוני — 140 דירות.

ראש עיריית בתים, רודד בוגרי, אשר אליו נמנה משלחת של הורים הצביעה על השערוריה, ובקשה ממנו לשים קץ לדבר, דוחה את פנית ההורים בלך ושוב. נוצר רושם שהוא, עקב כל מיני שיקולים של ערב בחירות, נכנע לחץ החוגים הדתיים. ובינתים מתרוצצים ילדינו בחצרות השכונה 155 כל הסדר. וזהה בלייכר, רמותיים

בעיות אישיות

אני, משה קוואגיה מנחם, ממחנה ישראל, נחמד על-ידי העזרה הסוציאלית בכסום של (60) ל"י לחורש בכסום זה חייב אני למסור את אשתי החולה ואת עשרת ילדי, שהנרדל ביניהם הוא בן 14 והקטנה בת שנתיים. אני עצמי נכה ואיני מסוגל לכל עבודה.

הגיתי בפני לשכת הסעד את מצבי וביי קשתי מהם שיגידו לי את קצבתי. לא נענית. נקטתי בצעדי יאוש ופתחתי בשביתת ערב בערפי. אנשי הסעד הביאו את המשטרה, והם לקחו אותי ואת אשתי לפני השופט, ששלח אותי ל-15 ימי מעצר. לכסוף הכריחו אותי לחתום שאסתפק בכסום הסעד ואצא לעבודת חק. התמתתי בליתיבירה.

אני שואל את תושבי המדינה: האם אפשר לפתור משפחה בת 10 ילדים בכסף זהו? משה קוואגיה מנחם, מחנה ישראל

מן הפה אל השמש

בתור מעריצה קבועה של אליזבת טיילור הצטערתי מאוד, כמו כל חוג אחריה של הישקנית הנודעה, שפירסמם כתבה כל כך רעה עליה. נפגעת מאוד מהעלבונות שכתבי חם עליה.

מרגלית ציני, תל-אביב

אליזבת טיילור היא לא כוכבת השנה. היא כוכבת כל השנים שהיו וכל השנים שהתיינה...

ש. פורמן, רמת-גן

... באיון רשות אתם כותבים על אישבע רחל טיילור שהיא מסוממת?!

בתשבע קליגר, חוגון

השתעעעע! בכתבתכם על כוכבת השנה כתבתם שהסרט האחרון בו הצליחה אליזבת טיילור היה "מקום תחת השמש". פרט זה אמנם הוצג השנה שוב בארץ, אולם הוא נוצר בשנת 1950.

נחום שביט, תל-אביב

הצדק עם הקורא שביט. הכוונה היתה לי חתול על גג פח לוהט. בגלל טעות מצערת הורדה הכוכבת מעל הפח אל מחתת לשמש.

שוב נכנעתם לסטמו הוול של הקהל הי מיטע מסרטים היו ליבוריים ומכובכות הוזהר האמריקאיות. לדעתי היתה כוכבת השנה אלינה ביסט ריצקיה, כוכבת הסי רט הסובייטי הנדול "הרון השקט". אף לא שחקנית אמרי קאית אחת לא התי עלתה השנה לדרנת המטבח הנהדר של שחקנית סובייטית זו, כמו שאף לוינו אמריקאי אחר לא הניע להישנים של הספוטניקים והלונני קים הסובייטיים!

אנשל מאיר, תל-אביב

ביסמריצקיה

פיטרפיקמי

הנני רוצה להודות לכם על הערכתכם הי חיובית לסקיקו, "מי ומה בספורט" (העו) לם הוה (1150). שתיית שותף לעריכתו. ברצוני להעיר שתי הערות: בתכניות "הבה את המומחה" לא ענית על 4 מתוך 120 שאלות שהוגשו לי; איננו מנדירים אמנם בלקסיקון את המונח "עסקן ספורט ישראלי", אך דומני שבערך "פיסיסיסיטי" (עמי 1152) אנו מנדירים היטב את מצב העינים בספורט הישראלי ואיננו מתעלמים מהבעיה הכאובה עליה מצביעה בקורתכם. אורי זמרי, ירושלים

עוד לאשת-השנה

אם כבר — או כבר: נורית ואלדר סיפלה אולי את הכיוון של האשה הצעירה של תש"ס — אבל האינכם חושבים שהיא כבר מיושנת במקצת? טיפוס כמו גליה ארקין או זיווה שמיר וזכה להצלחה גדולה פי כמה ככל השטחים הנשיים האלה... יואב מלך, חיפה

פרטים והרשמה בכל סוכנויות הנסיעות, ובמשרדי "ארקיע": ת"א, רח' מוא"ה 42, טל. 5-61562

ארקיע. קוי תעופה בישראל בע"מ

תה תסס תקבל פרס

במה בוחר הנער
כמתנה לבר מצוה?
במצלמה הוא רוצה! מצלמה מבליטה אותו בחברה ונותנת לו סיפוק ושמחה.
מצלמה הנציה את ימי הנעור רים העליונים גם לימים יבואו. מבחר מצלמות עשיר והדרכה חינם.

פוטו-ברנר
חיפה, רחוב החלוק 31

תמונתי חשובה

כי טקסטיל שמפו האמי צעי האידיאלי למשי, צמר, וכל האריגים הי עדינים, אמיתי רק אם האריזה נושאת תמונתי

טקסטיל
אמי

והזהרו מזויפים!

דרשו אך ורק טקסטיל שמפו

(כל הזכויות שמורות)

אל תופתע אם תוענק חנינה לנאשמי ואדי סליב עליירי נשיא המדינה. אולם אין לצפות לצעד כזה לפני החירות.

מורגשת דאגה בחוגים דיפלומטיים ישראלים, בקשר להידוק היחסים עם עמי אסיה ואפריקה. עקב החזירה הישראלית לכמה מארצות היבשת השחורה אסיה, החליטה רעים להגביר את פעילותה שלה באותן ארצות. לפי מקורות ישראלים, צפויה הצלחה למאמצים אלה. בין השאר, נראה כי חסימו תעגול טואץ עוגה להיות חזק ממערכה זו, בכונה להפריע לקשרי המסחר של ישראל עם המזרח.

היכון להתפתחות חדשה בתימן. אחרי שהצליח להשתלט מחדש על ארצו ולהחזיר בה את הסדר על כנו, עשוי האימאם אחמד להפנות שוב את מבטו לעבר המושבה הבריטית עדן. לא מן הנמנע כי בהתנגשויות הבאות עם הצבא הבריטי בעדן יכנסו לפעולה טנקים של הצבא התימני.

תכנים מיוחד תנקוט מפא"י, כדי ללחום ברשימת האיחוד הספרדי הלאומי, שבראשה עומד עורך-הידן יליד מצרים, שלמה כהן-צידון. היא תארגן ועד מורכב מעורכי-דין יוצאי מצרים אף הם, שיצאו במסע הסברה בקרב עדות המזרח, במטרה לסטש את הגבולות רינו רשימת כהן-צידון לריו רשימות עדתיות אחרות, לגרוע קולות מהאיחוד הלאומי.

צפוי זעזוע רציני למערכת החינוך היסודי, אם עד סוף חופשת חג הסוכות לא ימלא משרד החינוך אחר דרישת כ"1500 מנהלי בתי-ספר. המנהלים דורשים כי גם להם יופחתו שיעורים

העם

סופה של עיסקה

בתחנת המכס הסורית, על הכביש הראשי מביירות לדמשק, נעצרה לפני שבוע מכונית גוסעים קטנה. בפנים ישבו אורח ירדני וש' לוויה אורחים לבנוניים, שזאת לא היתה להם הנסיעה הראשונה לחבל הצפוני של רע"ם. הפקידים בדקו את הדרכונים, מצאום כשרים — והורו לגוסעים לחזור כלעומת שבאו. "לא ניתן למכונית רינו להיכנס ל" ארצנו. זוהי פירמה השוחרת עם ישראל". הארבעה התחננו, הסבירו כי את המכונית קנו לפני שנים מספר, זמן רב לפני שרינו הוכנסה לרשימה השחורה של ועדת החרם הערבי. לשוא.

הידיעה, שפורסמה באותיות קטנות רק בחלק מעיתוני ישראל, עוררה לרוב תמיהה מהולה בלעג: עד היכן יגיע הגיחוך הערבי? רק בכמה לבבות, של מדינאים ואנשי-עסקים, שידעו מה מתרחש בהנהלת מפעל המכוניות הענק רינו, עוררה אזהרה. שם פעלה הידיעה כמאיץ שפוצץ את הפצצה.

החשבון המסחרי. לפתע הסתבר כי מזה שלוש שנים, חכך רינו בדעתו אם לא כדאי יותר לבטל את עיסקת-ההרכבה עם חברת קיזור פרייזר הישראלית, לנסות תחת

ראל להטיל את כל יהבה על מאריאן הפא-ריסאית, עד כי הפכה משרתת של משטר אימפריאליסטי רקוב, היה ברור כי תצליח בזאת רק להשניא ועל ארצות הגוש האפרורי המרחב הערבי ועל ארצות הגוש האפרורי אסיאתי. היה ברור לא פחות, כי גם הית-רוגות שיצמחו מהתקשרות זו יחלפו עם הרוח. לא פעם הושמעה האזהרה, כי ברגע בו יסיימו הצרפתים את מלחמתם באלג'יריה, תישאר ישראל קרחת מכאן ומכאן. גרוטאות מכונית-הגוסעים רינו, שנפלה ה-שבוע קרבן למכבש החרם הערבי, עת ביט-לו הצרפתים את הסכמם עם קיזור פרייזר, היתה אות נוסף לסיכויי מימוש האזהרה.

יחסי חוץ

אורח לא קרוא

חוקא בשבוע בו נתגלתה שערוריית אייכמן (ראה עמודים 57), הגיעה ועדת הכספים של הכנסת לסיכום סופי בעניין נאצי אחר. היא החליטה לשלוח מכתב אל לוי אשכול, להתרועע בו על קבלת-פנים מיוחדת שערך לכלכלן הנאצי הרמן אבס. היתה זו סטירת-לחי לשר האוצר, שלפני שלושה חודשים קבע כי אבס (57) לא היה נאצי מעולם.

הכל התחיל כשהח"כ הקומוניסטי משה סנה התקיף בנאום בכנסת את נסיונו של לוי אשכול לתת זכויות מיוחדות לבעלי-הון אמריקאיים. דרך אגב הזכיר סנה כי אשכול קיבל בכבוד רב את הבנקאי הנאצי אבס, הנאשם על-ידי האמריקאים כפושע-מלחמה נאצי, דבריו של סנה הרגיזו את שר-האוצר, הוא מיהר לבקש את רשות הדיבור, טען כי אין ממש בהאשמות. התנפלותו של אשכול על סנה הרגיזה את הח"כ ממק"י, הוא אסף עובדות, הוכיח מתוך מסמכים אמריקאיים כי אבס היה פור-שע מלחמה, נידון, שלא בפניו, על-ידי בית-דין יוגוסלבי ל-15 שנות עבודת-פרך. סנה שיכנע את כל חברי ועדת הכספים כי אשכול לא אמר את האמת.

מי הכשיל את אשכול? בכך היה הענין מסתיים, לולא קשה היה להבין מדוע התעקש אשכול לטעון כי אבס לא שרת את היטלר. היה ברור כי מישנה היטעיה את שר-האוצר, היה מעוניין לטהר את צניגו ה-הון המערב-גרמני במרחב. אותו גירם מטר לאשכול אינפורמציה מסולפת על מי שהיה נשיא הבנק הגרמני בימי היטלר.

מחקר קצר גילה כבר לפני שבועות אחדים, כי מנהל חברת-השילומים בקלן, פנתס שנער, שלח לאשכול מכתב, ציין כי סנה טעה. כתב שנער: הוא בודאי שמע שהקומוניסטים הבריטיים ערכו הפגנה כאשר אבס ביקר לפני שנתיים באנגליה, חשב כי אבס נאצי.

סנה עצמו צחק, סיפר כי לא ידע כלל שאבס היה באנגליה. היה לו הסבר אחר, מדוע היה נצטרך להטעות את שר-האוצר: שנער עומד בקלן בקשר הדוק עם אבס. הוא עצמו אירגן את ביקורו בישראל.

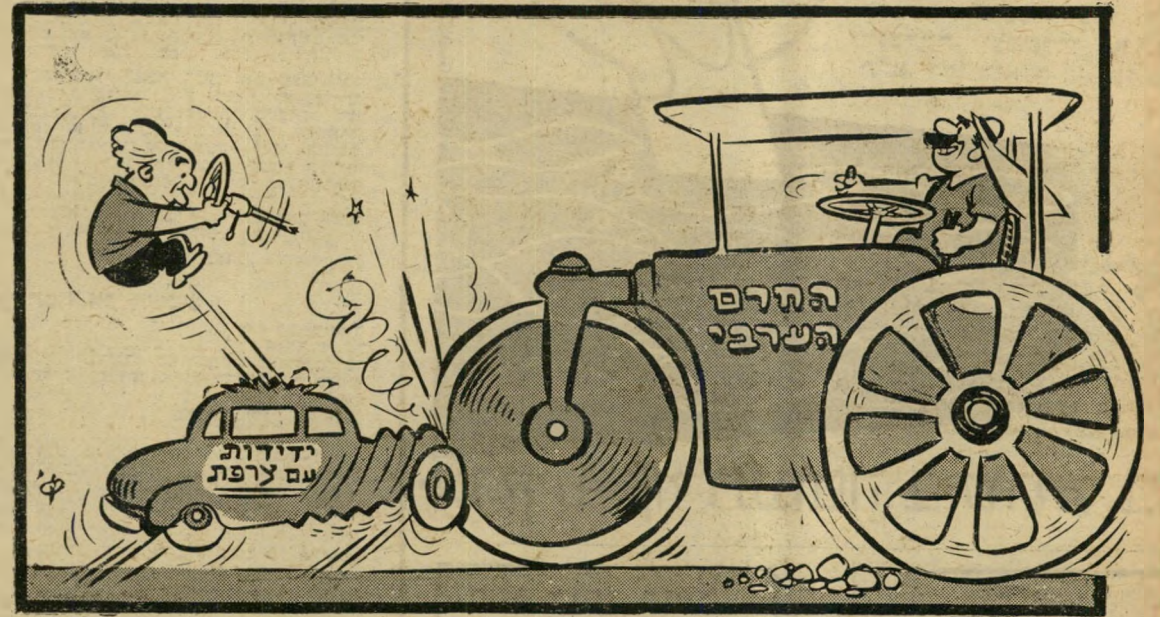
מפלגות

לא כולם ישתכנעו

מסדרון רחב, עם מרצפות שחוקות ברחוב יבנה בתל-אביב, מוביל אל חדר צדדי. כי-כניסה לחדר ניצבת מיטה, עליה שיירו אוכל. שולחן מלא כתבי-עת. עורך-דין ישיש ומקריה יושב מצידו השני של השולחן, משחק ב-קופסת-טיגרויות ריקה. זהו מרכז תנועת ה-כוח השלישי, המנסה ליצור ציר פוליטי חדש, בין בומביי-ירושלים-בלגראד.

על הופעתה בקרובה של תנועת הכוח השלישי בחירות, מדווח כתב "העולם הזה", שנפגש עם מייסדה, עורך-הידן מורכבי שטיין: "אני סוציאליסט החושב כי בארץ יש צורך במשק של הון-פרטי", מגלה שטיין ללא היסוס. "אולם לא זאת השאלה ה-חשובה בישראל: העיקר הוא היחס לפליטים הערביים, זה המפתח לשלום".

כמו מק"י או גופים אחרים? לא. "מק"י צבועה, הגופים האחרים שקוראים לשלום הם ילדותיים. רק הכוח-השלישי הוא רציני". שטיין מתנגד על-ידי מלאכותיות לארץ. שטיין נמצא בארץ 47 שנים. הוא התחיל את פעילותו הפוליטית כבר באותה תקופה שהגיעה אליה. רבה הבינו אותו. היום הוא חש במידה רבה יותר של הבנה. מה יעשה אם ייכשל? לא איכפת לו. הכוח-השלישי אינה תנועה של בחירות. שטיין בכלל לא רצה ללכת לבחירות, אבל (המשך בעמוד 58)

זהירות מונעת אסון

עבודה בהגיעם לגיל 50, ושעתיים נוספות אחרי גיל 55. האיום האחרון של המנהלים וסגניהם: ניתוק מוחלט של הקשרים עם משרד החינוך.

צפה להתפתחות מרעישת בקשר לעתידו של יוסף מנקס. אחרי שבערב ראש-השנה ביקרו אצלו היועץ המשפטי חיים כהן וח"כ חרות שמסון יוניצ'מן, התברר כי יוסף מנקס חתום על חוזה.

אחרות-העבודה תכוון את כל חיצייה בשכונות הקרובים נגד מפא"י, אחרי שודי בן-גוריון טרב לחתום יחד עם שריה על הצהרה נגד לחץ, שוחז ואיומים במערכת-הבחירות. הסימן הראשון: יגאל אלון ביטל השבוע את הופעתו המשותפת עם משה דיין ויעקב ריפתי, באספת-בחירות ב-19.

למשה שרת אין שום סיכוי להיכנס לממשלה הבאה, אם זו תורכב על-ידי בן-גוריון. מאמצים בכיוון זה נעשו על-ידי סיעת הגוש במפא"י, שהשיגה את הסכמתו של זלמן ארן לותר על תיק החינוך לטובת שרת. ביג"י טרב לשמוע על כך.

הסכמי עורפים בבחירות למועצות המקומיות ייחתמו בקרוב על-ידי הפרוגרסיבים, החזית הדתית הלאומית וחרות.

חרות לא תנהל תעמולה רעשנית נגד הבחירות האזוריות. במרכז חרות הוחלט השבוע כי בעייה זו אינה עקרונית לגבי המפלגה, לאחר שהתברר כי כמה מאנשי חרות אף מסכימים לשינוי שיטת-הבחירות בעתיד.

מפא"י החליטה להוציא עוד גליון אחד של כטאונה "ישר לעניין". המפלגה, שהחליטה בשעתו להפסיק את הוצאת הכטאון, נאלצת עתה להוציא עוד עתון אחד, כדי להתנצל בו על ההאשמה כאילו קנה ח"כ חרות יעקב מרדור אוני-תידיג בגרמניה. ההתנצלות תפורסם גם בדבר.

תנועת תיירות גרמנית לישראל תאושר סופית על-ידי הממשלה, מיד אחרי הבחירות. קבוצת סוכני-סיעות גרמניים הגיעה השבוע לישראל, כדי לארגן את סידורי הנסיעות של התיירים הגרמניים.

אדולף אייכמן חופשי. יש להקציב מיליון דולר -

ליתבונם אותו הרי!

- מאת יואל בראנד -

היום בו נולד אדולף אייכמן היה יום שחור ליהדות אירופה. היה זה במרס 1906, בסולנינג שבגרמניה. כעבור זמן קצר עברה משפחתו לליניץ שבאוסטריה, דבר שהקנה לאדולף אייכמן גיב אוסטרי שלא אבד מימיו. הסיפור כי אייכמן נולד בשרונה, המושבה הגרמנית שהיא כיום רובע תל-אביב, בשקר יסודי. מסיבה זו או אחרת, זיפה מחלקת כוח-האדם של משרד ה.ס.ס. את תעודותיו של אייכמן בקשר לפרט זה. בכל תעודותיו קורא אייכמן לעצמו מהנדס מכונות, דבר שאינו נכון. למעשה, לא היה אייכמן סטודנט מבריק במיוחד, ולא למד יותר משנה אחת במיכללה הסבנית. אבל מה חשוב? הוא קרא לעצמו מהנדס, וב-1927 נתקבל כסוכן של חברת וואקוס לנפט. התקופה היתה תקופת ראשית המפלגה הנאצית, שניסתה בתעמולתה לרכוש את לב העם הגרמני. התעמולה משכה במיוחד את הבלתי-מרוצים, את אלה שלא הצליחו להסתדר בחיים - אנשים כמו אדולף אייכמן.

הוא הצטרף אל הסניף האוסטרי של המפלגה הנאצית ואחרי שהיטלר עלה לשלטון בגרמניה עבר אייכמן לשם. תחילה עבר קורס של 14 חודשי, במסגרת ה.ס.ס. ליד אוגסבורג. משם הועבר לתפקיד במשרד הראשי של ה.ס.ס. (שרות הבטחון) בברלין. תפקידו: לדחוק על תנועת הבונים החופשיים. כעבור תקופה קצרה הגיע אל השטח שבו נועד להתמחות: הבקעה היהודית. הוא נתמנה מנהל המזיאון היהודי של ה.ס.ס. כאן התמסר אייכמן ללימוד יסודי. הוא קרא ספרים על הציונות, חקר מיסמכים יהודיים שונים שהותרו על-ידי הנאצים. תוך כדי כך רכש לעצמו ידיעה בעברית וביידיש. אין זה נכון שדיבר עברית שוטפת, אך עם הזמן הפך מומחה לכל מיני בעיות יהודיות. הוא ידע היטב את מצעיו כל המפלגות הציוניות, הכיר את אישיות מנהיגיהן ואת ההבדלים ביניהם. מחושב כעתונאי, הוא אפילו השתתף בקונגרס ציוני אחד לפחות. בתקופה זו גם פגש את חיים ברלס, איש הסוכנות היהודית בברלין.

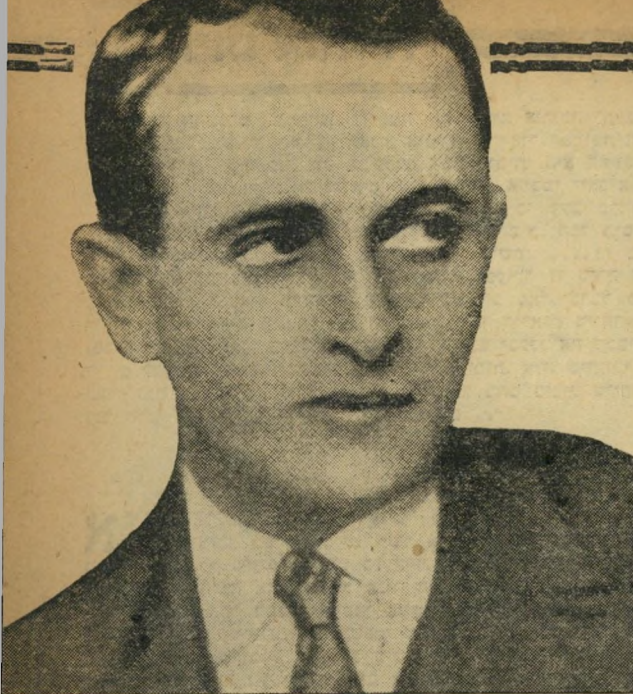
אייכמן ביקר ב-1937 בארץ-ישראל, אבל אחרי 48 שעות המשיך בדרכו לקהיר. במאמר שפרסם לפני 4 שנים ב"דעות" אחרונות, כתב העתונאי אליהו עמיקם כי באותו ביקור פגש אייכמן את סיכון הריגול הגרמני הראשי בירושלים וקצין גבוה של ההגנה. על מה שוחח עם אותו מפקד של ההגנה? עד כה לא נתנו השלטונות כל תשובה. הגם שלא הכתישו את העובדה. מדוע שותקים הם?

בקהיר התיידד אייכמן עם אנשי המופתי הירושלמי, חאגי' אמין אל-חוסייני, אולם השניים נפגשו והתיידדו רק ב-1942, כאשר עבר המופתי לגור בברלין וביקר עם אייכמן בכמה מחנות-השמדה.

★ ★ ★

משרד זעיר בארבע קומות

קריירה של אייכמן החלה למעשה ב-1 באוגוסט 1938, כאשר נתמנה ראש המשרד להגירה יהודית, בוניה. בהמלצה להעלותו לדרגת האופסטורמפיהרר (רבי סרן), מיום 30.1.1939 כתוב: "אייכמן ניצח על מלאכת ההגירה היהודית" ואמנם, מיונה לפראג, ומפראג לברלין, קיים אייכמן באותן שנים מגע עם מנהיגים ציוניים כיעקב אדלשטיין, ושליחי החזקת אהוד אבריל, תדי קולק ומשה אברבן. הוא תמיד הראה יחס

של כבוד לציונים, במיוחד לחלוץ. אחרי מרד גיטו וארשה הוא אף הכריז: "אנשי החלוץ הם חומרי ביאלוגי טוב".
בברלין, עלה אייכמן במהרה לתפקיד חדש וחשוב: ראש מחלקה IV/א4 של משרד הבטחון של הרייך. מחלקה זו תוארה כמדור קטן ובלתי-חשוב של משרד זה, מאחר והנאצים לא היו מעוניינים למשוך כל תשומת-לב לקיומה. ראשה, כראש כל מחלקה דומה במשרד הבטחון, לא יכול היה להגיע לדרגה גבוהה יותר מזו של אוברשטרמבאנר פירר (סגן-אלוף). אך למעשה אחז אייכמן בידיו, כראש מחלקה מוצנעת זו, כוח והשפעה גדולים הרבה יותר מאלה שהיו בידי גנרלים רבים.
כל משרדי הממשלה הגרמניים היו חייבים לשתף עמו פעולה: משרד התחבורה, משרדי המשפטים, המשטרה, הפנים - ובעיקר משרד החוץ, תחת ריבנטרוף והיצור השטני בעל השם הגדול, מרטין לותר.
מה עמד מאחורי השם הסתמי IV/א4?

IV סימל את הגסטאפו. האות א' היה פירושה ענייני פנים. 4. בצופן המינהלי של הנאצים, היה פירושי דתות. ב' היתה האות המיוחדת ליהודים. בסך הכל: משרד ההגירה, השאלה היהודית. אולם המחלקה הזעירה-למראית-עין של משרד הבטחון הגרמני תפסה בברלין בלבד בנין בן ארבע קומות בקורפורטנסשטראסה 116. בפאריס, שם הקימו הגרמנים כעבור שנים סניף, היתה כתובתם שדרות פוש 72. ברוב הערים האירופיות האחרות, אותן כבשו הנאצים, הם פשוט הפקיעו את משרדי הקהילה היהודית במקום.

★ ★ ★

ההצעה הראשונה: הגירה

יש לציין כי עד לפרוץ המלחמה, ניסה אמנם משרד ההגירה של אייכמן להיטלר מהיהודים בדרכי הגירה. ב-1938 הציעו היטלר וגרינג להקצות את האי מאדאגאסקאר ליהודים. בהודעה שמסר תיאורתיקן המפלגה הנאצית אלפרד ריונברג לעתונות הורה, ושהודפסה בבטאון המפלגה פולקישר ביאובאכטער, נאמר:
"מאחר וארץ-ישראל אינה באה בחשבון, נשאלת השאלה איזו טריטוריה סגורה - אם בכלל - יעמידו הארצות הדמוקרטיות לצרכי יישובם-מחדש של כל היהודים. טריטוריה זו חייבת להיות בעלת יכולת-קליטה של 15 מיליון איש. לצורך זה, חייבים היהודים בעלי המלווים והמיליארדים להעמיד את כספם לרשות גוף בינלאומי, כמי ועידת אויאן (ועדת חבר האומות לטיפול בפליטים) בלונדון..."

אך תוכנית זו, כתוכנית נאיביות אחרות לסילוק היהודים מאירופה, לא התממשה. וב-30 בינואר 1940 השמיץ היטלר את האיום הבא: "אם יצליחו אנשי-הכספים היהודים הניבילאומיים שוב לזחוף את העמים למלחמה עולמית, לא תהיה התוצאה בולשביזציה של העולם ובדרך זו נצחין ויהיה, כי אם השמדת הגזע היהודי באירופה..."
אין כל ספק כי עד לפרוץ המלחמה עשה אייכמן את כל אשר ביכולתו להניע יהודים להגר מאותם חלקי אירופה שהיו נתונים תחתיו. הוא אפילו עזר לצייד יהודים בדוכנים ובאשרות מזוייפים, הרשה להם לעלות על אניות ללא ניירות מסודרים. הוא קיחה כי יורשו להיכנס לאמריקה הצפונית או הדרומית, לאוסטרליה, הודו או צפון-אפריקה. דוגמה בולטת ניתנה על-ידי אייכמן במקרה של האניה סנט לואיס, של חברת הספנות האמריקאית אטריקה. אניה זו עזבה את האמבורג לכיון קיבה במאי 1939, עמוסה יהודים ללא תעודות-נסע כשירות. היא הפליגה בין אירופה ואמריקה מספר פעמים ונעצרה במליים רבים, אך איש לא הרשה ליהודים לרדת ל-חוף. לבסוף פורק המיטען האנושי העלוב באמסטרדאם, משם הובל לתאי הגזים אחרי הכיבוש הנאצי.

★ ★ ★

"אירופה נקה מיהודים..."

יו אלה השנים שבהן העדיף אייכמן לעבוד עם נציגי החלוץ - אותם צעירי-חמד ("החומר הביאלוגי הטוב") ש ניסו לארגן טיפות של עליה לארץ-ישראל. כי אז טרם הבטיח אייכמן למופתי לאסור הגירת יהודים לארץ-ישראל. המחלוקת היחידה דה בינו לבין אנשי החלוץ היתה, כי לא הוציאו מתחום שיפוטו מספר גדול יותר של יהודים.
באותם הימים דרש מדי"ר אמיל קפקא, או נשיא הקהילה היהודית בפראג, כי מעיר זו בלבד יוצאו תוך שנה אחת 50 אלף יהודים. התנאי היחיד: תשלום כופר קבוע על כל ראש. כשהתלונן קפקא כי לא יוכל למצוא את הכסף הדרוש, השיב אייכמן: "אם לא תוציא אותם מכאן, אעצור 300 מהם כל יום ואשלח אותם לדאכאו ומרקלסברג. שם כבר יהיו מעוניינים בהגירה".
די"ר קפקא מצא את הכסף, ועד אוקטובר 1939 עזבו 35 אלף יהודים את גבולות מדי ג'החכות הצ'כוסלובאקית ועברו למדינות נייטרליות. אולם 50 אלף יהודים נותרו בפראג עצמה - טרף ברוב הגדול לאותו אדולף אייכמן ומנגנון-ההשמדה שהקים.

יואל בראנד נולד בדיוק באותה שנה בה נולד אדולף אייכמן -

שנת 1906 - בעיירה קטנה שעברה, וחזרה ועברה, מידי אוסטריה להונגריה. בהיותו עדיין ילד העתיקה משפחתו את מושבה לגרמניה. הצעיר היהודי, שבגיל 14 כבר היה ציוני פעיל, ראה חיים מגוונים כמלח, כועל, שוטף-כילים. תוך כדי כך הגיע לאמריקה וספן. ספן, אף הוא יואל בראנד, בנה את בתי ההונגרים של מאה שערים. עם עליית הנאצים נודון בראנד על קשר לבצע בגידה, ורק דרכון הונגרי שאמו הצליחה להשיג הציל אותו ממואסר. המשפחה עברה לגור בכודאפשט, העיר בה נועד יואל בראנד לשחק תפקיד היסטוריו כחבר ועדה-הצלה ליהודי הני-גריה. על אדולף אייכמן כותב יואל בראנד מתוך היכרות אי-שית. כי היה זה בראנד שנקרא על-ידי רבי-הרוצחים של ה.ס.ס. להעביר לעולם החיצוני את הצעת האימפריה הנאצית לשהרר מיליון יהודים, כלואי המחנות, תמורת סחורה. ספרו של בראנד, "בשליחות נידונים למוות", פורסם עד כה כ-11 שפות. עתה מסיים בראנד, יחד עם אשתו האנו, ספר על רקע המשפט המפורסם של קסטנר ורציחתו, אשר ייקרא, "השטן והנפש".

רפובליקה וימר, ומאוחר יותר ראש מחלקת הביטוח הפלילי של ה.ס., תרם את חלקו במרידה נגד היטלר ב־20 ליולי 1944. הוא נאסר בספטמבר 1945 ונורה ללא משפט. אך אם אנטינאצי כנב רצח מספר כה גדול של יהודים, כמה נרצחו על ידו נאצים אמיתיים? קבוצה ג' היתה תחת פקודתו של אוטן ראש. הוא הצליח להשתחרר מהשורות ב.ס. והפך לראש העיר וויטנברג ולאחד המנהלים של חברת הנפט האירופאית. הוא לא הועמד לדין. בית-המשפט קיבל את טענתו מחלת פרקינסון, אינו מסוגל לעמוד בחקירה.

★ ★ ★
הרצח הוריד את מורד החיילים

דמות המעניינת ביותר בין מפקדי גרודי ההשמדה הוא חברו של אייכמן, אוטו אולנדרף. הוא היה אחראי לדרום רוסיה ולחלק מאוקראינה. כעד במשפטי נירנברג, בינואר 1946, אמר בקרירות רבה שהוא נתן פקודות להריגת 90 אלף אנשים, ששעם היחיד הוא שהיו יהודים. הוא הגן על עצמו בטענה שמעשיו אינם גרועים יותר מהפקודה להשליך פצצת אטום. כמו כן טען: "אפילו האלוהים, שנתן ליהודים את 10 הדיברות, ציפה אותם להשמיד את אויביהם..." הוא נחלה בלנדסברג ב־8 ביוני 1951, אך לפני כן שלחו לו נשים פרחים לתאו בבית-הסוהר, מכיון שהיה יפה-תואר וצעיר (43 באותו זמן). אדם זה, שביצע מעשי אכזריות שלא ניתן לתארם — והשמדת גיטו ניקולייב וסינירופול אינם הגרועים ביותר מביניהם — טען שהוא אנטי נאצי. חלטר שלנברג, שבסוף ניסה לשכנע את הימלר לתפוס את השלטון מהיטלר ולנסות להגיע להסדר של שלום נפרד עם ארצות המערב, המליץ לכלול אותו בממשלת הימלר.

אך השיטות של גרודי ההשמדה לא היו יעילות במידה מספקת. זמן רב מדי נמשך עד שאלפי יהודים התפשטו, חפרו את קבריהם ונערכו בשורה כדי להיראות ולהקבר. "אי אפשר להרוג 3 וחצי מיליון יהודים אלה ביריות, אנו נמצא דרכים לחסלם..." דברים אלה אמר הגאולייטר פרנק של מפולין ב־16 בדצמבר 1941.

שיטה איטית זו גם גרמה לירידת המורל של חיילים גרמנים רבים. תעיד על כך פקודת-היום של גנרל פון רייכנאו מהמתנה ה־6, ב־10 באוקטובר 1941: "החיל בצורה המורחית אינו רק לוחם לפי כללי המלחמה, הוא גם נושא נאמן של רעיון הגזע... מסיבה זו, חייב כל חייל להבין במלואו את העונש הקשה, אך הצודק, שמוענשים בו אנשי העולם התחתון היהודים..." גם דברים אלה לא עזרו.

לכן חיפש אייכמן בכיוונים שונים, ערך נסיונות רבים למציאת דרך יעילה ומהירה יותר לחיסול יהודים. אינו רוצה להסביר כאן את שיטות הרופאים הגרמנים שהרגו אלפי אנשים בנסיונות להפוך את מי הים למי שתיה, או איך להקפיא אנשים באופן שישארו בחיים (או ימותו), ונסיונות רבים אחרים מסוג זה. הנסיונות העיקריים נעשו בשני כיוונים. אחד היה בגבישי חומצה פרוסית (ציקלון ב) והשני היה הריגה בתחמוצת הפחמן. בצורה זו יכול היה אייכמן לחסל עד 12 אלף אנשים ליום.

★ ★ ★
צורת השמדה זו היתה ידועה לנאצים שנים רבות לפני המלחמה. ב־12, "מעונים" בגרמניה הושמדו בגאזים, בין דצמבר 1939 ואוגוסט 1941, לפחות 50 אלף איש. באופן רשמי נעשה הדבר תחילה רק לגבי אנשים שכוננו חולי-נפש חשוכי-מרא, בעיקר ילדים. אחר-כך הוציא הימלר פקודה סודית (ללא תאריך) שלפיה: "רופאים נבחרים" יוכלו לקבוע שחולים, אשר לאחר בדיקה יסודית ימצאו חשוכי-מרא, ניתן להם "מחת הרחמים".

מאוחר יותר הרגו בדרך זו אנשים בלתי-רצויים מבחינה גזעית ופושעים מועדים. שם הצופן לשיטה זו היה "שטיפוניג" — או קרן לטובת הציבור במוסדות סגורים.

★ ★ ★
תאריהגזים נכנסים לפעולה

באוקטובר 1941 הוזמן אייכמן את תאי הגאזים הניידים הראשונים למסירה בריגה ובמינסק. הם הגיעו רק עד לסביבות לודז', הוכנסו לשימוש בראשונה בטשלמנו וסמלין. חברת סאור מברלין סיפקה את קרונות הגאזים הראשונים, בהם נהרגו האנשים בדרך אל הקבריהמוני המשותף. ב־15 בספטמבר, בנוכחות אייכמן, בוצעה ההשמדה הגאזית הראשונה בגאז ציקלון ב, באושוויץ. חברת טש וסבנאו ממינכן סיפקה את חדר ההשמדה, וחברת דגש מוסאו סיפקה ציקלון ב. לאושוויץ בלבד היו דרושים 2 טונות בכל חודש. עד אוגוסט 1942 נהרגו 300 נפש ליום בבירקנאו. המספרים הלכו וגדלו בהתמדה, עד שבקיץ 1944 היו תאי הגאזים של אושוויץ מסוגלים להמית 12 אלף נפש ליום.

אייכמן ומשרדו, הם שאירגנו את ההתקדמות הזאת. אי-אפשר להתר במאמר אחד אפילו חלק קטן מהזעזוע, לכן איני מזכיר אפילו את חלקם של ריינהרט, גלובושניק, מילר ואחרים, במחנות-מחת כגון בלזק, סוביבור, טרבלינקה ומיידאנעק, שבהם נהרגו כמה מיליוני אנשים. מיליונים אחרים נהרגו בכסנהאוזן, ברג'בלזן, אורנינבורג, דכאו, בוכנלדל, טרוינשטאט, פלוסנברג, מאוטהאוזן ומחנות ריכוז רבים אחרים. גם כיום קשה לחשב את הספר המדוייק. המספרים הנראים ביותר הם של הועדה האנגלו-אמריקאית מאפריל 1946:

גרמניה	195,000	איטליה	20,000
אוסטריה	53,000	יוגוסלביה	64,000
צ'כוסלובקיה	225,000	יחן	64,000
דנמרק	1,500	בילגריה	5,000
צרפת	140,000	רומניה	530,000
בלגיה	57,000	הונגריה	200,000
הולנד	120,000	פולין	3,271,000
לוקסמבורג	3,000	רוסיה	1,050,000
נורבגיה	1,000	סך-הכל	6,029,500

(כל המספרים לפי הגבולות שלפני 1937)

אי-אפשר לתאר את סבלם של אלה שהושמדו בגאזים, כי אי-אפשר לתאר סבלם של מיליונים. עלינו להיות מאושרים שאיננו יכולים לתפוס משמעותו של רצח מיליונים. כשאדם רואה תאונה קטלנית או רצה, הוא מודעו עד כדי כך שאינו יכול לישון בשלחה במשך תקופה ארוכה. אילו יכולנו להכפיל תגובה זו פי מיליון, היתה דעתנו נטרפת.

★ ★ ★
עוד יבוא יום ?

כ? העובדות הנזכרות במאמר זה ורבות אחרות הוכחו כבר לפני שנים. אפשר למצוא בפרוטוקולים של נירנברג ומשפטים אחרים של פושעי מלחמה נאצים. הם מצויים בספרי הזכרונות של גרינג, דונוץ ושלנברג. בספרית הימר בלונדון, בארכיון המרכזי לתעודות מתקופתנו בכריו, וגם ביד ושם. בספרים של פליאקוב, רוטלינגר, אדלר, כוגון ורבים אחרים. הם נדפסו בשפות רבות ובמיוחד באנגלית, צרפתית וגרמנית. אך אף אחד מספרים אלה לא נדפס בעברית או בישראל. רוב רובו של הציבור בישראל אינו יודע עובדות אלה. היש סיבה לכך? האין אנו רוצים לדעת מה קרה לאחינו באירופה בידי הרוצחים הנאצים?

נכון שהיטלר, הימלר ואייכמן לא היו הראשונים שנהרגו יהודים. ההיסטוריה שלנו עקבה מדם: הפוגרומים בתקופת הצארים ברוסיה, הטבח בכל אירופה בימי הביניים, האינקוויזיציה בספרד. ההיסטוריה של הריגת יהודים חזרה בכל מאה ומאה. איני מאמין שהטבח שערך אייכמן יהיה האחרון. אך איני יודע מתי ואיפה נסבול בפעם הבאה. האם יקרה הדבר ברוסיה, באמריקה? אפשר להביא נימוקים נגד השערות אלו. אך ב־1932 אף אחד לא האמין שהדברים המתוארים כאן יכולים לקרות במרכז התרבותי — גרמניה. ובכל זאת, קרה הדבר, ויכול לקרות שוב במקום אחר בעולם. הדבר קרה, אף אם האנשים בעולם החופשי ב־1933, 1938, ב־1942 ו־1944 לא האמינו. אפילו היהודים בעולם החופשי, והיהודים בארץ-ישראל, לא האמינו שכל זה באמת קורה. אין להתפלא. עליכם, ששוב חוזרים וגוברים הקולות הטוענים שאין זה נכון, שהנאצים לא התנהגו באותה מידת אכזריות כפי שתארתי במאמר זה.

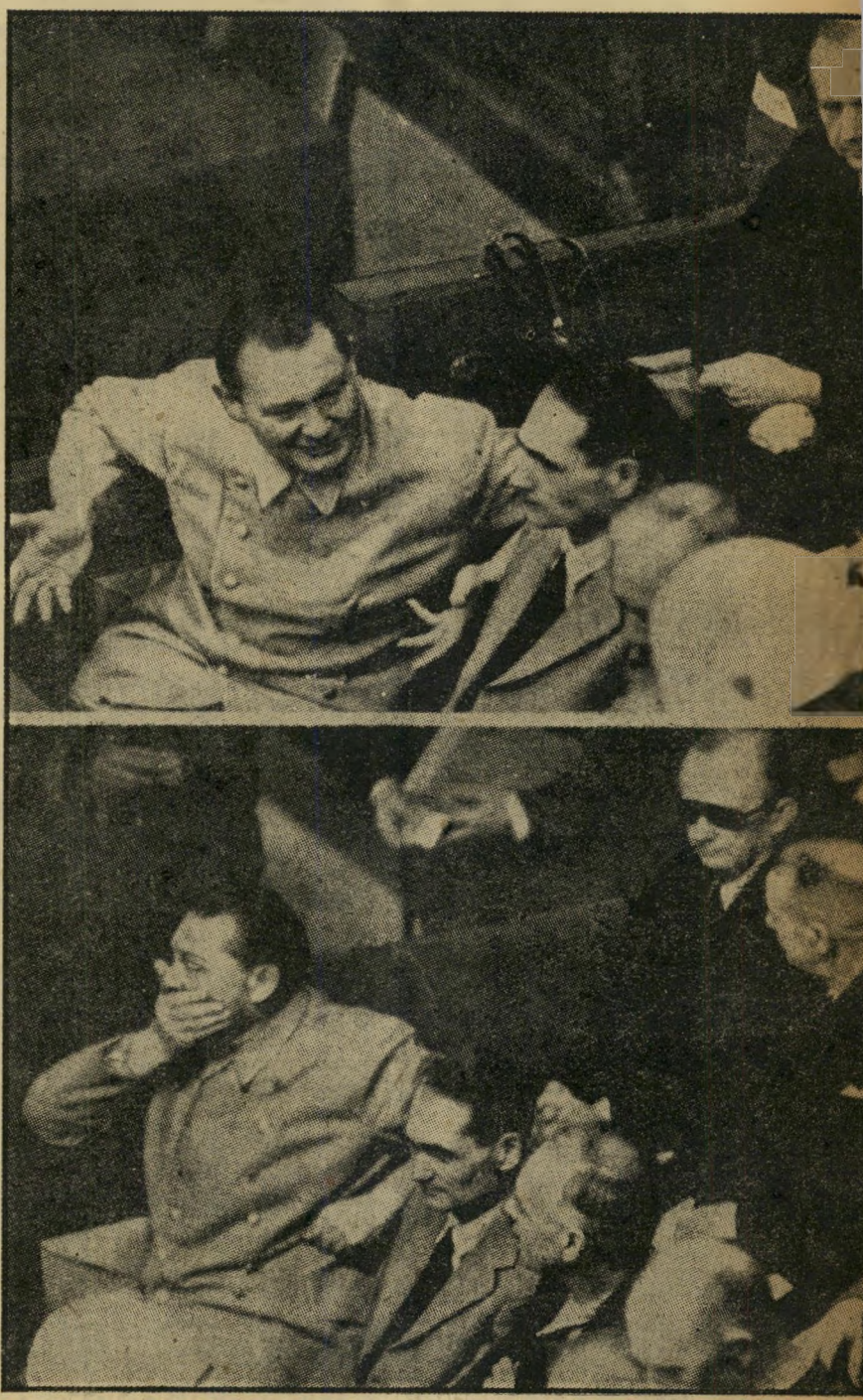
יתכן שקרוב היום שהיטלר, הימלר ואייכמן ייחשבו שוב כאנשים גדולים ולא כפושעים. יתכן ועוד יבוא היום שבו יהיו באינסוף אותן התיאוריות של הנאצים. כפי שהסביר לי דיטר ויסליצ'ו, חברו של אייכמן וגיסו של הימלר, באפריל 1944 בבודפשט: "אנו רואים ביהודים סכנה מדבקת לציבור, עם חולה במחלה שאינה ניתנת לריפוי ומנתן מבחינה

ההחלטה הרשמית המפורשת להשמיד את יהדות אירופה נתקבלה רק ב־20 בינואר 1942, במה שמכונה "העידן האנוה". האנוה אינו אלא קיצור הכתובת הברלינאית — אם דן גרוסה האנוה 55/58 — משכנה של המשטרה הבינלאומית, היא האינטרפול. השתתפו בוועידה 15 גרמנים, נציגי המשרדים והשרותים הממשלתיים. אייכמן ייצג את משרד הבטחון. הינריך היידריך, "הטבח של צ'כיה", הסביר כי עקב פרוץ המלחמה, יש לוותר על תוכנית מאדאגאסקאר ואחרות, ולפתח שיטות אחרות. הכל הוסבר בגלוי ובכירור, אם כי שפת הפרטיכל הרשמי היתה זניחה יותר. נרשם: "... (3) במקום ההגירה, יבוא עתה גירושם של היהודים מזרחה. אך יש לראות בפעולה זו סטייה הכרחית, זמנית בלבד. כבר עתה נאספות תוצאות מחקרים מעשיים חשובים מאד, ברוב פתרונות הסופי של השאלה היהודית... יהודים יישלחו לעבוד במזרח, לפי הוראות מיוחדות, בקבוצות-עבודה גדולות. גברים ונשים יוחזקו בקבוצות נפרדות, ובדרום יסללו את הכבישים למזרח. במשך תקופה זו יש לצפות, כמובן, לכך שחלק גדול מהם ימות. אלה שיחזיקו מעמד וישארו בחיים, יהיו בעלי כוח-התנגדות הגדול ביותר. יש לטפל בהם טיפול מיוחד, אחרת יהפכו גרעין של דור חדש... אירופה תיעשה נקיה מיהודים..."

★ ★ ★
גרודי השמדה

אייכמן נתמנה מבצע ראשי של המבצע. כבר היו מאחוריו מחקרים רבים, מן הסוג שהוזכר בפרטיכל. זמן קצר אחרי תחילת המלחמה אורגנו גרודים מיוחדים של ה.ס.ס., שמנו רק 500-1000 איש כל אחד. אך לכל קבוצה היתה סריטוריה עצומה לפיקוחה. קבוצה א' היתה אחראית על אזור הים הבלטי, ומפקדה היה אדם בשם פרנץ שטלקר. לפני כן היה אחד מחברי אייכמן במשרד לבטחון הרייך. הקריירה הנוראה שלו מתוארת במיסמכים ל־180 ו־2273 של משפטי נירנברג. הוא עמד בראש מחלקה ו.א. יורשו בתפקיד זה היה חלטר שלנברג. שלנברג שימש כעד הקטיגוריה במשפטים. אך למרות זאת, ועצם העובדה שידע על מעשיו הנוראים של שטלקר והמשיך בעבודתו, הביא להעמדתו למשפט ולפסקדין של שש שנות מאסר.

קבוצה ב' היתה אחראית לרוסיה הלבנה. שם מפקדה היה ארטור נבה, גם הוא חבר-לעבודה של אייכמן. אין ספק שהוא אחת הדמויות הבולטות בין הרוצחים הנאצים. הוא ברח לשוויץ אחרי ההתנקשות בהיטלר ביולי 1944. נכון שהיה מפקד של קבוצת-השמדה בת 500 נאצים במשך חמשה חודשים בלבד, אבל אותו אנטינאצי וידי היהודים כתיכול הצליח בחמשה חדשים אלה להרוג 45,476 יהודים — יזה המספר הגרמני הרשמי, אשר יכול להיות רק נמוך מהמציאות. הסטס היחיד המראה תמונות של חרתי גאזים והכנסת אנשים לחוכם נמצא בדירתו של נבה בברלין. אין ספק שמפקח הביטוח מימי

גד את העונש המגיע למהיגי הרייך הנאצי. בת מונות אלה נראה מרשאלהאיר הגרמני גרינג, כש ילדו רוזולף ה.ס. אייכמן, שפשעו לא נפלו מפשעי נאצים אלה, יעד להתחמק מפני החוק.

נפשית. אני חייב להרגם — או לשלחם ל-
ארצות הדמוקרטיה, שיפיצו שם את מח-
לתם.
אנו, ממשלתנו ומונהיגי מוסדותינו, לא
עשינו את כל מה שביכולתנו כדי שיום
כזה לא יחזור עוד.

★ ★ ★

ארגון הבריחה

אף אחד מאנשי המפקדה של אייכמן (מלבד ויסליצ'שני, שנחלה עלידי הסלובקים) לא נמצא והועמד למשפט. אייכמן חי, איננו יודע היכן, אפשר למצוא אותו. מקום הימצאם של כמה מאנשי מיד קת אייכמן יודע, ואני יכול להכין רשימה שלהם. אני מאמין שהעם היהודי ומונהיגיו עושים פשע בכך שאינם פועלים בכיוון זה. אייכמן נאסר בסוף המלחמה והושם ב' מחנה מעצר אמריקני. הוא מסר ששמו אוטו אקמן, אך כשחברו ב.ס.ס. וילי הטל (שהוא שמו המזויף של הלטר האגן) הלשין עליו, נעלם אייכמן או אקמן בצורה מסתורית מ' מחנה המעצר. מאז נודע מפעם לפעם על מקום הימצאו, אך איננו מאמין שנעשה ניסיון רציני לתפוסו. מדוע? היתכן שאייכמן יודע יותר מדי?

ארגון ההגנה שלנו ומוסדות אחרים לא עשו פעולה נמרצת אחרי המלחמה כדי ל' תפוסו. הקמנו ברוב הערים החשובות באירופה משרדי בריחה. תפקידם העיקרי היה לארגן את שארית הפליטה לעלות ארצה. רצו לבוא לישראל. אחרים רצו לחזור למקומות מהם הוגלו. אחדים שמעו כי משהו ראה את אחד מאהוביו — ילד, אשה, אב או אב — חי במקום מסוים. כך עברו יהודים את אירופה לאורכה ולרחבה, בכל כיוון. לא היו להם דרכונים, ולא ויזות. באותם ימים יכלו להסתדר גם בלעדיותם. מי שיצא מתוך מחנה-הסגר היה "עקור" ויכול לנוע בלי הגירות המקובלים. משרדי הבריחה שלנו ארגנו נסיעות בכל אירופה, במשאיות ובקרונות רכבת, שחצו את כל הגבולות ואיווריר הכיבוש, ביבשת שליקקה את פצעיה. לא רק היהודים, גם הנאצים היו באותה תקופה בתנועה מתמדת. הם לא יכלו להישאר במקומות שבהם ביצעו את פשעייהם. מחשש שמישהו יכירם. הם גם לא העזו לחזור למקום מגוריהם מלפני המלחמה. לכן התחבאו רבים מהם שהיו מבוקשים עלידי השלטונות, או ניסו להגיע לארץ שבה לא יהיה עליהם לחשוש מן השלטונות. ספרד, דרום-אפריקה, ארצות ערב ואחרות היו מקומות מפלט כאלה. אך לנאצים היה ארגון טוב מזה שהיה לנו, היהודים, בבריחה. לכן אין זה מפליא שניסו לנצל את אפשרויותינו. מבלי להכנס לפרטים על חיי, אביא כאן את הרוגמה שב'1945 הצלחתי לעזוב את ארץ ישראל והגיע לאירופה, בעיקר כדי לגסות למצוא את מה שנותר ממשפחתי. באופן רשמי עבדתי עם פנתס ("פינו") גינסבורג (כיום מנהל כללי של משרד התחבורה) בסניף הראשי של הבריחה בגניבה. כמעט שלא היה לנו מגע ישיר עם פליטים ויוצאי מחנות הריכוז. שו"ץ היה מרכז לעניני הכספים. כסף יהודי רב היה מינח בקופות הבנקים של שוויץ במשך כל תקופת המלחמה. תפקידנו העיקרי היה לספק כסף למרכזי הבריחה, להעביר כספים ולשלם עבור אוניות שהביאו לארץ יהודים באופן בלתי לגלי.

אמי מתה. היא מתה במשלות מברגן-בלזן, בימים האחרונים של המלחמה, מרעב וטיפוס. אחת מאחיותי ובתה מצאית בפריס. שתי אחיות אחרות חיו בבודפשט. אחתי באה אלי לשוויץ. חברי הטוב פרץ רבו הביא את שני ילדי הקטנים לברטיסלבה, כדי שאוכל לקחתם עמי תחילה לשוויץ ואחר כך לתל-אביב. לי עצמי לא היה דרכון, אלא רק תעודת-מסע על שם בדוי. לילדי לא היו ניירות כלל. חברי הטוב רפי פרידל, שהיה אחרי כך קונסול ישראל בפראג, לקח אותי לצירות הבריטית. הם ידעו הכל על אודותי. אך בענינים אישיים נהנינו אנגלים לעיתים קרובות באבירות רבה. הם לקחו את תעודת-המסע שלי ושינו אותה באופן שיראה כאילו הילדים באו עמי מחיפה. כך שהם היו אתי באופן חוקי וחזרו עמי לארץ באופן חוקי. גם כיום אני מודה לפקידים האנגלים על טוב לבם. הצעד הבא בדרכי עם הילדים לשוויץ ותל-אביב היה וינה. מובן שהלכתי מיד למשרדי הבריחה בפרנק שבחזון, אשר ב'וינה', מביתם הימים קראנו לו ארתור, ושכנים הוא מנהל משרד הבטחון שלנו, היה אחראי על ענף הבריחה בווינה. פגשתי את אשר בחיפה ובתל-אביב, והכרתי אותו היטב.

★ ★ ★

הנאצים התזכשו על הבריחה

פ עם, כשישבתו במשרד הבריחה בפרנק שטרסה, הכרתי פני אדם שנכנס בדלת. זה הוא הכריני, ומיד התחבב וניסה לצאת מהבנין. אך הגנתי אותו והצלחתי לדובבו. היה זה נהג ארי מבודפשט, שעזר לנו בימים הקשים של 1943/44 וגם הורחב כסף רב עבור עזרתו. כבר בבודפשט היו לו קשרים טובים עם נאצים גרמנים, בעיקר עם גרמנים משירות הריגול הנגדי.

פלאי אותי לראות אותו במשרד הבריחה, ולא הבנתי מדוע ניסה להתחמק. עד מהרה מצאתי מה מעשיו: הוא שימש כאחד ממחליפי הכסף העיקריים בשביל ארתור ועובדי הבריחה האחרים בווינה. תמיד הצליח להשיג שערי-חליפין טובים יותר עבור הדולרים שהיו בידי אנשי הבריחה, ואף סיפק להם משאיות להעברת משלוחי הפליטים מדי לילה לזלצבורג-ליץ ולמקומות אחרים. מחיריו היו נמוכים מאד, וכדאי היה לעבוד אתו. תוך שעה קלה נודע לי שגם בזלצבורג, בלינץ ובמקומות אחרים שימשו "חבריים" ותיקים אלה של שרות הריגול הגרמני בתפקידים דומים. הם כולם יכלו להחליף דולרים לפי שער נוח יותר, וכולם יכלו לספק לנו אמצעי-תובלה וזלים יותר מאשר סוכנים אחרים. הוא הזכיר לי כמה שמות של שותפים אלה במלאכת הבריחה: יוזי וינינגר המכונה דורסט, רוזי שולץ, ורוולף סלדציק — כולם סוכנים נאצים, עמם קיימתי מגע ב'1943 ו'1944, בהונגריה. בימים ההם היו מעבירים את מכתבינו לאיסטנבול ולגינה, ומביאים לנו משם מכתבים מנציגי הסוכנות. הוראות לפעולה וסכומי כסף פחות או יותר גדולים. הם היו גם מעבירים מכתבים וכסף לחברינו בבראטיסלבה שבסלובאקיה, לטרזיינשטאט ולגייטאואר רבים בפולין. תמורת שירותים אלה קיבלו מדינו רבבות רבות של דולרים.

אכן, היינו זקוקים לסוכנים הנאצים באותם הימים, והיינו שומחים על שיכולנו לקנותם. אבל הם לא חדלו בשל כך להיות נאצים, ולא ראיתי כל סיבה מדוע נמשיך לעבוד איתם גם עתה. איזה עזרה יכלו להגיש לנו עכשיו? ואו, כהרף-עין, הבינותי כי סוכנים נאצים אלה למדו במשך שנות המלחמה את שיטות המחירת היהודית להסתיר יהודים ולהעבירם מעבר לגבולות, לארצות ניטרליות. עתה, הבינותי, משתמשים הם באותן שיטות להעברת פושעים נאציים למקום מבטחים בארץ ניטרלית.

כדיוק באותו זמן הגיעה במקרה מבודפשט הידיעה כי שליחנו שם, יונה רוזנפלד, נעצר עלידי השלטונות. שייח' של הבריחה נעצרה ובחיפוש שנערך נתגלו בין היהודים כמה פושעים נאציים מבוקשים. שנינו להגיע בצורה זו לוינה. התברר עד מהרה כי במרכז התעלומה עמד אחד זלצר מבודפשט, שסיפק לבריחה משאיות זולות ודולרים בשער נוח. הסתבר כי לעיסקה זו היה צד שני. זלצר זה עזר לנאצים רבים (לא ידוע אם היו עשירים או אומות) לתשטש את עקבותיהם, לעבור ניתוח מילה ולחזק את כתובות-הקעקע

מעשי ידי אייכמן

בחצר מחנה-ההשמדה באושוויץ, כפי שצולמו

של אלפי יהודים, תאי-הגזים, מוטלות מחזרת כיבוש המקום

הסודיות של יחידות ה.ס.ס. את הנאצים האלה נהג לשלוח במשאיות שמכר בזול לארגון הבריחה. ליונה רוזנפלד וליתר השליחים לא היה, כמובן, מושג מכל הפעולה המחתרנית שנעשתה בתוך פעולתם המחתרנית שלהם. את הלקח ממקרה זה לא למדנו.

★ ★ ★

בעקבות אייכמן — לספרד

מיחרתי למסור לארתור את הידיעות שאספתי ממחליפי-הכספים "היהודית". הוא נדהם מן הגילויים. קיימנו התייעצות עם גדעון רופה (כיום רפאל), שנמצא אף הוא אותו זמן בווינה. כעבור כמה שעות ניסו השניים להגיע אותי, בכל מיני תשובות. גדעון וארתור הסבירו לי כי אותם סוכנים נאצים-לשעבר פעלו עתה בשרות שלטונות הכיבוש האמריקאים או הבריטיים, ונהנו מחסותם ואי-אפשר לעשות נגדם דבר. הודעתי על כל העניין למשרד המרכזי של עליה ב' בתל-אביב ולראשי הסוכנות חזרתי פעם אחר פעם על דו"ח זה, ותבעתי שתיערך חקירה. שום דבר לא קרה. מדוע? בשנים שלאחר מכן נמסר מדי פעם כי אייכמן נראה במקומות שונים בעולם. ב'1953/54 הצלחתי להתחקות בעקבותיו, עד לספרד. סוחר בחפצי-אמנות סיפק לי מעט אינפורמציה, ולפיה נפגשתי עם קצין ה.ס.ס. לשעבר, שחי בברצלונה.

אני משוכנע כי איתו איש קיים קשרים עם אייכמן. אבל לא הגעתי רחוק עמו. לא היה לי כסף, וקצין ה.ס.ס. לשעבר הריח עובדה זו במהרה. הובלתי גם למסעדה אשר בה, כך נאמר לי, נהג אייכמן להתארח. אלא שהוא כבר לא היה שם. שמועתי אמרו כי נסע לדרום-אמריקה. העברתי את תוצאות חקירותי לראש שרותי הבטחון שלנו. הוא פגש אותי לשם כך במלון פנסיון מטרופול בפאריס, אבל איננו חושב שנעשה דבר אחרי שמסרתי את הדו"ח. ואני שוב תמה: מה הסיבה? ב'1956 קיבלתי הודעה כי אייכמן נמצא בקהיר, אולם לא יכולתי לאמתה. ב'1957 אמר לי הרר בוכטאל, התובע המחוזי הכללי של הסן, שעצר את פושע המלחמה קרומאי: "אנחנו יודעים את כתובתו של אייכמן. לצערי, איננו יכול למסור לך אותה. אבל העברנו אותה למשרד החוץ שלכם."

מאז לא שמעתי דבר על כך. האמנם הועברה הכתובת לידיעת משרד החוץ שלנו? האם ננקטו צעדים כלשהם?

★ ★ ★

מדוע לא הוגשה עזרה?

ה עם היהודי עשה שגיאות רבות, אך בשום מקרה לא נעשו שגיאות כה רבות כמו ביחסינו עם הנאצים. דבר זה מתייחס גם לשנים שלפני תפיסת השלטון בגרמניה עלידי הנאצים. הנהגה היהודית מוכשרת היתה יכולה לקרוא את הכתב שנרשם על הקיר. הם היו יכולים לנקוט בצעדי והירות כלשהם.

גם בשנים שבין השלטות הנאצים בגרמניה ופרוץ מלחמת העולם עשינו שגיאות חמורות שעלו בדם יקר. או היו הנאצים מוכנים להרשות ליהודים להגר מארצות שלטונם. אך למנהיגינו חסרו המעוף והתקיפות הדרושים כדי למצוא להם מספיק מקומות קליטה עמי המדינות הגדולות וממשלותיהן לא הראו עניין מיוחד בגורל היהודים. מנהיגינו ריכזו את מאמציהם בעיקר על ארץ-ישראל — ואנגליה לא היתה מוכנה לשנות את עמדתה.

מה עשינו אנו, מיוזמתנו כדי למנוע את האסון שהתקרב יבא? מה היו התצעות שיעקב אדלשטיין הביא מטעם אייכמן לקונגרס הציוני האחרון לפני פרוץ המלחמה? מדוע היה עליו לחזור לגיטו טרוזינשטאט ולמותו, ללא תוכנית-הצלה? גם כשגודדי ההשמדה ותאי-הגזים חיסלו אלפי יהודים ליום, היו אפשרויות להגיש עזרה — והן לא נוצלו.

אולי אחד מתוך כל מאה שליחים שהיו באירופה נשאר שם לעזור ליהדות בשעת הצורך שלה. רק בשווייץ ובסקנדינביה נשארו על משמרתם כמה חלוצים כמו נתן שחלב ומשה קצנלסון. היתר, שנהגו לאסוף תרומות מיהודי אירופה, עזבו אותם לגורלם וחזרו אליהם רק אחרי המלחמה. מדוע לא נשלח יותר כסף לגייטאואר ולמחנות היהודית, כדי לעזור להם במאבקם? עם יותר כסף, יכלו יותר יהודים להינצל, לעבור את הגבול. יהודים רבים יותר היו יכולים להצטייד בתעודות מזויפות, או להסתתר במחבואים עד עובר זעם. אפשר היה להקים תנועות-התנגדות יעילה יותר, שתגן על מה שעוד נותר להגן בנשק. ומדוע לא נתקבלה הצעתו של ויסליצ'שני, אותה הציע לגיון פליישמן בראטיסבה ב'1942? הצעתו: "יופסקו הגירויים בכל רחבי אירופה. מלבד גרמניה גופא, אם ישלמו היהודים כופר — 200 אלף דולר עבור כל חודש בו לא יבוצע גם גירוש אחד."

לכך השיב נשיא הגיוינט בשווייץ: "חוקי המטבע של בעלות הברית אינם מרשים העברת סכומים כאלה לשטח גרמני."

אם היה אמנם כך — מדוע לא העבירה הנהגה היהודית כסף זה בצורה בלתי חוקית? הרי סכומים גדולים מזה עמדו לרשותה. ויש לזכור שאותו מנהיג נאצי היה מוכן להתנות את התשלום בזה שהוא עצמו ימלא תחילה אחר הבטחתו, שלא לבצע שום גירוש יהודים למחנות ההשמדה. מדוע לא נאמר לויסליצ'שני: "בסדר. קיים את הבטחתך. אל תהרוג ואל תגרש יהודים יותר. נשלח לך את כופר-הדם אחריך."

★ ★ ★

הצעת אייכמן

מדוע נעשו שגיאות כה נוראות מצידנו? מדוע לא נערכה שום חקירה לקבוע מי היה אחראי לטעויות אלה? אני אישית הבאתי הצעה כזאת לנציגי הסוכנות באיסטנבול. אייכמן אמר לי אישית:

(המשך בעמוד 70)

(המשך מעמוד 4)

ידידיו הערביים שינעוהו שזה חשוב להם. לכן הוא הסכים. **לא תהיינה בעיות.** תנועת הכות השלישי התפרסמה אחר שסרבך-המלחמה אמנון זכרוני הצטרף אליה. שטיין ממחר להסתייג ממנו. "אנחנו לא סרבנו למלחמה. אבל במשטר של הכות השלישי לא יהיה פשוט צורך בצה"ל, לא תהיינה בעיות בטחוניות."

הוא אינו חושב, שהעמדתו של זכרוני במקום השני ברשימה מרתיעה את ה"בוחרים. אמנון הוא בחור טוב ורציני," קובע שטיין.

יש לשטיין סיבה טובה להסביר מדוע גם אנשים, שאינם מסכימים לעקרונות תנועתו, חייבים להצביע עבורה. "אנחנו היחידים ש" באמת תומכים בנישואין וגירושין אורחיים," הוא קובע, כשהוא פושט את המעיל הישן שלו. "ואותם אנשים שלא תומכים בנו, צריכים לדעת שלמפלגותיהם יש מספיק צירים בכנסת. הם יכולים לתת לנו את קולותיהם."

מה יהיה אם כל הבוחרים ישתכנעו מדב"ריו, ימסרו לו את קולותיהם ואז לא תהיה למפלגותיהם האמיתיות נציגות בכ"ר סת? דאגה כזאת לא קיימת. עורך-הדין שטיין סבור כי לא כולם ישתכנעו מהסבריו בעתונות.

חינוך

אולטימטום בתל-אביב

"אין מיסים בלי ייצוג" אמרו המתיישבים באמריקה לשליטיהם האנגלים וזרקו אותם מן היבשת. "אין לימודים בלי תוארים," הודיעו השבוע 350 תלמידי הפקולטה ו/או המכון ו/או הקורס לביקורת-השבונות ב" בית הספר הגבוה למשפט וכלכלה בתל-אביב. כי עוד בחודש יולי 1957 החליטה הנשיאות האקדמאית של המוסד להצניק תוארים אקדמיים לבוגרי כל ארבע ה"פקולטות שהיו קיימות אז: כלכלה, מדעי-החברה, ביקורת, ומשפט.

היחסים בין הנשיאות ובין התלמידים היו אז מצוינים. יחד פתחו באותו זמן בהסתערות על דעת-הקהל כדי לזכות ב" הכרה מלאה. סטודנטים יצאו לרחובות, הח"ימו עוברים ושבים על עצמות למען ההכרה. ועדה מיוחדת הגישה לכנסת הצ"עות שצידדו בהכרה מלאה לעוד מספר מוס"רות מלבד האוניברסיטה בירושלים והטכ"ניון.

תוך כדי המאבק על ההכרה צף ועלה הרעיון של מיזוג עם האוניברסיטה העברית בירושלים. עוד לפני שהספיקו התלמידים עצמם לדעם את הרעיון החדש, כבר קם ההסכם. המוסד התל-אביבי הפך סניף של בית-הספר למדעי-החברה בירושלים, אולם האוניברסיטה הבטיחה לשמור על הסטטוס-קו.

השר אינו מתערב. זה היה טוב בשביל תלמידי שלוש הפקולטות: כלכלה, משפט וחברה. זה היה רע לתלמידי ה"ביקורת. לתלמידי הכלכלה, המשפט והחברה הובטח התואר של ב. א. (בוגר אוניברסיטה). על תלמידי הביקורת היה להסתפק בתעודה. בלי שום תואר. בכל זאת נשתנו כמה דב"רים בפקולטה לביקורת. השם פקולטה בוטל, הפך להיות קורס. חשבו עוד יותר: תכנית הלימודים, שהיתה מותאמת לצרכי הבחינות במועצת רואי-חשבון, שונתה כליל. התוצאה: הפסד שנת עבודה. התלמידים שהיו ניגשים קודם לבחינות-הביניים לאחר שתי שנות לימוד ומתחילים בשנה השלישית בהתמחות, יצטרכו מעתה לחכות עד אחרי הבחינות בשנה השלישית.

לקראת שנת הלימודים החדשה, אשר תת"חיל באמצע נובמבר, התארגנו תלמידי ה"ביקורת, הגישו אולטימטום לנשיאות ה"אקדמאית ובו שלוש דרישות:

- חזרה לשם ולמעמד של פקולטה,
- הענקת התואר האקדמאי שהובטח,
- התאמת תכנית הלימודים לתכנית ה"בחינות של מועצת רואי-חשבון.

התשובה לא קיבלו. מחוסר ברירה פנו אל שר החינוך ולמן ארן, ביקשו שיקבל את נציגיהם לראיון דחוף. התשובה שהגיעה מלשכת שר החינוך היתה קצרה ופסקנית: "שר החינוך אינו נוהג להתערב בעניינים אקדמיים."

בכל זאת קרוב לוודאי כי שר החינוך יאלץ לסתות ממנהגו בעוד מספר שבועות. להתערב בעניינים אקדמיים. כי הצעד האחרון שעומדים תלמידי הביקורת לעשות, אם לא ייענו תביעותיהם, הוא אי-הרשמה לשנת הלימודים הבאה.

היה גם אתה בין המשתתפים במיפעל חסר-התקדים של "העולם הזה"

טוטו בחירות

עליך רק לנחש כמה צירים תקבל כל מפלגה בכנסת הבאה. אם ניחשת נכון, תוכל לזכות בכך של

1000 ל"י לפחות

ואלה תקנות התחרות:

- ישתתפו בתחרות כל הניחושים שיתקבלו במשרד התחרות עד יום 2.11.59 ועד בכלל. ניחושים שיגיעו לאחר מועד זה לא ישתתפו בתחרות ויוחזרו לבעליהם מבלי להיפתח.
- יזכה בפרס הנדול המשתתף שינחש נכונה את מספר המ"ר דויק של הצירים של כל המפלגות. אם יהיו יותר מניחוש נכון אחד, יחולק הפרס במידה שווה בין שולחיהם.
- אם לא יתקבל ניחוש מלא נכון, יזכה בפרס בעל הניחוש הקרוב ביותר — כלומר: זה שינחש נכונה את מספר הצירים של מספר המפלגות הנדול ביותר. אם יהיו מנחשים אחדים כאלה, יחולק הפרס ביניהם באופן שווה.

טוטו בחירות הוא נוח עצמאי, שבראשו עומדת ועדת נאמנים — רואי-חשבון מוסמך, עורכיו ונציג "העולם הזה". כל טופסי הניחושים ישלחו לתיבת דואר מיוחדת, אשר מפתחה מופקד בידי רואי-החשבון, בפיקוח ועדת הנאמנים. ה"טפסים יופקרו בכספה מיוחדת בכנ"ר, עד לסיום התחרות. מדי שבוע ייערך סיכום הניחושים שנתקבלו באותו שבוע, וייקבע מספר הצירים הממוצע אשר זכתה בו כל אחת משלוש המפלגות שצערן אותו שבוע בראש. המנחש אשר ניחשו קלע בדיוק לממוצע זה — או התקרב אליו ביותר — יקבל פרס של 50 ל"י. אם יגיעו ניחושים אחרים כאלה, יוגרל הפרס ביניהם. סבלת פרס זה לא תפסול את מקבלו מלבטל הפרס הנדול.

אל תתמהמה!

50 ל"י יוענקו לאחד ממשתתפי השבוע!

הווג המופיע בתמונה זו הוא שזכה בפרס השבועי של 50 ל"י. אמנם טופס הטוטו נשלח על שמו של נתן זהבי, מרחוב ארלוזורוב 25, חיפה, אך נתן, צבר בן 28, הודה כי את המלאכה עשה יחד עם אשתו תמר. זהבי, שהוא צבאי לפי מקצועו, הינו אוהד מ"מ מושבע. אך בעשת קביעת הניחושים לא התחשב דווקא באהדתו. כ"אם בהגיון הפוליטי הקר. הממוצע השבועי של הניחושים, שנקבע על-ידי מר יעקב היגר, רואי-חשבון מוסמך ונאמן "טוטו בחירות", הראה כי שלוש המפלגות הצועדות בראש טבלת הניחושים השבועית הן: מפא"י — 37 קולות, חרות — 19 קולות, הציונים הכלליים — 11 קולות. ניחושו של הוג זהבי קלע בדיוק למטרה.

זאת עליך לעשות:

- נחש כמה צירים תקבל כל מפלגה בכח"י רות לכנסת הבאה, ורשום זאת בטופס החשי תתפות בכתיב ברור, ולא מחיקות. צרף 500 פרוטה (אך לא כבולים) לפקודת העולם הזה בע"מ ושלח אותו כמעטפה פגורה ל"טוטו בחירות, ת. ד. 3306, תל-אביב."
- אם ברצונך לקבל אישור על קבלת ניחושך, מלא את שני הטפסים בצורה זהה ושלח אותם

גזור כאן ושלח עוד היום!

טו 5

טו 5

טוטו בחירות של "העולם הזה" ת. ד. 3306, ת"א

שם השולח _____

כתובתו _____

שם השולח _____

כתובתו _____

הריני מצרף 500 פרוטה המורת הזכות להשתתף בטוטו בחירות. הזוכה ייקבע ע"י ועדת-הנאמנים, לפי תנאי הטוטו. החלטת הועדה אינה ניתנת לערעור. והרי ניחושיל למספר צירי המפלגות:

מספר הצירים	מספר הצירים	המפלגה
בכנסת ה-III	בכנסת ה-IV	
40	40	א — מפא"י
11	11	ב — דתיים-לאומיים
6	6	גד — חזית דתית תורתית
15	15	ח — תנועת החרות
9	9	מ — מפ"ם
5	5	פ — פרוגרסיבים
13	13	צ — ציונים כלליים
6	6	ק — המפלגה הקומוניסטית
10	10	ת — אחדות-העבודה
5	5	כל הרשימות הערביות
—	—	כל שאר הרשימות
120	120	בסך-הכל

מספר הצירים	מספר הצירים	המפלגה
בכנסת ה-III	בכנסת ה-IV	
40	40	א — מפא"י
11	11	ב — דתיים-לאומיים
6	6	גד — חזית דתית תורתית
15	15	ח — תנועת החרות
9	9	מ — מפ"ם
5	5	פ — פרוגרסיבים
13	13	צ — ציונים כלליים
6	6	ק — המפלגה הקומוניסטית
10	10	ת — אחדות-העבודה
5	5	כל הרשימות הערביות
—	—	כל שאר הרשימות
120	120	בסך-הכל

מי שולט בריכוזי העולמים?

גד - הזית דתית תורתית - 4 קולות;
ב - המפלגה הדתית הלאומית - 3 קולות;
צ - הציונים הכלליים - 2 קולות;
רט - רשימה צפון אפריקאית בלתי תלויה - קול אחד;
פ - המפלגה הפרוגרסיבית - קול אחד;
יא - השיתוף והאחדה (ערבית) - קול אחד.

ההפתעה בקלפי זו היה מספר הקולות הרב שקיבלה רשימת יס של ליכוד עולי צפון-אפריקה, שהעלה אותה למקום השלישי בדירוג המפלגות. בעוד שאחוז הצפוף אפריקאים שהצביעו בקלפי זו לא עלה על אחוז בני עדה זו שהצביעו ברמלה, קיבלה רשימת בן-הרוש 16 קולות בלוד לעומת קול בודד ברמלה. אחד המצביעים עבור רשימה זו אף הוסיף הערה: "אני מצביע עבור רשימתו של בן-הרוש כדי שישוחרר ממעצרו, למרות שאינני מיוצאי צפון-אפריקה."

המעמד הבינוני ומעדה

ק לפי מספר 27 הוקמה ביום חמישי בשכונת החולף במרכז אפרודר, שכונת הפאר של מגדל אשקלון. תוך שבי שיכון זה הם חתך אופיני לשכבה קטנה של עולים חדשים ותושבים ותיקים, בני המעמד הבינוני ומעלה.

הקלפי הנסיונית הוצבה במרכז אפרודר ליד מגדל השעון הידוע. אולם למרות שהיתה זו שעת אהר-צהרים מאוחרת, שעה בה הזורים פועלים מעבודתם, היתה התנועה במקום חלשה מאוד. כל כמה דקות היה עובר אדם בודד. לרוב לא סירב האיש לעצור ולזרוק את פתק הצבעתו לקלפי למעלה ממחצית הבוחרים במקום זה היו עקרות-בית שיצאו לטייל של אחר-צהרים עם ילדיהן.

מתוך 130 פתקים שחולקו במקום, נזרקו חזרה 114, שי הם 87.5 אחוזים. 5 היו ריקים, שאר 109 התחלקו כלהלן:

א - מפא"י - 60 קולות (54.5 אחוזים);
תו - אהדות העבודה - 18 קולות (16.5 אחוזים);
ה - תנועת החרות - 12 קולות (11 אחוזים);
צ - הציונים הכלליים - 6 קולות (5.4 אחוזים);
מ - מפ"ם - 4 קולות (3.6 אחוזים);
גד - הזית דתית תורתית - 2 קולות (1.8 אחוזים);
ק - המפלגה הקומוניסטית - 2 קולות (1.8 אחוזים);

ר נעדם הגדרה של הבחירות לכנסת הרביעית הם יישובי העולים-החדשים ועירונית-הפיתוח. בעוד שבהרכבו המפלגתי של הישוב הותיק קשה לשער שיחולו תמורות מכריעות, הרי לגבי סוג זה של אוכלוסית הארץ קיימים כמה וכמה סימני שאלה: האם יצביעו בוחרים אלה מתוך לחץ וכפיה עבור המפלגה השלטת? האם יתמרדו בוחרים אלה, שרמת חייהם נמוכה בהרבה מרמת-החיים בישובים התיקים, ויתנו קולם למפלגה איפוזיציונית? האם יתרמו תושבי איזורים אלה, שברובם הם בני עדות המזרח, את קולותיהם למען רשימות עדתיות?

את התשובות לשאלות אלה ניסתה הקלפי הנסיונית של הנילס הזה לברר, בפגועה השבוע אל עיירות העולים. עריכת קלפי נסיונית במקומות מסוג זה היתה כרוכה בי קשים טכניים. חלק גדול מהתושבים אינו שילט במידה מספקת בעברית, שתאפשר לו להבין את כרוז הקלפי ואת מטרתה. אנשי חולית הקלפי נאלצו ברוב המקרים להסביר לכל בוחר מה פירוש הקלפי הנסיונית, וכיצד להצביע בה.

הקלפי הראשונה, ה-25 בסדרת הקלפיות של העולם הזה, הוצבה ביום רביעי בשכונת החולף ברמלה, בשעות אחר-צהרים. חולקו 200 פתקים, מתוכם הושלכו לקלפי תוך שעה 123, מהם 2 ריקים. 121 הנתרבים התחלקו כלהלן:

- א** - מפא"י - 59 קולות (48.2 אחוזים);
  - ח** - תנועת החרות - 38 קולות (31 אחוזים);
  - מ** - מפ"ם - 6 קולות (4.9 אחוזים);
  - ק** - המפלגה הקומוניסטית - 6 קולות (4.9 אחוזים);
  - ב** - המפלגה הדתית הלאומית - 4 קולות (3.2 אחוזים);
  - רט** - רשימה צפון אפריקאית בלתי תלויה - 3 קולות (2.4 אחוזים);
  - תו** - אהדות העבודה - קול אחד (0.8 אחוזים);
  - צ** - ציונים כלליים - קול אחד (0.8 אחוזים);
  - פ** - המפלגה הפרוגרסיבית - קול אחד (0.8 אחוזים);
  - יס** - ליכוד יוצאי צפון אפריקה - קול אחד (0.8 אחוזים);
  - רנ** - הבונד - קול אחד (0.8 אחוזים).
- רוב המצביעים בקלפי זו היו פועלים שחזרו מעבודתם. רובם היו גם בני עדות המזרח. כמו כן הצביעו גם מספר

פועלי רמלה אחרי העבודה

במיסים כבדים ותנו עמיד יפה לילדינו. בוחר אחר שצירף הערה, למרות שהצביע בעד מפא"י, כתב: "יותר מדי מפ" לגות, פחות מדי הצעות מעשיות ויותר מדי מגדלים בניינים באיור." גם בוחר אחר, שהצביע תו, כתב: "כמות המפלגות נראית אבסורדית בעיני."

- 157 הקולות הכשרים בקלפי זו התחלקו כלהלן:
- א** - מפא"י - 59 קולות (37 אחוזים);
- ח** - תנועת החרות - 41 קולות (25.7 אחוזים);
- מ** - מפ"ם - 16 קולות (10.2 אחוזים);
- ק** - המפלגה הקומוניסטית - 12 קולות (7.6 אחוזים);
- תו** - אהדות העבודה - 8 קולות (5 אחוזים);
- צ** - הציונים הכלליים - 5 קולות (3.1 אחוזים);
- ב** - המפלגה הדתית הלאומית - 6 קולות (3.7 אחוזים);
- גד** - הזית דתית תורתית - 4 קולות (2.5 אחוזים);
- רט** - רשימה צפון אפריקאית בלתי תלויה - 3 קולות (1.9 אחוזים);
- יס** - ליכוד עולי צפון אפריקה - קול אחד (0.6 אחוזים);
- פר** - האיחוד הלאומי הספרדי - קול אחד (0.6 אחוזים);
- לר** - ארגון הנכים ונפגעי הנאצים - קול אחד (0.6 אחוזים).

רשימות העדתיות חדשות

ס יכום של ארבע הקלפיות הנ"ל נותן כמה וכמה תשובות לשאלות שהוצגו בתחילת הרשימה. קודם כל מתברר שמפא"י שומרת על הרוב שלה בישובי העולים, אפילו באחוזים העולים בהרבה על אלה שבישוב הותיק, וזאת בהצבעה שאיננה נעשית באמצעי כפיה, אלא מרצון חפשי. תנועת החרות שומרת גם בישובי העולים על מעמדה כמפלגה המתחרה במפא"י, ובלוד אפילו השיגה בקלפי ה- נסיונית את המקום הראשון. לעומת זאת ירדה חרות למקום שלישי בקלפי של אפרודר, בה רוב המצביעים הם מעולי אירופה והארצות האנגלו-סכסיות, כשמספר הקולות שקיבלה הוא רק חמישית מזה שקיבלה מפא"י.

מעניין גם שדירוג הרשימות לפי כוחן היה דומה בשתי קלפיות, למרות שהיה בלתי רגיל לגמרי. גם ברמלה וגם במגדל אשקלון, היתה מפ"ם המפלגה השלישית בגודלה ואילו מק"י המפלגה הרביעית. כשאחוז שתינת הוא גבוה בהרבה מאחוזן הממוצע בארץ. לעומת זאת קיבלה רשימת אחרות העבודה במקומות אלה מספר מועט של קולות. בכל ארבע הקלפיות קיבלו מפלגות הימין, להוציא את חרות - כלומר הציונים הכלליים, הפרוגרסיבים והמפלגות הדתיות - מספר מועט מאוד של קולות. גם המפלגות העדתיות לא הצליחו במקומות שנראו מיועדים מלכתחילה להצלחתן, מלבד הצלחת רשימה י"ס בלוד.

מצביע עם חרנוגולת ביד, במרכז מגדל אשקלון

ערבים בקלפי, אולם כפי שמסתבר מן החרנוגולת, נתנו את קולותיהם לרשימות יהודיות.

אוהדים רבים לבן-הרוש

ה קלפי הכאה, ה-26 במספר, נערכה באותו יום עצמו בלוד. במקום חולקו 200 פתקים, שממקבליהם הצביעו בדיוק 100. משום כך מספר הקולות שניתנו לכל מפלגה בקלפי זו הוא גם מספר האחוזים שלה.

- ח** - תנועת החרות - 30 קולות;
- א** - מפא"י - 27 קולות;
- יס** - ליכוד עולי צפון אפריקה - 16 קולות;
- תו** - אהדות העבודה - 10 קולות;
- מ** - מפ"ם - 5 קולות;

צרפתי רוה לבוש חליפה אפורה, זכה למנה גדולה של אהדה. הוא לא התרגש. כי זאן פירו הסביר כבר פעמים רבות את עבודתו המדעית, ובכל הודמנות קיבל הקהל את הרצאותיו בתשוקה.

ערב קודם לכן, נחבא זאן פירו, הנוהג לבלות את חופשותיו בחפירה אצל ארכי-אולוגים אחרים, אל הכלים. הוא לא התבלט על הבמה המכובדת של היכל התרבות, שם נפתח הכנס המיוחד של חברת העתיקות.

בניגוד לתוכנית לערוך את הכנס באילת, החליטו ראשי החברה לכבד את שנת-היובל של תל-אביב. גם נושא הכינוס הוקדש לתל-אביב, כששורה ארוכה של מלומדים מת-כחנת להוכיח כי תל-אביב זקנה מכפי שהיא נראית. לא היה להם ספק כי בתל-אביב גרו קיבוצים גדולים של עמים פרי-מיטיביים, עוד זמן רב לפני שכמה עשרות יהודים החליטו להקים את השכונה היפואית של בית וגן. השאלה הייתה רק כמה שנים לפני כן חיו כבר שבטים שונים באזור זה.

מדפני אברהם אבינו. לזאן פירו היה מה לומר בניגון. כי הצרפתי, שבניגוד לרוב בני עמו לא נהג אף פעם לשתות משקאות חריפים, התמחה בארכיאולוגיה מ-לפני 10.000 שנים.

לא בקלות הגיע זאן פירו, שבא לארץ לפני 14 שנים אחרי סיום לימודיו בסורבון, לעמדה מכובדת של מרצה בכיניוסי החברה לחקר ארץ-ישראל. היה עליו תחילה לחפור חלקות רבות בארץ, להזיע בגילוי כמה כדורי חרס עתיקים.

זאן חפר ביסודיות — בבאר-שבע, ליד הכינרת ובמלחה. הפירותיו מצאו חן בעיני ארכיאולוגים אמריקאיים, והם החליטו לגייס כספים עבורו. בכספים אלה הגביר פירו את קצב עבודתו, עד שנאלץ לחזור על חפירת המשפחתיים אחרי שהתגרש כבר כמה פע-מים. את פיצויו מצא באדמה: כפרים עתי-קרקעיים, בהם חיו בני-אדם לפני 10.000 שנים.

הגבר הרוה בעל התסרוקת הקצרה, לא הגיע לארץ בהשפעת התניף. הוא נשלח אל מחלקת-המועז של הכנסיה הדומיניקנית ב-ישראל, התאהב בארץ והחליט להמשיך בה את מחקריו. הצלחה המחקרית לא הסתיימה בגילוי כפרים תת-קרקעיים ליד באר-שבע, שרידי תקופה הרבה יותר קדומה מאשר ימי אברהם אבינו. פירו בא גם לגרש, חפר באזור אזור. על חפירות אלה הרצה השבוע.

את החפירות בגוש-דן ביצע זאן פירו בוהירות רבה. הוא חילק את השטח לרי-בועים, חפר כל ריבוע לחוד. כבר אחרי שגילה כמה כלים עתיקים יכול היה לקבוע את היקף היישוב הקדום ומבנהו. הוא המי-שיך לחפור, גילה שכבות ארכיאולוגיות רבות — אחת ההוכחות החותכות כי באזור תל-אביב של היום חיו לפני 7000 שנים בני אדם קדמוניים.

גת-רמון ונאפוליון. לא היתה זו ה-עבודה היחידה שגילתה כי האזור עתיק. גם ד"ר יעקב קפלן (50), יושב-ראש מחלקת הארכיאולוגיה של עיריית תל-אביב, המי-ענין לדעת כמה שנים לפניו כבר היה יישוב אנושי במקום. הוא חפר מוזיאון מיוחד ב-יפו, בשטח דחוס עתיקות, הגיע למסקנות משכנעות על קדמוניות היישוב בחבל-ארץ זה. מאז לא הפסיק קפלן, שהוא כמעט-צבר, להתעסק במוזיאון שלו. גם בימי ה-כינוס דאג להימצא בו כל יום, השגיח אישית על הטיפול בו. "זוהי הדוכסות היפואית של קפלן", הסביר אחד מחבריו, שלא התפלא כי קפלן עזב את אולם ההרצאות ומיהר ליפו.

גם בתוך שפע המלל של הכינוס, שהל-היב את דמיונם של 1000 המאזינים על צורת החיים לפני אלפי שנים, לא חסרה אר-אקסטואליות ישראלית הרגילה. הוכר אר-תה יוזם הכינוס, חיים לבגון ראש עיריית תל-אביב, בתשובה להצעתו המפורסמת של דוד בן-גוריון, כי צריך להחליף את שם העיר ליפו: "אולי הארכיאולוגים יגלו כי גם השם תל-אביב הוא שם עתיק, או לא תהיי-נה בעיות בקשר לשם העיר."

הארכיאולוגים חייכו. גם הם רצו לדעת איך נקרא האזור לפני כמה אלפי שנים. אם לא ידעו את התשובה המלאה, הרי שלפחות, כמו אחרי כל שנת מחקר נוספת, ידעו כמה עובדות חדשות בקשר לכך. את הגילויי הבלשני העיקרי גילה רקטור ה-אוניברסיטה העברית וגיטו של נשיא ה-מדינה, הפרופסור בנימין מזר: "מה שנקרא פעם גת-רמון, נקרא היום בשם הר-נאפולי-און". השמות השתנו. הגבעות לא זזו.

ואדי סליב

כך מתקנים?

כתב האיטום היה מחולק לפי שעות: "בשעה 0830 או סמוך לשעה זו, ברחבה שבין משרד הדאר והמטה המחוזי של משר-טרת ישראל בחיפה, השתתפו הנאשמים בהתקהלות בלתי-חוקית... הקימו רעש בלי סיבה מתקבלת על הדעת, בצורה העשויה להביא לידי הפרת השלום... לפני הצהרים בככר פייסל, שהוא מקום ציבורי, התנהגו באופן פרוע..."

האולם הקטן היה מלא עד אפס מקום. לא סקרנים, לא עתונאים וגם לא בני-משפחה חרדים — אלא נאשמים. 14 בסך-הכל. תינוק החל לפתע פועה. "תוציאי אותו ה-חוצה", ציחה השופט, "לא יתכן שהוא יבכה ויפריע לנו כל הזמן."

אמו של התינוק, נאשמת מס' 4 סימי דרעי, מילמלה במבוכה: "אבל אין לי עם מי להשאיר אותו כשאני באה לבית-המשפט."

השופט עמד על תביעתו בתוקף: "לא יתכן שכל חיפה אין לך עם מי להשאיר אותו". זקנה, שנדחסה לפינה הרחוקה של האולם, התנדבה לקחת את התינוק החוצה. אך בטרם תיסגר הדלת שתפרידו מאמו, ה-ש מצ' התינוק בן ששת החודשים יללת-מחאה. השקט חזר על כנו, המשפט המשיך להת-נהל.

נקמנות בסיטונות. היה זה אחד המחוזות המדכאים שנגולו אי-פעם בבית-משפט ישראלי. הנאשמים לא היו ראשי ליכוד עולי צפון אפריקה, גם לא מנהיגים של מרד. היו אלה תושבים רגילים של הוואדי. שוטר אחרי שוטר עלה להעיד כי אכן ראה נאשם מספר זה או אחר משתתף בהפגנה הראשונה של ה-7 ביולי, למחרת פציעתו של הסבל עקיבא אל-קרף.

עדות התביעה לא השאירו ספק כי אמי גם התקימה באותו תאריך הפגנה של תוש-בי הוואדי, בחצר מטה המשטרה. מבחינה חוקית, יתכן גם כי הצליחו להוכיח את חלקו של נאשם זה או אחר במאורעות של אותו יום. אך מה שהשוטרים לא סיפרו היה הקצב המיוחד לאותם מאורעות: הב-טחת המשטרה וראש העיר, כי לא יתנקמו בתושבי הוואדי אם אלה יחזרו בשקט לבתי-הם ולא יחדשו את ההפגנות.

העמדתם למשפט של ה-14 — חלק מיותר מ-40 תושבי הוואדי שיועמדו בימים אלה לדין באותן אשמות — היתה הפרה צינית של אותה הבטחה.

במשך השבועות שעברו מאז, התרוצצו עשרות הנאשמים בחיפוש אחר הדבר ה-ראשוני הדרוש לכל נאשם בדין: הגנה מ-שפטית. כסף לתשלום שכר-טרה לא היה להם, גם לא שמות מפוצצים שימשכו פרקי-ליטים צמאי-פירסומת. החלה עבודת נמלים של שידולים והתרוצצויות, שהובילו בדרך-כלל אל סניפי המפלגות השונות. מרכזי הסניפים היו מוכנים לספק הגנה משפטית — רק לאלה מן הנאשמים הרשומים במפ-גתם, או לאלה העשויים להביא תועלת כלשהי למפלגה.

לבסוף נמצאו שלושה פרקליטים צעירים — משה אמר, דוד אלמגור ושמואל מינ-צר — שהתנדבו לטפל במשפטם של חסרי-היכולת מואדי-סליב. אחרי שראשי הליכוד הורשעו והוכנסו לבית-הסוהר, נראה המשפט הסיטוני כמעשה נקמנות מובהק. הפליט אחד הנאשמים, לעבר התובע המשטרתי כשה ירד במדרגות בית-המשפט: "כך אתם רוצים לתקן את המצב של המארוקאים?"

אחר הסביר: "יש להם מטרה אחת — להכניס אותנו לבית-סוהר לפני הבחירות. הם לא רוצים שנסתובך בעיר ביום ה-בחירות, כדי שלא נוכל לעודד אנשים להצ-ביע בעד בן-הרוש."

מדע

איך קראו לתל-אביב?

האולם היה חשוך. על הבד הופיעו שיקופיות. לידן ניצב גבר אלגנטי, שדמה לקצין-במצעים קרבי. הוא הסביר איך לנוע בתוך כל מיני תעלות וכוכים, בעזרת מקל ארוך ביאר את התמונות. כשגמר את הר-צאתו פרץ הקהל במתיאות-כפיים. עשרות ארכיאולוגים מקצועיים וחובבים, שבאו לכנס ה-15 של החברה לחקר ארץ-ישראל ועתיקו-תיה, ניגשו לחץ את ידו. זאן פירו (39),

אלפי בחורים כמותו חוללו תמורה בנוף הארץ. הם חניכי ישיבות ובתי-אולפנה שהוקמו ונתמכו על-ידי המפלגה הדתית הלאומית המזרחי - הפועל המזרחי.

אתה פוגש אותם במושב ובקיבוץ, בצהיל ובסדנה, בעיר ובכפר.

הם מבשרים את התחוללותו הקרובה של השנוי באקלים הרוחני והמוסרי של המדינה, ומהם פינה ויתד להחזרת מורשת אבות לבנים תועים.

בשעה ש.בני-הטובים מעסיקים את המשטרה.... הם מניחים יסוד איתן למדינה נאמנה לערכי הנצח של האומה.

אם ברצונך לזרוז את התהליך הזה - הטה אף אתה שכמך ושא יחד אתנו בעול המשימה. בעזרתך יהיו האלפים לרבבות.

חזית דתית לאומית
המזרחי - הפועל-המזרחי
ובלתי מפלגתיים

תזכורת!

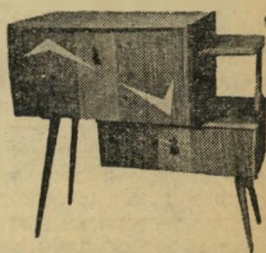
אתה עוד יכול להספיק לחלא סופס סוטו בחירות

דואו
בי"ס
לרקודים
אקסקלוסיבי
ההרשמה: תל-אביב
רח' פינסקור 2 8-5 אה"צ

- המינוי -
- קיבלת
- חשבונות.
- נא
- פרט
- אותו
- בהקדם.

מיכאל קגו

ביחיד לרהיטים
וארונות
לרדיו-פטיפונים

טלפון 85638 PHONE תל-אביב, רחוב אילת 42
(בטימטה, רח' 360, מס. 6)

פרס מעין פרס אינו ידוע כאיש דתי. כמי שלמד בכפר-הנוער בן-שמון והיה חבר תנועת הנוער העובד, לא הודמן לו לעסוק בענייני דת. בכל זאת עלה במוחו לפני חודשים אחדים רעיון חשוב, שהוא אחד מאבני-היסוד של הכנסיה הנוצרית. הוא זכר כי בכל תולדותיה ידעו אפיפיורי הנוצרים להגיע אל ההמונים בדרך מיוחדת: דרך הנשים. הכנסיה משכה את הנשים, והן השפיעו על הגברים בבית.

פרס כינס כמה עשרות נשים חשובות מהחברה הגבוהה, הציע להן להקים חוג התומך בשינוי שיטת-הבחירות. הקשר בין החוג החדש ובין מפא"י, שהסיסמה העיקרית שלה היא שינוי שיטת-הבחירות, הוא מקרי בהחלט. בהשראת פרס נוצר חוג של נשים בוחרות, אליו הצטרפו במהרה רות דיין, סוזי אבן ואשתו של פרס, רחל. הנשים החשובות פנו אל הנשים שרצו להיות חשובות. מרוול, כסית וליילית בתל-אביב, וממפגש הנשים החשובות בירושלים קפה אלסקה, גייסו נשים נוספות. כרמלה ידן וצילה לוריא מירושלים צורפו גם הן. היוזמים לא הסתפקו בחוג קטן של נשות החברה הגבוהה. מטרתם היתה להקיף במהירות נשים רבות, לשכנע אותן למרוד בהשקפות המדיניות של בעליהן. חוג הנשים הבחורות יצא לפעולה. יומו הגדול הגיע לפי ני שבו, כאשר 300 מתוך 800 נשים ש' הוזמנו, הופיעו באולמי-רות, תל-אביב. חלק ניכר מן הנשים תפס את מקומו

..חפש את האשה!" אומר הפתגם, המוכיח את עצמו בבחירות יגאל כובש לבבות

הרין לסיים את נאום התביעה. לפני הסיום נתנה עוד שני נימוקים חשובים, מותאמים במיוחד לנשים בוחרות. "הגוף החדש הוא כמו גוף דומה בארצות-הברית, שם מתכנן סות הנשים בכל פעם שיש בעיה ציבורית חשובה", סיפרה בנאוה, ומי שהסתכל מד החת לשולחן ראה אותה רוקעת ברגלה בכוח. זהו: כל מה שטוב באמריקה, בסח שהוא טוב באולמי-רות. והנימוק השני: בחירות איזוריות טובות במיוחד עבור הנשים. כל אשה יכולה לראות איך המועמד מתלבש ומתנהג, ולפי זה היא יכולה להחליט בעד מי לבחור."

***
לא כמו ליויסטרטה

ס ותיקן הגיע תורו של יגאל. גיבור הערב קם, מיהר לרכוס את מעילו. כי מרצה שנון ונבון התחיל את הרצאתו בכמה בדיחות, אף כי לא כולן היו לענין. "אפילו אם הבעלים שלכן לא מסכימים לבחירות איזוריות, אל תעשו להן כמו ליויסטרטה", אמר הפרופסור לארכיאולוגיה. כולן צחקו. ביתור אלו שלא הבינו. השכנות הסבירו להן: ליויסטרטה היתה אחת יחניה (רגע, יחניה או רומאית? כן, יחניה, ראיתי אותה בהימח) שאירגנה את הנשים לא להתמסר לבעליהן, עד שלא יקבלו את דרישת הנשים לא לעשות מלחמה. "זה כמו שפול ניומן עושה לאליווט טיילור בסרט חתולה על גג פח לוחט", הסבירה צעירה אחת לאשה קשייה, שהמשיכה להקשות. אלו שלא הבינו קודם, פרצו בצחוק חרישי. מעין פצצת-זמן. יגאל הסביר לנשים כי לא בא לדבר על בחירות נשיות, אלא בחירות אישיות. הן בחירות שהוא הציע היו דבר אכזרי — והן יכולות אומנם לתת למפלגה שאין לה רוב יכנס שלטון יחיד בכנסת. "אולם בכל אופן הבחירות האיזוריות זה דבר טוב". הבטיח ידן בקול עמוק שהזכיר לרבים את אחיו יוסף, כוכב הקאמרי. "כי העיקר היא המסרה: לצמצם את מספר המפלגות". כולן הסכימו: ידן יודע מה שהוא אומר. בכל זאת לא סמך יגאל על אהדת הנשים. לא האמין, כנראה, שהאהדה תענה את הכל — אפילו ההגיון. לכן החליט להסביר להן את טיבה של המסרה: "מספיק שתהינה שתי מפלגות או שלוש, או לכל היותר ארבע. את כל ההבדלים הקטנים ביניהן, שיעשו בתוך המפלגות הגדולות, לא בחוק". יגאל לא רצה שהנשים תחשובנה שהוא רוצה להתלבש עם חוג האקדמאים שלו על ארגון הנשים הבוחרות. לראיה השתמש ב"שאלה פרטית שנשאל עלייך עתונאי, גילה לנשים משהו שלא היה מוכרח לשמתן: "הקשר בין החוג שלכן וחוג האקדמאים הוא אפלטוני בלבד". על אפלטון שמעו כולן. הבדיחה הצחיקה את כולן. "הוא נורא גס", אמרה ארנונה בריפמן, אחת הצעירות האמיתיות הבודדות שהיו באולם. "אבל נורא נחמד", ענו לה מן הצד במקלה.

יגאל לא אמר בעד מי להצביע. רק אמר שהבחירות האיזוריות זה טוב למדינה. כשכל הנשים רצו כבר לצאת מאולמי-רות אל בית-הקפה הקרוב, סיכמה את הדיון ספרת-הילדים הקשישה ימימה טשרנוביץ: "אני בטוחה שאם יגאל היה מועמד באזור שלנו, כולנו היינו בוחרות בעדו". מה שנכון — נכון.

יגאל ידן לוחץ בחמימות את ידה של סוזי אבן, בתום נאומו. הגברת אבן היא מיוזמות חוג הנשים. שהתכנס בפעם הראשונה בביתה שברחובות, כדי לשמוע את שמעון פרס מהלל את שיטת הבחירות האיזוריות.

יגאל ידן יושב ליד שולחן הנשיאות באולמי רות, שעה שעור רכתי'הדן הדסה בן-עתו נושאת את נאום הפתיחה. היה זה נאום מרתוני. שעורר אישקט בין בנות השלושים-פלוס, שחשדו כי ברצונה לנגוב את ההצגה.

באולם כבר בשעה מוקדמת. בלטו בעיקר כמה מורות ותיקות. מארגנות החוג היו מעט עצבניות, כמו שחקניות חדשות לפני הצגת-בכורה. אשר לאורחות — הן חיכו בסבלנות ליגאל ידן, שיסביר מה זה בחירות איזוריות, ומדוע זה יציל את המדינה. עד שיגאל הופיע לא היה לנשים משעמם. כל המקדמות לתפוס את מקומן רצו לראות את סוזי אבן, אשתו של אבא. "בעלה הוא משהו", הסבירה ציפורה גבריאל, בעלת מחרות מבריקה על צווארה, "הוא מדבר עברית אוקספורדית". אחרי אשתו של אבא אבן, שכולן אימצו לה את השם החביב והידידותי סוזי, באו כרמלה ידן, רחל פרס ומנציגות החברה הגבוהה הירושלמית. "בעצם הן כבר די מסורסמות", העירה אחת, "למה להן כל הענין הזה של הבחירות האיזוריות?" עד שיגאל ידן בא. בבת-אחת נסקו הן רכילויות, הסקירות וכל יתר הענינים הן חשובים האחרים. כולן היפנו מבטיהן אל יגאל. "הוא דוקא חביב", מילמלה מישהי, "חבל רק שאין לו כל כך הרבה שערות". עוד דוגמה של חוסר צדק בעולם. אבל באותו ערב החליטו הנשים להיות רציניות, לכן לא היה חשוב בכלל שליגאל אין כל כך הרבה שיער.

***
איך מתלבש המועמד

ה נאומים החלו. כולן גילו סבלנות, חוץ מכמה מבוות השלושים-פלוס. הן לא רצו שעורכת-הידן הצעירה הדסה בן-עתו תדבר כל-כך הרבה. חשדו בה שהיא רוצה לנגוב את ההצגה. ביחוד בראותן כיצד נהנתה מעצם העמידה על הבמה הקטנה והמקושטת. "רוצה להיות גוף ציבורי", מילמלה במתיקות אחת הצניקאיות הידועות של רחל. אלא שגם על גוף ציבורי היה צורך לישר מדי פעם את שמלת הבויד, הן מאוינות ניסו לשכנע אותה להפסיק. תחילה העירה על כך בשקט מישהי מהשורות הן אחרונות, אחר-כך החלו הנשים לשוחח ביני הן. לא דווקא על הבחירות האיזוריות. הדסה החיננית לא רצתה להפסיק. כאילו להכעיס, המשיכה לדבר. היה לה לומר עוד כמה דברים חשובים להיסטוריה של המאבק הפוליטי בארץ: שאסור לנשים להיות אדישות, למשל. כמעט שהצטרפה לסיסמה הן חדשה של יגאל אילון: כן, איכפת לנו. הדסה בן-עתו הסבירה כי את אוישות הנשים לבעיות הפוליטיות אפשר להפסיק רק בתנאי שבגוף החדש לא יימצאו גברים. הגוף החדש אפילו לא שמע את דבריה. הנשים החלו לדבר בקול רם. שכחו כי באו לאסיפה ציבורית. חסרו רק המלצרים, כדי להחזיר את התמונה למקורה הדיזינגופי. היחידה כמעט שלא יכלה להפריע היתה סוזי אבן. לא נעים לרבר בשורה הראשונה. עבר עוד רבע שעה, עד שהחליטה עורכת

ליד הדסה

אסיפות

הסיכום: מיהוק

שלושה סיבובים לפני הגמר, היתה הורה שקטה. המתאגפים התכוננו לקרב המכריע, שלחו מפעם לפעם מבטיח אל האולם. מה הקהל לא בא לחנות בחליפת המהלומות. העדיף להישאר בביתו. למרות הכספים הרבים שהמפלגות השקיעו בתעמולת הבחירות, נאלצו נואמי המפלגות לדבר בפני אילי מות ריקים. מלבד דויד בן גוריון ומנחם בגין, לא הצליחו שאר העסקנים למשוך קהל אלפים. הם הסתפקו, במקרה הטוב ביותר, בכמה מאות מאזינים.

לשמשי, מול הורה. למאיר וילנר איש-מקמי לא איכפת היה כיום חמישי לי התלהב לפני קהל של 30 מאזינים, חלקם עסקני מקי. בשעת הפסקת העבודה הגיעה משאית אל רחוב אברבנאל פינת-חלפסין בתל-אביב, נעצרה. היא קראה לכל הפועים לים לאסיפה. הם העדיפו להסתכל מפתח מקומות העבודה.

בכל זאת היתה הרחבה הקטנה מלאה אירועים. סוס משתולל עורר את המתים של עסקני מקי, שבקושי השתכנעו כי אין זו פרובוקציה של המשטרה. אחר כך התקלקל הרמקול. וילנר, שדיבר מעל המשאית הישנה, הגביר את קולו. אף אחד לא ראה אותו, רק קולו שהלך והצטרד הזהיר את השומעים המעטים והאדושים מפני ממשלת בן גוריון.

אחרי שפועלי האזור הדרומי של תל-אביב התחילו לחזור לעבודה, החליט וילנר לסיים בעזרת מכונית הנרי גי כחולה, שנהגה החליט לצפור דחקא באותו מקום, העלה וילנר נימוק משכנע, בגללו כדאי לבחור במקי. "הסובייטים בדרך לכיבוש הורה", צעק וילנר, שמחוסרי-ירה נופף בידו אל השמש.

הערבים חולמים. בערב-שבת קישטה מפ"ם את אולם הבימה. מי שהקדים לבוא לאסיפת הבחירות שלה יכול היה לראות עוד את יוסף מילוא, ארי הרצברג ומישה אשורב מתדיינים על הצגת-הכורה של ה' גברת הקנה. אחרי שהם הסתלקו, השאירו את תפאורות ההצגה על הבמה האחרונה, הגיע תור הבחירות. שלונסקי התנאה בעב' רית ספרותית על יופיה של מפ"ם, שיכולה לומר בנשימה אחת את שתי המילים: בסחון ושלוב. הערבים שהוזמנו במיוחד לכנס זה לא הבינו בדיוק את כוונתו. הם האזינו בשקט. רק כשהגיע תורו של השייך הערבי עטאונה לדבר בערבית, החל רעש. הקהל הערבי לא הבין, הפריע לשייך הערבי להת' חכ' ולהתפלמס על כוונת השלום של מפ"ם.

אף אחד לא בא לשמוע את הנאומים. גם השמות המפוצצים של שמעון אביזן, אבא קובנר ורוסנתון כסטוני לא היו חשובים. כולם חיכו להפגנה הגדולה, שאורגנה בי' מיוחד לכבוד ערב זה.

השעה ה"ש" נקבעה בקפדנות. המארגנים מאחורי הקלעים לא שמעו את דבריה של שחקנית הקאמרי מרים ברנשטיין-כהן. בשעה 9.50 הגיע הרגע הרמטי: "כל הערבים חייבים לעזוב את האולם, כי אין להם רשות להישאר בתל-אביב", אמר שלונסקי, בהתרגשות מאופקת.

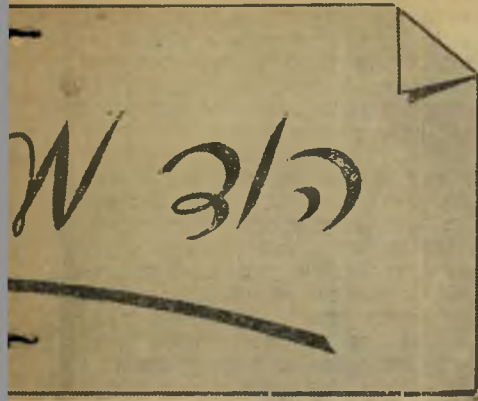
הערבים קמו לעזוב. לפי התוכנית צרי' כות היו להישמע קריאות בוז חזקות. אולם בתל-אביבים נשארו לשבת בשקט. לגמרי לא לפי התכנית, הביטו על העוזבים בתמי' הון. גם הם לא הבינו בעצם מה פתאום הערבים הילכים.

אין אנשים. למחרת בבוקר פשטו כל עסקני המפלגות על האולמות הציבוריים, שיבתו את מפלגותיהם. האולמות הריקים לא התמלאו. מוקרי ההסתדרות פנחס לבון, שי' חזר מארצות-הברית, דיבר 45 דקות אחר תחילת אסיפתו בפני 250 שומעים. ח"כ חרות אריה בן-אליעזר משך בשעה 12.15, שעה ורבע אחרי תחילת אסיפתו בקולנוע מוגרבי, 500 נוכחים.

לשיא הגיעו הפרוגרסיבים. בקולנוע זוהר בשכונת-שפירא היו באסיפתם 54 נוכחים. אולם עובדה זו לא הפריעה למועצתם הי' שבעי, עורך-הידון ברוך עזיאל, לשכנע את הנוכחים כי המפלגה הפרוגרסיבית היא המוצלחת מכולן. תפקידה, כפי שכבר הת' בטא, לדבריו, במקום אחר: "בין הסכנה של השמאל והדמוגוגיה של הימין, המפלגה הפרוגרסיבית היא בדיוק כמו רגולטור של שעות".

סיכום אסיפות כל המפלגות היה אחיר: פיהוק.

שיחה על ספר קפה

התיק והבתביק שלו, כשהוא הולך בחשיבות לגי' בשפינה. סטוארט הבכור לומד בכיתה ד' בבית הספר האמריקאי בחלדנה, אולם מייקל הבינוני הת' חיל ישר בבית-ספר עברי.

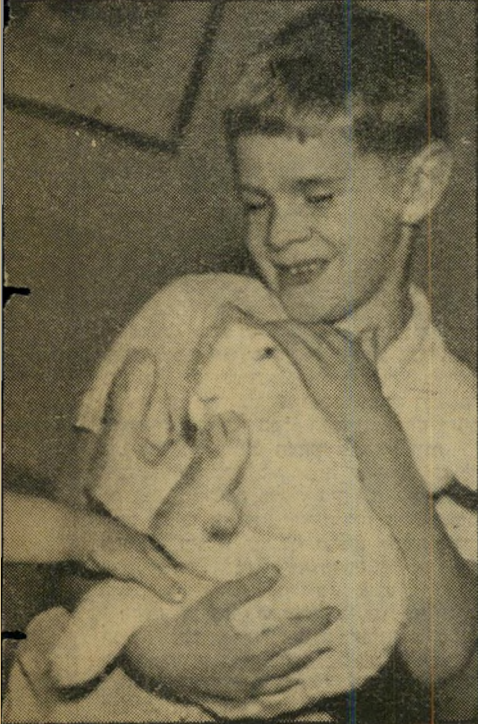
כל ילדי השכונה באים אליהם. הבית מלא תמיד ילדים. כמוכן שברוכת-השתייה ממלאסטיק הנמצאת בן מהחה גורם מוסר. אני צריכה תמיד לפסוע בזהירות כדי לא לרמוס כל מיני ילדים השרוצים בכל פינות הגן. זה נפלא פשוט, כמה שילדים הם פשוטים ומתייזדים מהר. כבר למחרת בואנו, הביאו בני הברים הביתה.

הילד האמריקאי כמעט ואינו נבדל, לדעתה, מן

מלבד חבלר בישה כאל' טרם חזר מבית-הספר. בתמונה מימין נראה בילי

3 בייטנח אחד

השכין הקטן מוניה מלאה שוררת ביניהם. חששני את מייקל החיות של מטפחת משפחת ריד, כמרבית

אשת השגריר

לפני חווילתה המרווחת אך הפשוטה בתל-בינימין. כשדגל ארצות-הברית מתנוסס, מסמלת מרי לואיז ריד בעיני הישראלים את האשה האמריקאית. בריכת-השתייה הפלאסטית בחצר מושכת את ילדי השכונה.

מאת רותי ורד

לכשתי וציהצחתני את נימוסי ה' שבת שלי, לפני שנסעתי אל בית ה' שגריר אוגדן ריד בתל-בינימין. הייתי נבוכה במקצת. ידעתי אמנם שאשת השגריר, מרי לואיז, חופשייה בהליכותיה ותביבה, אולם חשתי שבכל זאת יקרה צורך כמעט פרוטוקולי. לא ידעתי אם לבנות אותה ב' תואר "הוד מעלתך" או לא; להכות שהיא תפנה אלי ראשונה; למלמל או לא כמה קלישאות על מזג-האוויר; לקום בכניסתה לחדר; לחייך הרבה או מעט. כי, מבינים אתם, כמעט ולא נודמן לי לחכך מרפקים עם חוגים דיפלומטיים.

צילצלתי צלצל דיסקרטי בפעמון. נערה, בתלבושת מפוספסת וסיגור לבן, פתחה את הדלת ואמר שכן, הגברת ריד ממתינה לי במרפסת הסגורה. הגעתי לשם דרך חדר מרוהט כולו בצבע ביג, כולל שטיח שעיר. לקראתי עזדה הדמות הבלונית היפה וה' דקה-עדיין. היא חיכה חיוך מלבב בשפתים צבועות כשיכבה דקה מאד של שפתון, ואמ' רה בקול רך ומתנגן: "האו דו יו דו, נפגשנו כבר. האם הספקת לעבוד הרבה מאז?" משום מה, כשדברים אלה יוצאים מפיה, אין הם נשמעים כעמוד 4 מתוך כיצד לרכוש ידידים והצלחה בחברה, של דיילי קרנגי המנוח. מילמלתי בשלומי טוב, תודה, אני מקוה שאין היא מחכה זמן רב. לא, אמרה רעיית השגריר. באתי בדיוק בזמן. כיוון שכן, הייתי בטוחה, תהיה שיתתנו קלה ושוטפת, נוכל אולי לשיחח אפילו על המון דברים נשיים. רק אז הבחנתי בניגטל' מן שקם מכסאו. נא להכיר: מיסטר ביל אנתוני, נספח העתונות. האודו-וידו.

מיסטר אנתוני נראה כאמריקאי שקט. חלי' פה כחולה. עניבת פרפר, משקפיים לא עבות מדי במסגרתן, ואף לא מזהביות. הוא דיבר בשקט, באדיבות, הכל טוב ויפה, אבל... השתעשעתי בתקווה שבכל זאת יניח לנו תוך דקות ספורות. אבל לא.

על יפהפיות דרומיות

מגש הקפה היה כבר מוכן. הגברת מריד מוגה לי ושאלה אם אני רוצה

חלב. אמרתי שלא. כמה חתיכות סוכר? אחת? האם איכפת לי שהיא משתמשת באצ' בעזרתה להוצאת הסוכר? לגמרי לא איכפת לי. להיפך, זה נחמד מאד. העוזרת הגישה בעצם ידיה את החמאה על לחמנייתו של מיסטר אנתוני. חשבתני על האפשרות ל' כעכע בגרוני, למלמל משהו. נעתי וועתי מכסאי.

מיסטר אנתוני אמר: "הו כן, העולם הזה. אני זוכר. עשיתם תחרות יופי לא מכבר, האין זאת?"

כן זאת. מיכן, זה היה חביב מאד, הביב מאד. נערות מקסימות, באמריקה, למשל, זוהי ממש עבודה מפרכת להשתתף בתחרות מעין זו. עירבים למעצמות גם תחרויות בניגונה, בזמירה ואפילו בבישול. הן מיכ' רחות, אומר הוא, להפגין גם משהו אחר מלבד גוף בכנזים. "למעשה", אמר, "הנע' רות מן הדרום הן נשיות יותר". כאן היה המקום לשאול כיצד הוא מסביר זאת.

"אולי", אמרה מרי לואיז, "בגלל העיבה שההרום איננו הבל תעשייתי כליכך כמו הצפון. אין שם מספר כה עגום של נשי קר' יורה. לנערות יש, איפוא, יותר זמן ורצון לפתח ולטפח את נשיותן. אם כן, מיהרה להוסיף, כאשר דיפלומט, "מתחילים כעת לתעש את הדרום. תוך חמש שנים אי אפשר יהיה להכיר אותו". ואו, כמוכן, תהיה האשה הדרומית, הרומנטית, המישבת כל כך את עטיהם של סופרים — עצמאית יותר. היא נראית הרבה יותר יפה בחיים מאשר בתמונות, מרי לואיז, משום מה, יוצא טערה הבהיר כמה בתמונות. יש לה קומה, סוג יפי ויציבה כמו לגרייס קלי. פניה החלקות מאד לא היו מאופרות כלה. פרט, אולי, ל' חשד של פודרה. עיניה הכחולות-אפורות היו נקיות מעפרון 1/4 או צבע ריסיים.

מכות קטנות אינן מוזיקות יצד זה להיות אשה יחידה בין אר' בעה גברים? האם מפנקים אותה? עדיין לא, אבל היא מקוה שכך יהיה פעם. ילדיה, סטיוארט (9), מייקל (6) ובילי (3) מרגישים כאן נפלא. הם מתחילים לפטפט עברית. בילי הוא כליכך חמוד, בבוקר, עם

אלתה מרי לאיל

יש להם תקציב שבועי שאין לעברו (2 לירות לסטיוארט, לירה למייקל). סטיוארט מוציא את רוב כספו על בולים. הוא אספן נלהב. הם אינם רשאים להוציא את כספם על ממתקים. אני נגד כמות מוגזמת של ממד תקום. הדבר מקלקל את שיניהם. הם מביאים לי ממתקים הביתה — אני מעיפה אותם דרך החלון. אבל הם ילדים נחמדים, כי זאת...
לא נשמעת כמו כל אם אחרת?

הילד הישראלי. שניהם אקסטרוברטיבי, ערים מאד, חוכמים מאד ובלתי עצורים. זה נפלא, לדעתה. פשוט מדוכך לראות את הילדים האירופאיים. הם מנומסים מדי ורציניים מדי.
הרידים היים חיי משפחה הדוקים מאד. אולם היא בהחלט מאמינה במשמעת ובתקיפות בשעת הצורך. „אנשים פה מסתכלים עלי בתמהון, כשאני הובטת פה ושב לפעמים באחד מבני. אני מאמינה במכות קטנות מדי פעם. זה מעולם לא הויק. כמוכן, שאין לעשות מכך שיטה. כי אז אין זה אפקטיבי. לילדי היו שעות קבועות בהן הורשו להתבינון בטלביזיה. השבתי סירגישו בחסרונה. הם כבר שכחו אותה...

★ ★ ★
לא הובי לאומי

יא מוסמכת לפסיכולוגיה, אולם אין לה תואר. היא מאמינה בחינוך המודרני, כביכול לדבריה, קיימת נטייה להזרז אתורה בשיטות החינוך. הגישה של אל'תעשיל'ראת'זה תהיה ל'ורטראימה'לכל'החיים איבד עליה הכלה. זה היה מודרני מאד בשנות השלושים. אפילו ד"ר ספוק, האוראקל של חינוך ה' ילד, טוען שעל אם להנך את ילדה לפי האינסטינקטים הבריאים וההגיון הפשוט שלה.

האם נכון הדבר, שאלתי, שהפסיכואנליזה היא ה'ובי לאומי אמריקאי? לא, אומר מיסטר אנתוני. זה מוגזם, כמוכן. אין לו אף ידיד שהולך לפסיכואנליסט. ומה, שאלתי באכי זבה, האמת על כל איתן הנשים ההולכות אשה אל רעותה ואומרות: „הארלינג, הש' אילי לי חלום. אני בדרכי אל הפסיכואנליסט שלי ואין לי אף חלום לספר לונ? לא. גם למרי לואיז אין מטרות כאלה. ויש לה הרבה מטרות. „רגע, יש לי בעצם אחת שהולכת אל פסיכיאטר. סליחה.”

המקבל בהנאה רבה את חלקו בחביתה שמרי לואיז זביציה, לעיניהם של בילי ומייקל. האח הבכור, סטיוארט, ונכדו מחטט במקרו, מחפש „דליקטיסי” לשם זליה.

ומה עם החינוך האמריקאי? האם נכונה ההאשמה שגיוניאנירוודע לקראו? „גיוני כן יודע לקראו” אומרת מרי לואיז בתום. „זה מכבר עובד את השיטה הפונטית להקניית הקריאה. מחפשים ומוצאים כל ה' זמן שיטות חדשות ויעילות יותר... מה שנכון הוא, שהאמריקאי הממוצע איננו מוכי שר ביותר לשפית” הרגעתי אותה שגם הצבר הממוצע.

אשר לה? הו, היא דוברת קצת צרפתית. המשפחה היתה למעלה משנה בפאריז. היא מתביישה בידועותיה הקלושות בספרדית, אחרי שלוש שנות הלימוד בגימנסיה. בעב' ריה, היא מקחה שהיא מתקדמת. היא שיל' טח כבר בלמעלה מאלף מלה. מקבלת כל יום ג'יעור, ממורה הבאה אליה הביתה בעלה לומד רק שלוש פעמים בשבוע. שפה קצת קשה, העברית. היא נוהגת להזרז על כל המלים שלמדה, במיטה. ויש לה גם שיעורים להכין. „העיקר”, היא אומרת בי הומרו, „הוא לדעת לומר בביקור בקיבוץ: הו, הנה מגדל המים שלכם.”

★ ★ ★
הריון איננו מהדה

הם מרגישים מוציין, כאן, היא אומרת. היא מארחת ואורחת בבתי ידיים. אין היא עוסקת בבישול. יש לה מבשלת. הם אוהבים בילוי שקט, הולכים לעתים רחוקות לקולנוע. מרבים, לעומת זאת, לבקר בקונצרטים. „למדת פעם לשיר”, היא אומרת בגאווה. אוהבת מוצארט ובאך. כעת צימצמה בפעילויותיה התברות. „כן”, אמרתי, „כילנו שמענו על המאורע המשמח” מרי לואיז מדברת על הריונה בפשטות רבה. האין זו הזדמנות להתפנק ולהתעצל? שאלתי. עצלות היא אמנם דבר נהמד מאד כשהיא באה במידה — אולם אין כל סיבה להתפנק במיוחד. אשה הרה איננה חולה. (מיסטר אנתוני, ניכר, מרגיש קצת מוזר בכל העניין, אולם היא מדברת בטבעיות רבה). היא, למשל, מרבה ללכת ולשחות. „הדבר הטוב ביותר לאשה הרה, אומר הרופא שלי, הוא לשטוף רצפות.” אך לא, היא איננה עושה זאת.

כן, היא מאמינה בשיטת הלידה הטבעית. כיצד ייתכן שאחרי שלוש לידות גיורתה, היא דקה כל כך? „הג”, היא אומרת, „אני מרבה בתרגילים אחרי הלידה. ואני נוהרת, בתקיפת ההריון, מאכילה מופרזת. הרופאים באמריקה מקפידים מאד על כך”, אומרת אשת השגריר.

היא אוהבת בגדים פשוטים אך הדורים, להיטה אחרי חליפות, צבעים שקטים. קנתה חליפה נהדרת במשכית. היא נמש מתביישת להודות, אך אין לה תחביב. אסנם למדה לטוס, אבל רק כדי לא לפגור אחרי בעלה חיבביהטיסה.

הסיבה, לדבריה, לגידולה של המשפחה האמריקאית הממוצעת בשנים האחרונות, היא היכול השפל הכלכלי. „הנטייה לתת לילדיהם-שלא-היה-לי — גישתם של הורים אמריקאים רבים בעבר, שהיו מהגרים בריבים — שוב אינה קיימת. כיום, הדאגה העיקרית לילדים היא בריאות והשכלה.” מובן שכל אותן המכונות הנפלאות העוזרות לעקריות הבית בביתה, אף הן תרמו את חלקן. ופרט לכך, הבעל עוזר בגידול ה' ילדים.

כאן מסמיק מיסטר אנתוני ואומר: „הו! הבעל עוזר.”
האם נכון הדבר שהבעל האמריקאי הוא

מנוקד? שאלתי אולי בחוצפה רבה מדי. „לא היתי אומרת”, משיבה מרי לואיז, „הם פשוט שמחים לעזור. אפשר להסביר את זאת בעובדה שהאמריקאי הממוצע הוא בעל ביתו. הבית שייך לו. הוא נאה עליו, אוהב לעבוד בו. סוף השבוע הארוך ב'היומיים מאפשר לאב העובד קשה כל השבוע, להרמצא שעות ארוכות בחברת משפחתו, והוא אוהב לעשות זאת.”

האם, לדעתה, יכולה אשה לעזור לקריירה של בעלה? „היא יכולה בהחלט לעזור. אבל לא בצורה תקיפה. עליה ליצור סביבו אווירה נעימה, לטפל בו במסירות, לעזור לו לפי גוש אנשים. להיות מוכנה להקשיב לדברים שהוא רוצה לומר, אשה בלתי מרוצה יכר לה להיות שלילית ביותר.”

כאן מתפרץ כסופה מייקל בן ה'6, החיזר מבית הספר. הוא בלונדי בעל עינים חומות נבונות, וחופשי מאד בהליכותיו: „מאמי! מאמי! מותר לי לקבל כעת את הקיצבה שלי? אני מוכרח לקנות משהו!” לפני שהיא מספיקה לענות, הוא מביא לה את ארנקיכסף אדום. היתה זו ההזדמנות למיט' טר אנתוני לחשוש לי שהוא מצטער, אבל הראיון נגמר. מרי לואיז מתנצלת: „את מבינה, עלי ללכת להביא את בילי מן הגן.”

עקרת הבית
מרי לואיז ריד איננה עוסקת בדרך-כלל בבישול. לשם כך יש מבשלת. אולם אין היא בוחזת כלל להיכנס למטבח כדי להכין ארוחה קלה לילדים. היא עצמה מקפידה מאד שלא להרבות באכילה, בתקופת הריונה.

עוד בטרם נדמו הדי הפעלת הכרמלית, נשקף הבחירות רב-הרושם של אבא חושי בחיפה, קמה השבוע עיריית רמת-גן וערכה הצגה רבת משתתפים שצריכה היתה להוכיח את נאמנותם הבלתי מסויגת של אורחי עיר הגנים לאבות העיר. מקום ההצגה: הפארק הלאומי הגדול, המשתרע על 1800 דונם במזרחה של העיר. הכוכבים: ראש העיר אברהם קריניצי וסגניו הד"ר אלימלך רימלט ושלום זיסמן. שחקניה: המשנה: אנשי להקת בידור. הסטטיסטים: קרוב לשתי רב-בות מאורחי רמת-גן.

תשע שנים נמשכה הכשרת השטח הענק, נסיעת אלפי העצים וכריתת האגם המלאכותי. היה זה מפעל גדול ופראסי עיר הגנים רשאים להתגאות בו. אולם הם לא עשו זאת. בכל אופן לא במידה שציפו אוהדיהם ויריביהם. משונה היה בעיריית רמת-גן חור-בית הסכים, לא ניצלה במשך השנה האחרונה את עובדת היותו של הפארק כוח המשיכה העיקרי של העיר להפגנת-כוח נכבדה. כי הפארק משמש כבר שנים אחדות כמקום קייטנות לילדי בתי-הספר של רמת-גן ומחנות נופש לצנחניה המאומצים.

השבוע, שבועיים לפני מועד הבחירות, התבררה הסיבה האמיתית לצניעות המופרזת של אבות העיר ופרנסיה. במבצע ש-אורגן בסדר צבאי, כונסו קרוב ל-20 אלף מאורחי העיר וסביבתה אל הפארק. הצעירים שבהם הוסעו חנוכה בעשרות האוטובוסים שהעמידה העירייה לרשות הקהל בתחנות רבות בעיר. המבוגרים שילמו מחיר סמלי. בבואם אל הפארק כחננו על-ידי עשרות שוטרים וסדרנים אל אמפיתיאטרון הדשא.

את ההפתעה הנעימה של היום היו חקא הנאומים. קריניצי, זיסמן ורימלט אמרו דבר-דבר קצרים, בנוסח האחיד של "אשרי דגן שזכינו" ו"הבנו למקטרגים". זיסמן דאג גם להזכיר בהזדמנות החגיגית כי אין זה חלילה מפעלה היחיד של עיריית רמת-גן. "זהו רק יהלום נוסף בכתר מפעלי העירייה", קרא זיסמן הנרגש בפאתוס שאחריו בא החלק המעניין ביותר של הסכס. הופעת הלהקות. אולם הכמאים דאגו שהקהל לא ישכח אף לרגע את מסרת החינוך. ההופעות הופסקו באמצע לצורך קריאת מברק ברכה של ראש הממשלה, ש"הגיע זה עתה".

כשהסתיימו המופעים האמנותיים, החלה כבר החשיכה יורדת על המקום. לאלה מבין אלפי האנשים שנהרו אל הציאה ועדיין לא הספיקו להבין לשם מה הובאו למקום, ניתנה הזדמנות אחרונה להבין במה מדובר. על גג אחד המבנים שבשטח הפארק הודלקה באור ניאון זוהר אות צ' ענקית.

כספים

על הגב: ארכיאולוגיה

"בימים שנתונים לא מעסיקים אותנו, אנחנו עוסקים בגרפיקה שימושית", אמר השבוע גבריאל שמיר (50), גמור-הקומה והממושקף. "אבל השבוע אי אפשר לעבוד, כולם נזכרו בנו". היתה סיבה טובה להיזכר בגבריאל וב-אחיו מקסים (48). על שטריי-הכסף החשישים, שהוצאו השבוע על-ידי בנק ישראל, התנוסס שמם של האחים, שלמדו את מקצועם עוד בריגה בירת טבינה, עלו לארץ לפני 22 שנים. מתוך לטבינה, צללו לארץ והודפסו על ארבעה שטרות של צ'ייליה, ליהוד, חמש ועשר לירות (ראו תמונות). ששת היו שייכים להם, שנים לגרפיאקי יעקב צים.

כמה שורה ציור? היתה זו המלאכה הקשה ביותר לצורך שטריי-הכסף בישראל. על השטרות החדשים, שתוכננו כבר לפני שלוש שנים ויצאו לשוק במועד שנקבע, ללא קשר לפיחות הלירה הקרובה, עבדו האחים שנתיים וחצי. היתה זו עבודה מאומצת. כי בשלוש הפעמים הקודמות בהן הוחלף הכסף — ניתנה למדפיסים בחוף-לארץ ידי חופשית.

הפעם הקפיד הבנק כי נוסחי הציורים ייקבעו על-ידי החילת כי פני השטרות יוקדשו להחמה הישראלית, חלקם האחורי יוקדשו לנושאים על העבר הישראלי בארץ. יגאל ידון, שהיה חבר הוועדה הציבורית ש-מונתה על-ידי בנק-ישראל, הציע כי ציורי החלק האחורי יהיו על אתרים ארכיאולוגיים. ההצעה התקבלה ברצון גם על ידי הגראפי-קאים, שהשתתפו במיכור הבנק. שמיר, הידוע כאדם ענוה, היה השבוע גאה מאד על הצלחתו. הוא התפאר כי שטריי-הכסף החדשים הם מודרניים ביותר,

בראיון השבוע מנתח אחד המועמדים הראשונים של המפלגה הפרוגרסיבית לנכנסת ומועמד המפלגה לראשות העיר תל-אביב, מרדכי שטרן, שהוא מאישה הבולטים של הכלכלה הישראלית, כמה תבעיות היסוד של הארץ והנהלת העיר תל-אביב, ותובע עבור בעיות אלה

שנוי ערכים

מר שטרן, כאיש כלכלה, כיצד אתה רואה את בעיות היסוד הכלכליות של המדינה?

כיום שוב לא נסב הוויכוח הכלכלי על כך אם לפתח את התעשייה או את התיירות, להרחיב את החקלאות או לנצל את אוצרות הטבע. היום הוויכוח היסודי הוא על השיטה. מי יפתח? האם המדינה חייבת לפתח את

לכן דרוש אצלנו שינוי ערכים. יש לעודד מימון והדרכה, הסברה ונתינת שירותים. אולם ליוזמה הפרטית דרושים לא רק מעשים, אלא דרושה גם האווירה המתאימה. חשוב, למשל, שאיש מנגנון המדינה, הנקרא בצדק, באנגליה, "משרת האזרח", באמת ישרת את האזרח. ובמידה שהדבר אפשרי יש להעביר מפעלים כלכליים ציבוריים למשק הפרטי. אמנם שרותים ציבוריים ומפעלי יסוד יכולים להשאיר בידי הממשלה, אבל אסור שהיוזמה הממשלתית תתחרה ביוזמה הפרטית. הלא ברור שאם הממשלה מקימה מפעל בענף מסויים ואדם פרטי מקים מפעל באותו ענף, אפשרויות הקידום של המפעל הממשלתי טובות הרבה יותר, האורה נרתע וסופו של דבר מתמעטות ההשקעות. מצמצמת העלייה ונפגם כח עמידתה של המדינה.

מר שטרן, הרשה לי לעבור מעניינים כלכליים לעניינים עירוניים. אחרי הכל אתה לא רק איש כלכלה, אלא גם מועמד מפלגתך לראשות העיר תל-אביב.

קודם כל יש לדעת, ולדעת המפלגה הפרוגרסיבית, שתי נקודות יסוד: א"ף: כדי להציל את השלטון העירוני יש לעשות לפוליטיזציה של הרשויות המקומיות. המצב הנוכחי פשוט הורס את הרשויות המקומיות. לא ייתכן כי חבר מועצה אלמוני יצביע נגד כל הצעה של חבר פלוני אך ורק בגלל השתייכותו המפלגתית של בעל ההצעה. ושנית — אנו סבורים כי יש לחזק את עמדתו של ראש העיר, שלא יהיה תלוי בתככים הקטנים של חברי המועצה אלא ישלוט — ויבנה — את עירו. אנו חסידים הבחירות הישירות של ראשי הערים, אך בתנאי שיפרידו בין ימי הבחירות לנכנסת לימי הבחירות לרשויות המקומיות, אחרת שוב נוצרת הצמדה בין בחירות עירוניות לבחירות פוליטיות.

ומן הכלל אל הפרט. מה דעתך על העניינים בתל-אביב?

אני תושב תל-אביב מאז יומי הראשון בארץ. זה 25 שנים. כמנהל חברת בניין, קשרי לעירייה הדוק עוד הרבה יותר. בין היתר בנינו שכונה שלמה בצפון תל-אביב (שכונת רסקו). ולעצם העניין: לדעתי מגרעות היסוד של הנהלת העיר תל-אביב הדורשות תקן מידי הן: תקציב לא יעיל, הגורם לבזבוז ניכר של כספים. ארגון לקוי של משק העיר, מנגנון מנופח ובלתי יעיל גורמים המצטרפים כולם יחד לגזילת כספו של משלם המסים. ובאופן מיוחד קיימת הזנחה פושעת ממש בשיקום שכונות העוני. סומכים על הממשלה, כאילו זאת לא חובת העירייה לנסות ולשקם שכונות עוני, כפי שעושות עיריות בכל העולם. בתל-אביב דרושות 15 אלף יתדות דיור והגיעה השעה לגשת לפתרון הבעיה.

וחץ מזה הכל בסדר, מר שטרן?

עיריית תל-אביב, שמעולם לא עשתה מאמץ לחנך את האזרח לאהבת עירו, ממש לוחמת בחושי האזרח. האזרח נפגעת מהרעש, האף מן הריח והעין מן הלכלוך וההזנחה. האם אי-אפשר, למשל, להקים קרן לשיפוץ הבתים הישנים על-ידי החילת את בעלי הבתים האלה להשתתף בקרן?

אבל קודם כל ומעל לכל חסרה העוזה — ההעוזה לגשת לפתרון הבעיות הגדולות. בעיית שכונות העוני, או בעיית התחבורה, למשל. ייתכן ויש להקים רכבת תחתית על-ידי גיוס הון בחוץ-לארץ. אך אי-אפשר לדרוך על המקום בחוסר מעש — יש לבנות את תל-אביב ויש לפתור את בעיותיה.

מרדכי חיים שטרן, בן ה-44, נתמנה בגיל צעיר לתפקיד החשוב של סגן-מנהל בהנהלה המרכזית של בנק לאומי לישראל, משמש זה 15 שנים מנהלי רסקו ומשרת זה שנתיים כמנהל הכללי של החברה, המעסיקה כ-3500 עובדים, בעלת המחזור של 60 מיליון ל"י לשנה, ושבתה בשנה האחרונה בלבד 3000 יחידות דיור בכפר ובעיר. מר שטרן הוא בעל הוועדון של פתרון מצוקת הדיור על-ידי בנייה להשכרה ללא דמי-מפתח, שיטה לה קיימת הסכמה עקרונית מצד האוצר ושיטה העלולה לפתור, בין השאר, גם את בעיית דיורם של זוגות צעירים רבים.

התעשייה, למשל, או האזרחים? אנחנו, הפרוגרסיבים, סבורים שהכלכלה חייבת להשאיר בידי האזרחים ה-פרטיים. כי אז קיימת יוזמה פרטית.

כבר הוכח כי עקב הייעול, שהוא אחת התוצאות היסודיות של היוזמה הפרטית, נוצרת תגובת שרשרת — הרווחיות עולה, אפשר לייצר יותר זול. אפשר לייצא הרבה יותר וכו'. הואיל וכוח התחרות המשקי של מדינת ישראל היא מבעיות היסוד שלנו הרי צריך לעשות כל מה שאפשר כדי לחזק כח תחרות זה — והיוזמה הפרטית היא המחזקת אותו.

מה דעתך על עמדתה של היוזמה הפרטית כיום?

בתנאים של היום אין ליוזמה הפרטית שוויון עם היוזמה הציבורית על כל גווניה. אין ליוזמה הפרטית לא הכח הארגוני ולא הכח הכספי הבאים מהגיבוי הממשלתי. היום המצב הוא כבר כזה שמי שרוצה להבטיח שוויון ליוזמה הפרטית חייב לה עדיפות ואז ייתכן ותזכה בשוויון.

האם נכון, מר שטרן, כי חולשתה של היוזמה הפרטית מושפעת על מצב העניינים בכל שטח ושטח, כולל ה"ירידה" והעלייה?

בהחלט. ייתכן והשיטה הקיימת איננה הגורם העיקרי לירידה — אבל הואיל וההזדמנויות לאזרח הן מוגבלות, הרי עצם השיטה מעודדת, ללא ספק, יורדים

מוגש על-ידי המפלגה הפרוגרסיבית

צדקה

הפרצוף של פוצי

פוצי הוא פרוגרסיבי מאוד. הוא לפעמים כל כך פרוגרסיבי עד שהוא משאיר אפילו את ירחמיאל המפא"ניק מאחור.

פעם החליט ירחמיאל להשתלט על נתניה. אבל זה היה קרוב לפורים, אז הוא היה צריך מסכה. מה עשה? לקח את הפרצוף של פוצי לכמה ימים, קנה בשמו חבר אחד במועצה והשתלט קצת על ה- עיר. אבל מה? לא כל יום פורים. תפשו ה- חברה את העסק. ורקו את ירחמיאל עם המ- סכה שלו.

אבל מהעסק של נתניה ראה פוצי ש- מסחר במסכות יכול להיות עסק טוב - פתח חנות גם בתל- אביב. אבל מה? ב- דרך, כשירחמיאל הלך לחנות של פוצי ומל- מל כל הזמן דברי- מוסר משיחי, תפשו אותו התל-אביבים ועשו לו איסה- בסיסה, ובינתיים אמרו לו כמה דברים באוזן: "ירחמיאל, ירחמיאל, חבל על הכסף בשביל המסכה. אפילו אם תלמד גרמנית או תתחפש לאשה - אנחנו מכירים אותך. עזוב את המסיכות ונסה פעם אחת להילחם כמו גבר."

מאז לא רואים את ירחמיאל. אומרים שהוא קיבל מקלט מדיני בקולנוע "מקסים" ובינתיים הזמין מומחה פרוגרסיבי יותר מארה"ב להכנת מסיכות באחריות.

שתה
תסס
תקבל פרס

על פתיחת הכינוס השנתי
מתכבד להודיע בזה
כנס הבפטיסטים בישראל
חול-המועד סוכות
22.10.1959 - 25.10.1959
בכפר הבפטיסטים פתח-תקוה.
בדבר פרטים נא לפנות:
טלפון 27586, תל-אביב
911965, פתח-תקוה.

הפתעה חדשה לשנה החדשה!

מכשיר הטלביזיה לילדים ולנוער, "ויסטומט" הגיע סוף סוף ארצה. אמנם, זו לא טלביזיה אמיתית, אבל ההנאה שיש משעשוע זה אינה פחותה ממנה. בכל מכשיר נמצא גלגל תמונות צבעוניות אותו ניתן להחליף בגלגלים האחרים שכבר הופיעו. עד היום הופיעו 8 גלגלים ומחס 3 המתארים את 3 הערים הראשיות והיתר אגדות ילדים. המכשיר עשוי בצורת טלביזיה, ובו זכוכיות מגד- לות מיוחדות, הנותנות לתמונות את הרגשת הממד השלישי. מחירו הנמוך (2.950 ל"י כולל גלגל אחד, 0.850 ל"י כל גלגל נוסף) הופך אותו למכשיר בידור ושעשוע לכל אחד. בקרוב יוצאו גלגלים נוספים שיאפשרו לחזות ב- "תכניות" בידור שלמות. זהו, אם כן, ה"ויסטומט", מכשיר הבידור, המשעשע והמחונך, שיהנו ממנו הנאה רבה כל ילדי ישראל. דרך אגב: משקלו הקל של המכשיר (100 גרם כולל הגלגל) מאפשר לשלחו כמתנה לקרובים בחו"ל כדי שיכירו את ארצנו וכדי שגם לילדיהם תהיה הנאה מהמכשיר.

לקיים נשף בבית-הכנסת הגדול בתל-אביב. **הכתובת: בית-המשפט.** יום אחד אחרי התמונה הפסיק ברילב להיות סטודנט לרפואה. במקום זה החלו הצרות. דני ה- גבוה, בעל השערות השחורות, היה מסתובב בין סוחרי הצינורות, קונה מהם את סחור- רתם. הוא שילם עבור הצינורות בשיקים שהסתכמו בשלוש ספרות, היו משוכים על שם הפירסמה הידועה תריסול. באחד המקרים קנה צינורות מאלמנה רמת- גנית בסכום של 300 לירות. הוא מסר לה שיק על 500 ל"י, קיבל 200 לירות עודף במזומנים. איש מן המוכרים לא ידע כי ברי- לב פוטר מתריסול חודש אחד נישואיו.

סימנימים מיוחדים ופס מתכת העובר בתוך הנייר מבטיחים את הכסף מפני זיופים. שמיר אינו אוהב לספר לעונאי אחד את כל סיפוריו. לכל אחד הוא שומר מקרה אחד, כדי שהעונאים לא יחזרו כל פעם על אותו סיפור. רק על נקודה אחת לא רצה לדבר כלל: כמה משלם בנק-ישראל על כל ציור. "זה לא מעניין אף אחד", החליט, "העי- קר הוא העושר הציורי של השטרות." לא כולם היו שותפים לדעתו של שמיר על עושר הציורים. לפחות קבוצת אחיות לבושות סיגורים לבנים, שעברה השבוע ליד ביתו ברחוב שדרות-רוטשילד בתל-אביב, חשבה אחרת. "בחורה כל כך יפה הוא

שטר חצילירה

שטר לירה

שטר חמש לירות

ההווה, קשור עם העבר, לא קשור עם הפיחות

צייר, אמרה אחת בתרעומת, "ודחקה הדפיס אותה על השטר הנמוך של חצי לירה."

דרכי חיים

עזה כמוות אהבה

"למה איברתי את ראשי? איך לא ראיתי שהפושע הזה מסדר את בתי?" בכה השבוע גבר כבד-גוף, המוכר כאישיות מכובדת ב- עולם השעשועים. היתה לו סיבה טובה להצטער. כי ששה חודשים אחרי שהשיא את בתו הצעירה בת ה-20 לזן ברילב (27), הובא החתן הצעיר לבית-המשפט, נשלח לבלות תשעה חודשים בכלא תל-מונד. הרומן בין הצעירה החיננית והצעיר שהציג את עצמו כסטודנט לרפואה היה קצר ומ- היר. ברילב כבש בסערה את לב הצעירה, שיכנע אותה להתחתן איתו. ההורים החליטו לעזור לנוג הצעיר, שילמו אלף לירות כדי

הכסף לא עזר לברילב להיפטר מצרותיו, לבו נמשך למשחק קלפים. הוא שלח את אשתו לעבוד כפקידה בבית-המשפט. כשהת- פנה מהפצת שיקים חסרי כיסוי וממשחקי הקלפים, היה נוסע אל הפטיסיאטר ד"ר דויד רוזי, לקבלת טיפול נפשי. אולם מקבלי השיקים לא רצו להתחשב במצבו הנפשי של ברילב. הוא נראה להם מספיק אחראי למעשיו. אחרי שהוריו של ברילב, הגרים ברמת-גן, סירבו לשלם את חובו, לא נותרה למחזיקי השיקים שום בר- רה. הם הכירו רק כתובת אחת: בית-המשפט. השבוע נידון ברילב לתשעה חודשי מא- סר. אשתו, העובדת כפקידה באותו בית- משפט, רק חייכה אליו, לא אמרה מילה. לה לא איכפת היה שבעלה פשע. היא לא רצתה להישמע לעצות הוריה להתגרש מן הבעל. "מה זה חשוב מה שהוא עשה", אמרה בקול שקט. "אני אוהבת אותו, זה העיקר."

משמרה

אשכנז מבייט?

כאובה הם שני האנשים שהצהירו את הצ"ה הרות לטובתו של צוברי אליהו כהן, סמל המשמרה לשעבר, מעוניין ללא ספק להשחיר את פני המשמרה, שהתנהגה כלפיו, לדבריו, בחוסר הגינות. ואילו על מקובי אומר גם כהן בהצהרתו: "מעבודתי במשמרה מוכר לי מקובי כפושע ועבריון מועד, חסר כל מצפון המוכן לכל דבר." כל דבר" עלול להתפרש במקרה זה גם לטובתו של האסיר וגם לרעתו.

בבית הוריו הזקנים של אליעזר צוברי ליד כרם התימנים בתל-אביב מצפים עתה בכל יום להחלטה של נשיא בית-המשפט העליון. הוריו של צוברי איבדו מזמן את אמונתם בצדק ובמשפט. "זה צדק, זה" בכמה הי" שבוע אמו קמוטת-הפנים, "כשהיה באמת עושה כל מיני דברים כאלה, לא היו תופי שים אותו. ודווקא בשביל דבר שלא עשה יצטרך לשבת ארבע שנים? למה זה? איפה הצדק, איפה הרחמים על האשה ושתי הי" ילדות הקטנות?"

דרכי אדם

חפש את הבת

יהודה גרשון היה סוחר תל-אביבי עשיר ומצליח. כל מכריו קנאו בהצלחתו. "אל תקנאו," היה יהודה עונה, "יומי יגיע, אני צריך להתן שלוש בנות" ואמנם גדלו דאגותיו של יהודה משנה לשנה. שתיים מן שלוש בנותיו הגיעו לפרקן, ויהודה ידע שעליו להכין להן נדוניה ראויה לשמה. הוא ציפה תמיד בתורה ליום הזה. כשהגיע ה" יום, היה נורא יותר משתיאר לו יהודה.

כאשר בישרה לו בתו השניה כי רצונה להינשא, התעוררה ביהודה נטיה אבהית טבעית שלא להתר כה מהר על בתו. תחילה דחה את הענין בלך ושוב: הוא רצה להכיר את הבחור. אחר כך רצה להכירו מקרוב. כשעברו כמה חודשים וההכרה עדיין לא הסתיימה, התקוממה הבת בבית. או הודיע לה האב כי הוא מתכוון לנשואיה. "הבחור הוא בחור פשוט, לא מלומד. תני לא יוכל לפרנס אותך. לא מתאים שחתיני יהיה בחור כזה." כאשר התקוממה הבת שוב, הסביר לה האב: "גם הורי אמך בחרו בשבילה את החתן, והם לא הצטערו על כך. תראי איזה זוג מאושר הם הורייך."

כדי הדרכים מובילות דרימא. ה" מאבק נמשך חודשים ארוכים. הבת עמדה במריה והאב הודיע שרק על גופתו יערכו נשואיה. ואב כן, לא יתן לה פרוטה. ה" מריבות המשפחתיות בביתו היו לשם-דבר בפי השכנים.

יום אחד עזבה הבת את הבית. היא השאירה ככתב בו הודיעה כי נסעה בחברת בחיר-ליבה להתחתן בחוץ-לארץ. האב מיהר לחברות הנסיעות, לא הצליח לברר דבר. כעבור שבוע קיבל מכתב מאיטליה: בתו סמרה. שהיא מבלה יהיה ואיננה שוכבת לחזור הביתה. האב ארז את הפציו, וכעבור שבוע נסע אף הוא לאיטליה לחפש את הבת.

החיפושים לא היו קלים ביותר, שכן ה" בת לא נתנה כתובת מדויקת. אולם ב" איטליה קיבל האב מכתב מהאם שנסארה בארץ. "הילדה כתבה לי שוב, היא כותבת שהיא בפאריס." לפי מיהר לנסוע לפאריס. כך נמשך הדבר במשך חודשיים-שלושה. האם היתה מנחה את האב בחיפושיו ב" חוץ-לארץ, לפי מכתבים שכתבה מהארץ בהם ציינה את המקום האחרון ממנו קיבלה מכתבים מהבת. הכל היה לשוא. האב לא מצא שום סימן לבת. רצוף ושבבור חזר הביתה.

כשתזר, לקח לו בדיוק כמה שעות להבין כי בהעדרו נישאה בתו, שלא עזבה מעולם את גבולות הארץ, לבחיר-ליבה. שיתוף" הפעולה בין הבת לבין האב הוציא את האב מהארץ, כדי שבתקופת התגונה לא תדע משפחת ההתן על התגונות האב לנשוי אי בתו.

האב לא השלים עם המכה. הוא הגיש תביעת גירושין מאשתו ברבנות. אחרי שהתפרשו על סכום מתאים, הסכימה ה" אשה לגירושין. ידיו של יהודה נדו לו ולגורלו המר. הם הופתעו כעבור שבועות מספר כאשר כבר יהודה את הנותן: "אני נוסע לאיטליה להתחתן. הכרתי ברומא בחור רה נהדרת, אביה הוא בעל בית-חרושת. הייתי אצלם שלושה חודשים." כאשר תמהו ידיו מתי הספיק לעשות זאת בתקופת חיפושיו אחרי בתו בכל ארצות אירופה, גיחך יהודה בערמומיות: "לא עזבתי בכלל את רומא. שלחתי מכתבים עם חברים, כדי שאשתי תחשוב שאני מחפש את הבת."

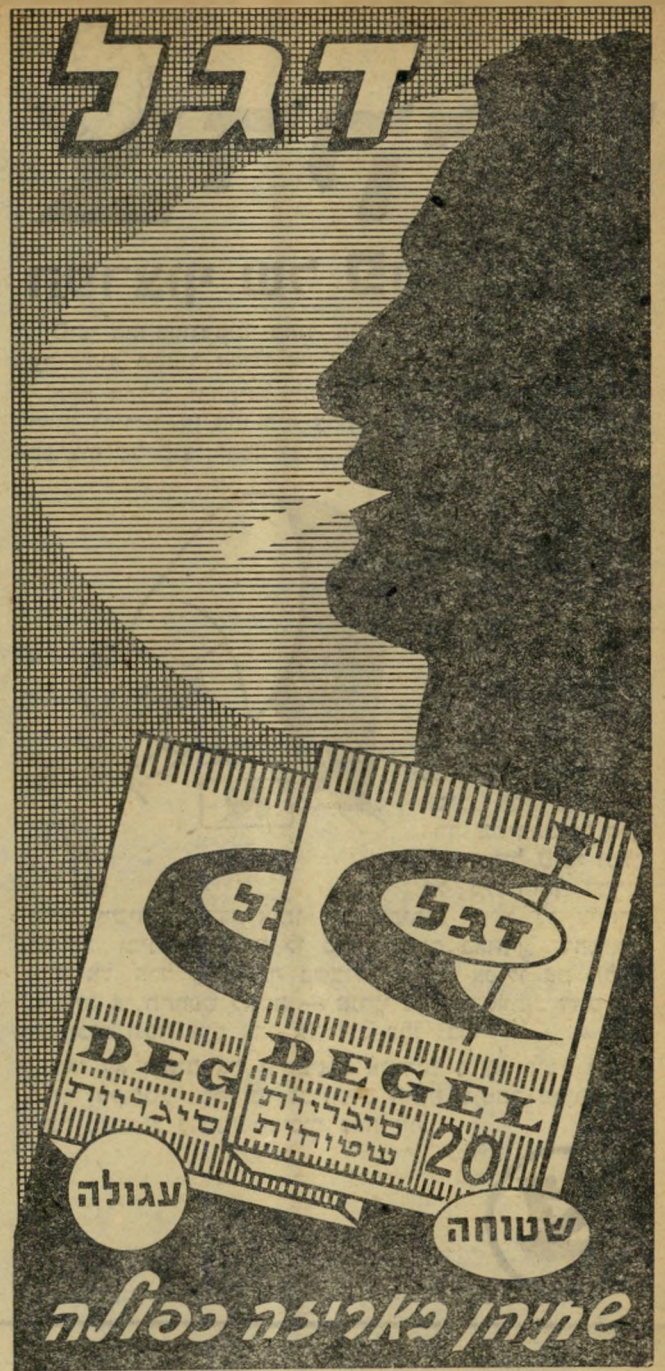
שני מסמכים, העלולים לקבוע את גורלו של אסיר השפוט לארבע שנות מאסר, נדונים בימים אלה על-ידי נשיא בית-המשפט העליון. יהיה עליו להחליט אם להיענות לבקשתו של האסיר אליעזר צוברי (30), להורות על חידוש משפטו. צוברי הואשם בשעתו, על כי יהד עב חברו רפי כהן גנב כמות גדולה של בשר מבית-חרושת לנקניק. את הבשר העמיסו השניים על מכונית גנובה של קופת חולים, אותה שדדו באותו לילה. למולם הרע הודיע נהג המכונית על גני" בת מכוניתו עוד באותו לילה למשמרה, ששינדה על כך קריאה דחופה לגיידות. בשעה שתיים אחר-הצות נתקלה ניידת מש" טרה, ששוטטה ליד הלונה-פארק היפוואי, ב" מכונית שהתאמה בדיוק לתיאור המכונית הגנובה. הם אותה לנהג לעצור. זה רק הגביר את המהירות, דהר לעבר כביש ירושלים. השוטרים פתחו באש, תוך כדי רדיפה מטורפת אחרי המכונית החשודה. הנהג איבד את השליטה על ההגה, וליד סיבוב חולון סתה המכונית מן הכביש, נתרדררה אל תוך התעלה. השוטרים הספיקו להבחין בשני אנשים שנמלטו מתוך ה" מכונית התקועה. אל השדה החשוך. אנשי הניידת ניגשו אל המכונית. בתוכה נתגלו שקים מלאים בשר. אחד השוטרים ערך חיפוש מהיר בסביבה, כשגילה אדם שוכב ללא תנועה מאחורי שיח נמוך. האיש זיהה את עצמו כרפי כהן. חברו נעלם. אך לא לומן רב. רפי סרב תחילה בתוקף לספר לחוקריו מי היה האדם השני שהשתתף עימו בביצוע השוד, אולם כבר למחרת נקב הוא בשמו של אליעזר צוברי.

שני מסמכים גורליים. צוברי עבר יין מועד, נעצר מיד. הוא לא התגורר אמנם באותה תקופה בתל-אביב, בא רק כדי לחוג את ליל-הסדר עם הוריו. אחד העדים ה" ראשיים במשפט נגדו, שהופרד ממשפטו של כהן, היה עבריון ידוע אחר, יהודה ("מקר" ביי") צרה. הוא סיפר כי אליעזר פנה אליו זמן מה לפני ביצוע הגניבה בהצעה שיש" תתף אתו במלאכה.

עד סוף המשפט, התעקש צוברי להכחיש כל שייכות למעשה. אולם כפירתו באשמה לא עזרה לו. הוא נידון על-ידי השופט ה" מחוזי פסח אבינר לארבע שנות מאסר. "אני חף מפשע!" צעק הצעיר יפה-התיאר בבית-המשפט. הצופים נדו לו ברחמים. "כי" למ אומרים כך אחרי המעשה", אמרו. אלי" עזר צוברי נשלח לרצות את ענשו בבית" הסוהר המרכזי ברמלה. גם שם לא נח ולא שקט. "זהו מקרה משוער של עינת הדין," כתב הוא השבוע מן הכלא, "השפיעה על דעת השופטים העובדה כי בעבר הסתבכתי עם החוק ונענשתי."

בביקורו האחרון של היועץ המשפטי ב" בית-הכלא ברמלה נתקבל צוברי לראיון אצלו. "אני חף מפשע," הצהיר, "ומבקש לחדש את משפטי." היועץ המשפטי לא היה אולי מקדיש כל תשומת-לב למשאלה ה" סגרתית, הבאה כמעט מכל אסיר, לולא היה לצוברי על מה להסתמך: בידו נמצאו כבר אותה שעה שני מסמכים גורליים, תחומים בידו שניים מן האנשים שהביאו להרשעתו. "כל העדות... שקר." אחד מן ה" מסמכים היתה הודאתו של יהודה צברי, שבה נאמר: "כל העדות שמסרתי במשפט שהתקיים כנגד אליעזר צוברי בבית-המשפט המחוזי היא שקר. רפי כהן, הנאשם השני, הוא שלימד אותי מה למסור. אני לא רציתי למסור עדות אולם המשמרה באה ולקחה אותי עם סנדור. רפי כהן לקח אותי לאטליה, הצביע עליו ואמר — תגיד שזה פה." הצהרה זו ניתנה בשבועה בפני עורך-דין ונחתמה.

המסמך השני של צוברי הכיל את הצה" רתו החתומה של סמל מדור הבילוש לשעבר אליהו כהן. הצהיר כהן, הכלוא כעת אף היא בכלא רמלה, על החזקת סמים משכ" רים: "מעבודתי במדור הבילוש הנני יודע כי אליעזר צוברי חף מפשע. באשמה ש" לגביה הוא מרצה כיום עונש של ארבע שנות מאסר. ידוע לי כי מקובי סרב תחילה להעיד ושוכנע אחרי-כך על-ידי ראש מדור הבילוש, המפקח פאר. כל אנשי המדור ידעו כי העדות שמסר מקובי הינה כוזבת. היה ידוע כי את ההתפרצות ביצע רפי כהן עם מקובי, או עם מישהו אחר, אולם לא עם אליעזר צוברי שהיה ידוע כפושע מועד שלא תמיד היו בידיו ההוכחות להביאו לדין. לכן היה למדור ענין מיוחד לגרום למאסרו לתקופה ממושכת." הנקודה העדינה היחידה בכל הפרשה ה"

אנגלית • צרפתית

לומדים בשיטה קלה בבית-הספר "קדימה" תל-אביב, בן-יהודה 74, טל. 20314.

נפת חיים:

- 1 קורסים ואולפנים למבוגרים (שפה שימושית, דקדוק, כתיב, סגנון ושיחה Conversation).
- 2 קבוצות נפרדות לתלמידי בתי-ספר (מתחילים, מתקדמים ועזרה בבחינות).
- 3 הכנה באנגלית לבהינת בגרות. הלימודים בקבוצות קטנות, על-ידי מורים מעולים. טרטים והרשמה: מ"9 עד 12 לפני הצהריים: 3 עד 9 בערב.

מלכת המים 1959 ושתי סגניותיה יוצאות

להפלגה מלכותית

ההגה בידיים נאמנות

בגשר הפיקוד של האניה ארצה, ליד הנהגה ומכשירי הניווט, מקבלות מלכת המים 1959 ושתי סגניותיה שעות בימאות. שלוש המלכות זכו מיד בהערצת נוסעי האניה.

מצויידת במלתחות עשירות עלתה הילישיה המלכותית על כבש המעלות של ארצה, כשאת מהן מתבדהת: "עכשיו אנחנו יכולות כבר לשיר, ארצה עלינו".

משמרהכבוד המשפחתי של השלישיה, שכלל הפעם גם את הסופר יהודה בורלא, יודר-משפחה של עליזה גרוס, נאלץ להיפרד. היפהפיות עברו לרשותו של רבי-החובל הצעיר של ארצה, ישראל אורבך. מיד עם עלותן לאניה, ערך להן רבי-החובל מסעי הכרות עמה.

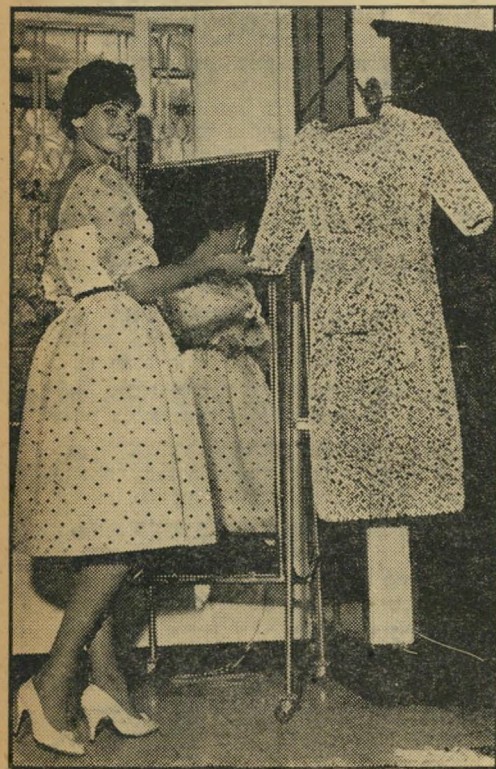
שעות אחדות אחרי הפלגת האניה, סער הים בחיפה מחדש. נפטון הרגיש כנראה ש'הולוכו אותו שולל.

בשטח אפנת הנשיב, קיבלה זיוה שמלת אורגאנדי אביבית מפוארת, לבנה עם נקודות שחורות. סלון הכובעים והעדיים של צילי בינר בתל-אביב, צייד אותה אף הוא בכובע חדש ואלגנטי ובארנק לתלבושת ערב. גם סגניתה הראשונה של המלכה, עליזה גרוס החיפאית, זכתה במספר מתנות. בית המסחר לנעליים, נעלי דינה שבבית הקרנות בחיפה, העניק לה נעליים חדישות לנסיעתה ואילו בחנות השטיחים אברמוב שברחוב הרצל בחיפה, קיבלה עליזה שטיח בוכרה מתנת בית החרושת מרים. בית החרושת לציווד-צלילה דגון, שבנהריה, העניק לסגנית השניה, בתיה בנדיקט, ציוד צלילה שלם.

עליזה גרוס, בתיה בנדיקט וזיוה בינר בחבי רתו של רבי-החובל הצעיר של האניה ארצה, ישראל אורבך, בה הפליגו למסע טיולים מעניין לאורך גבולות ממלכתן — חופי הים התיכון.

נפטון. היא אמנם הפליגה לקפריסין, אך לא התכוונה כלל להכיר את הגלים מקרוב. יחד עם שתי סגניותיה היפהפיות, עליזה גרוס החיפאית ובתיה בנדיקט תושבת יפו, עלתה זיוה לאנית-הטיול הישראלית ארצה, שעמדה לצאת לסיור ברחבי הים התיכון. במשך השבועיים של המסע עמדו השלוש להכיר את ממלכתן, לסייר בחופי קפריסין, רודוס, יוון, יוגוסלביה, איטליה וסיציליה. לפני ההפלגה עוד הספיקה זיוה לקבל מספר מתנות-פרידה, נוסף למתנות שהועי נקו לה מיד עם בחירתה. בחנות אפנת הנשים של האחיות אנגלנדר בתל-אביב, הנחשבת לחנות הראשונה-במעלה בישראל

מיזיו הרגועים של נמל חיפה סערו ביום שישי האחרון. שמים מכוסים עני נים אימו להמטיר את היורה בכל רגע. נרי אה היה כי נפטון, אל הים, התחיל להתרחת. אך ברגע בו הופיעו בשעות-הצהריים בפתח הנמל שלוש יפהפיות, שכך זעמו של נפטון. הוא פיזר מיד את כל העננים, עצר את הרוח, השקט את מי הים. כי סוף-סוף לא בכל יום באה מלכה לבקר בתחום ממלכתו. בהתאם למיתולוגיה, היתה היפהפיה האחרון נה שביקרה אותו אישית אותה אפרודיטה, שיצאה מן הגלים בין חיפה לפפוס, קפריסין. היפהפיה הנוכחית, מלכת המים הישראלית 1959 זיוה בינר, עמדה לאכזב קשות את

גרוס (ימין), מקבלת שטיח מתוצרת בית-החרושת מרים ונעליים מבית-המסחר נעלי דינה ברחוב בלפור 2, חיפה. המתנות נבחרו אישית עלידי המלכות, לפי טעמן.

זיוה בינר (שמאל) בשמלת פאר שהועני קה לה עלידי-בית-האופנה של האחיות אנגלנדר, ועליזה

מתנות פרידה

עסקי-הזוהר לפעולה

איש השבוע היה ללא ספק בצלאל מהרשוב, שמשו הפרטי של הרב הראשי יצחק ניסים. מהרשוב, הלבוש במדי-שרד שחורים כשל אדמירל והנושא תמיד שרביט בעל גולה כסף, היה נוכח עם הרב הראשי ואלפי צופים אחרים בשדה-התעופה לוד שעה שנישא המדינה יצחק בן-צבי עמד להמריא לבורמה. בדרכו אל המטוס היה על הנשיא לעבור על פני מסדר של ארבע מחלקות חיילים. כאשר החל הנשיא לצעוד, התבלבל מהרשוב, החל לצעוד כמה צעדים לפני הנשיא בפני החיילים המצדיעים. ראשי הטקס נדהמו אולם לא עשו דבר, ואילו כמה מהחיילים רצו בצחוק. . . . משנה חמור נמנע ברגע האחרון בסניף מפא"י בגדרה. באסיפת מפא"י במקום עמד לנאום שר המסחר והתעשייה פנחס ספיר. אנשי הסניף הכינו מודעות ענקיות, קראו לקהל לבוא לאסיפה, אולם דחת מספר לפני שהודבקו המודעות הבחינו כי במקום שמו של שר המסחר והתעשייה הודפס יוסף דעת מפא"י שמו של הח"כ הצ"כ יוסף ספיר. . . . בתכניה שהוכנה לקראת עצרת השלום והבטחון שנערכה ביום שני האחרון בתל-אביב, הודפסו שמות הגוואמים עם תאריהם. ליד שמו של שר הפיתוח מרדכי בנטוב הודפסו תארו - "מתחה הדרך לחיסולו וצמצומו של הממשל הצבאי". ליד שמו יוסף ספיר הודפסו שמות להרצות ברחובות מטעם מפא"י, בכנס של גזר חלוצי. פעילי מפא"י במקום שלחו מוניות לאסוף את בני הנוער החלוצי מתבתיהם. . . . קרב רמקולים מעניין התפתח השבוע בין מנהיגי חרות מנחם בגין, לבין ח"כ מפא"י יוסף אלמוגי, שאמרו באותו ערב באשדודיים, בגין, שסיים את נאומו לפני שאלמוגי התחיל לדבר, ביקש מקהל שומעיו להכות מספר דקות. שתי דקות אחרי שאלמוגי פתח בדבריו התחיל בגין לשיר את התנועה, הכריח את אלמוגי להפסיק את נאומו עד סוף שירת ההמנון. . . . אחרי שמפא"י הפעילה את פרופסור יגאל ידין ככובש לכבות גשם למען הבחירות האזוריות, החליטו גם המפלגות האחרות להפעיל את עסקי-הזוהר שלהן לפעולות ריכוז בקרב השנים. הצ"כ יגאל ידין איש הגנהל הסוכנות היהודית לראש דולצ'ין לאסיפות גשם, ואילו חרות תועיק את כובש הלבבות הפרטי שלה צבי קר לייק, העוסק עתה באיסוף כספים למגבית בין גשם ארצות-הברית. . . . שמעון פרס מתמסר בכל לבו למערכת הבחירות של מפלגתו. מלבד נאומו במסגרת מסע הבחירות הוא אינו פוסק מלחשוב על רעיונות למודעות פרסומית. לבסוף מצא פרס רעיון מוצלח. הוא הציע לאחראי על פרסומי הבחירות של מפא"י כרוז מקורי, אותו הכין במו ידיו. הכרוז: לקט של קטעים מתוך הארץ, בהם הופיעו ציטטות מנאומו של שמעון פרס. . . . הממונה על הגרורות המקסיקאית בישראל, הקצור מנחור, צריך היה לאמץ השבוע את כל כושרו הדיפלומטי כדי לענות על השאלה מה דעתו על ישראל והישראליים. אחרי שהתלבט ארוכות מצא את התשובה המתאימה: "אתם לא כל כך נפלאים כמו שמכמה מביניכם חושבים, ולא כל כך רעים כמו שרובכם חושבים".

ריקה זראי בפירסומת של חברת התקליטים "בלאיר" ריקה מתלבשת

סמל מסחרי לבמאי

עצות טובות מולידות לפעמים תגובות מוזרות. כך, למשל, קרה לאחרונה לתמר אביר, עורכת מדור האשה בדבר. לפני זמן מה יעצה תמר לקוראותיה להשתמש בגיטרה בשנות הנמצאות בבתיהן מתקופת העלייה השנייה, לשם דקורציה ביתית. היא יעצה להן לחתוך את מרכז הגיטרה, לתלותה על הקיר ולשים בחור שהתהווה עיצוב פרי חים. לא חלף זמן רב ותמר קיבלה לבייתה מכתב מאחד מקוראי דבר, בו היו שלושה ציורים: ציור הגיטרה עם העיצוב כפי שהודפס בעתון, ציור עורכת המדור כשהיא תלויה בחבל על הקיר ולשונה משתרבת החוצה, וציור עורכת המדור בעירום, כש בטנה מרוטטת ומתוכה במצב עיצוב פרחים. מתחת לציורים התנוטה הכתובת: "לכלי נגינה יש נשמות בדיוק כמו לבני אדם". . . . במרכז תגובה בלתי-ניימה אחרת, כתוצאה מרשימה שפורסמה בדבר, עמדה המחליפה נעמי שמר. ערב התג פירסם דבר רשימה אודות המסורת מכינרת, אך רי שכתבו שהה בביתה עשר דקות בקירוב. בין השאר ראה את כתב את ילדה ה' יחידה של שמר משחקת עם ילדה אחרת, ציין בכתבה כי נעמי שמר יש שתי בנות. מיד הומטרו על נעמי מכתבי ברכה וארי חולים על לידת בתה השנייה, עד שנאלצה לפרסם הכחשה. . . . בתכניה של הצגת הבימה, ביקורה של הגברת הזקנה, מופיע בין השאר גם ציור של גנוס ממילו. התברר כי הציור הוכנס לפי בקשתו של במאי ההצגה יוסף מירזא. מאחר שקיבת השם בין משפחתו של פפו לבין מוצאה של גנוס הולידה התחכמויות אין ספור על חשבוננו, הפך פפו את גנוס לסמלו המסחרי. . . . בפני בעיה חמורה ניצב השבוע הסופר יורם מטמור, שאשתו ילדה לו במלטיבה בן בכור. אחרי שקבע את מועד הברית ליום הרביעי השבוע, התברר ליום כי בדיוק באותו מועד יתיקיים משחק ה' כדורגל בין ישראל ויוגוסלביה. יורם מיהר להקדים את הטקס. . . . הפקת הסרט הקולנוע 95' טרם עלתה על הפסים. אחרי שנמצא כבר שחקן לתפקיד הראשי

שחמט

אנשים ומועמדים

"המלכה בסכנה!" לחש מישהו לקבוצה שמאחוריו. "הפרש לא ייצא משם אף פעם!" השיב לו אחד מאנשי הקבוצה, אף הוא בלחישתו. "אם הוא לא יתקיף מיד, הוא אבוד", חידה אדם נוסף את דעתו. "אינני מסכים איתך", אמר טוב האיש הראשון, "א' שמונה חזק מאוד".

האנשים שניהלו שיחה זאת באחד מערבי השבוע באולם ההתעמלות של בית-הספר לזוגמא בצפון תל-אביב, היו קיבצרים פשוטים - כינוי לצופים-מהצד בתחרות שחמט. הם היו חלק קטן ממאות האנשים, שמילאו ערב-ערב את האולם בו נערכה האליפות ה'11 של משחקי השחמט בישראל.

16 שחמטאים התמודדו הפעם על תואר האלוף. כל אחד מהם היה צריך לנהל קרב עם כל אחד מה'15 הנותרים. לאורך אולם ההתעמלות הוצבו שמונה שולחנות. מעליהם התנוססו שמונה לוחות-הדגמה, שאפשרו לקהל לחזות מרחוק בכל מהלך שנעשה על השולחן והועתק מיד אל לוח-הדגמה.

מתוך 16 המתחרים היו שבעה בעלי תואר של אמן ישראלי ואמן בינלאומי. בתוכם ארנו גרבן, עולה חוש שעלה רק לפני שבועיים מהונגריה, שם ייצג את המדינה באולימפיאדת השחמט. חמישה נוספים היו אנשי המשמרת הצעירה של השחמטאים הישראליים, רובם בעלי תואר של מועמד לאמן. ארבעת המתחרים הנוספים היו שחמטאים ותיקים, אם כי חסרי תוארים.

מזכרים ללא מלכה. משחקי האליפות, שימשכו שבועיים, אורגנו הפעם למופת. מדי יום הוציאו המארגנים עתון פנימי של התחרות, ערוך בידי השחמטאי רפאל פרסיץ שלא השתתף במשחקי האליפות, ובו נמסר מהלך מדויק של כל הקרבות ואינו פורמזיה על הנעשה סביב התחרות. חידוש

שחמטאי גרבן בפעולה מלכה חסרה - מזל מיותר

נוסף היה טוטו האליפות. על המשתתפים בטוטו היה להפקיד סכום של 250 פרוטה לכל טופס ניחושם, בו היו צריכים לנחש את ששת המקומות הראשונים באליפות. מארגני הטוטו הבטיחו לחלק בסיום משחקי האליפות 75 אחוז מהכנסת הנחשון בין שלושת המנצחים הראשונים.

רוב המנצחים ניבאו כי יוסף פורת, אלוף ישראל הנוכחי, יוכה בתואר האליפות גם השנה. אולם כבר הקרבות הראשונים הוכיחו כי צפויות הפתעות. השחמטאי הצעיר דן עמיר, שהוא אסיסטנט למטמטיקה באוניברסיטה העברית בירושלים, חולל הפתעה כשניצח את האמן הבינלאומי משה צ'ריניאק ואת האמן הישראלי שלמה סמילטינר, סיים בתיקו את משחקו נגד ארנו גרבן, ואילו פקיד הדואר שפירא הוביל במפתיע בראש בסיבובים הראשונים. לא חסרו גם רגעים מבדחים. בסבוב ה' שני, למשל, היו כבר שני השחמטאים פויר ויוסף פורת ששוקעים עמוק במשחקם כאשר הבחינו כי משחקו בסדר במשחקיהם. כאשר בדקו את כליהם התברר להם כי פויר משחק בשתי מלכות ללא מלך, ואילו

בדמותו של מייקי ("מאנדי") וייג'ר, בנו של מאיר וייסגאל, התברר כי מאנדי לא יוכל להופיע בסרט. עתה מחפשים אנשי אולפני ההסרטה אחרי גבר מתאים להפקידו הראשי, סורקים את הארץ לארכה ולרחבה. לפי בקשתו של כריסטיאן ז'אק רצוי שי' האיש לא יהיה שחקן מקצועי. . . . יניץ (מתחרו עם חן) רמזל, הימאי-הסופר הישראלי שזכה בפרס ראשון בתחרות ס' פוריים צרים של ימאים, התגלה לאחרונה כבעל תחביב נוסף. רמזל הוא חווה נלהב בכוכבים, מנחש להבריו את עתידם וגורלם לפי הכוכבים.

מלתחה פאריסאית לריקה

חברת התקליטים הצרפתית בלאיר הרי ציאה לאחרונה לשוק תקליטי שירים של ריקה זראי בצרפתית. השירים תורגמו מעברית, כוללים קול אורגוני, ויבן ער' זיהו ואחד גבוה ושניים קטנים. מומחים מנבאים כי השיר ויבן עוזיהו בצרפתית עתיד להפוך מהר מאוד לשלאגר בינלאומי. בינתיים קיצצה ריקה את צמתה וסיגלה לעצמה תספורת צרפתית (ראה תמונה). בכסף שקיבלה מחברת פוקס עבור רכישת השיר הסעי האדום של יוחנן, רכשה ריקה לעצמה מלתחה חדשה. תהיה לה כנראה הזדמנות נוספת להוסיף פריטים למלתחה: ז'ולייט גרין, עומדת להקליט בימים הקרובים משירי יוחנן זראי. . . . במצב פחות נעים היה ישראלי אחר הנמצא בחוץ לארץ. באחת האסיפות היהודיות שנערכו בלונדון הופיע השחקן הישראלי זאב ("בומבה") צור במספר קטעי זמרה, בליחיעצמי על גיטרה. בין השאר שר בומ' בה את השיר משתמש אני הייתי. כשסיים ניגש אליו אחד המאזינים, העיר לו הערה לא כל-כך עדינה על הקשר בין מילות השיר ובימבה עצמו. התפתחה במקום תגרה, ורק שירת התקווה מנעה את הזמנת המשטרה. כעבור זמן נאלץ בומבה לעבוד עבודת לילה בבית-חרושת. בסוף השבוע, כאשר ניגש לקבל את משכורתו, נדהם לראות כי בעל בית-החרושת הוא אותו אדם עמו הסתכסך בניגרה. בומבה התמצא מיד במצב והעיר: "אתה רואה שאני עובד ולא משתמש". מאז שר בומבה בהופעותיו הצבוריות את השיר: "מי יצילנו מרעב". . . . בהוליבוד מצאה את עצמה במצב לא נעים. השחקנית הישראלית חנה מסינגר-עזרן, אחרי שאיגנה קר' פר שינתה את שמה לעדן, טועים רבים בהין השתיים. חנה אינה מאושרת כל-כך מהחילופים. היא חושבת לשנות את שמה בפעם נוספת. . . . כל החששות התבררו ר' רפי נלסון עומד סוף-סוף להכנס ביום הרביעי בשבוע הבא אל מתחת לחופה. טקס החתונה של רפי יערך בבית ויליאמס שב' ואיו מצרי, ליד אילת. הבית, השיך לחוקר האנגלי ויליאמס, עומד להפוך לבית-חרושת לקרימיקה. לאחרונה ביקר בבר סוף העולם של רפי באילת דן בראמוני, העורך סיוורים בכל מעדוני-הלילה בארץ, כדי לתהות על מצבם של מתחריו. במשך ארבע ימים התנדב דן לעבוד בבר. לבסוף, באחד הערבים, כשהמועדון היה מלא עד אפס מקום, ביקש דן שקט והודיע לנוכחים: "עכשיו, לכבוד החתונה של רפי, יקבל כל אחד כוסית משקה". האורחים הנרגשים מיה' רו למלא את כוסותיהם, חיכו לברכה הקולק' טיבית כדי לשנות. ואז הודיע דן: "עכשיו יוציא כל אחד לירה מהכיס, והמגיש יעבור ויאסוף את הכסף".

פסוקי השבוע

- ראש ממשלת צ'אד פרנצואה טונבלביה, לדוד בן-גוריון, שהומנו לפגישה בצריו בשדה-בוקר: "בעולם המתקדם אין עוד מהלכים לרעיון של שיבת האדם המתקדם לרמת חייו של האדם הפרימיטיבי".
- אבא קובנר על יגאל ידין: "כבודו של הפרופסור יגאל ידין במקומו מונח: כבודו בחצור ומקומו במפא"י".
- המשורר אברהם שלונסקי, בעצרת מפ"ם, על השיך המפ"מי עטאונה שהשתתף בעצרת: "שיך עטאונה אינו מאמין בסרטים הוליברדיים, לפיהם על הכדורים להמשיך בחיים אקוטיים ופרימיטיביים".
- מודעת בחירות של הציונים הכלליים: "ענה למפא"י בישראל כפי שענו האנגלים למפא"י באנגליה".
- יגאל אלון: "לא לכל אחד מתאים צילינדר אנגלי. שימו למשל צילינדר על ראשו של יוסף אלמוגי, האם זה ישנה את דעותיו, גישותיו ושיטותיו?".
- ח"כ חרות ד"ר שמשון וינצ'מן, באסיפת בחירות: "אל תתוראו מן הצדקים ולא מהפרושים, אלא מהצבועים העושים עבודת מפא"י ומבקשים שכר ככלתי מפלגתיים".
- העתונאי ישעיהו בך-פורת, במסיבת עיתונאים עם הבמאי יוסף מילוא: "האם אתה עומד לביים מתזה בקאמר, ומדוע סירבת לעשות זאת?".
- עו"ד שלמה כהן-צידון, ראש רשימת האיחוד הספרדי הלאומי: "אתם יודעים איך קוראים בצרפת לאם של ארבעה ילדים? גיבורה לאומית! ומה קוראים לאם של ארבעה ילדים בישראל? מקרה סוציאלי!".

עם היוגוסלבים בא לישראל

הסיכוי לניצחון

מעורה לא עתה נבחרת הכדורגל הישראלית למשחק בינלאומי עם סין כויים כה טובים לניצחון, כשם שהיא עולה השבוע למשחק נגד נבחרת יוגוסלביה. לא בכדורגל הישראלי לא השתנה כמעט דבר. לא נולדו שום כוכבים, ולא נמצאה שום תרופת קסמים שתעלה את כושרם ויכולתם של השחקנים הישראליים. למעשה יהיו הפנים שיופיעו באצטדיון רמת גן בחולצות התכלת ובמכנסים הלבנות של מדיהנבחרת כמעט אותם הפנים שהופיעו במשחקים הינלאומיים הקודמים, בשינויים קלים. אם חלו אילו שינויים שהם בנבחרת הישראלית הם היו מוראליים בעיקר. מאמן הפלא ההונגרי גיולה מאנדי לא לימד את שחקני הנבחרת בחודשים המעטים של עבודתו לשחק טוב יותר מאשר שיחקו קודם לכן. הוא גיבש אמנם שורת חלוצים, ניסה במיטב יכולתו ללמד את שחקני הנבחרת לשחק תוך מחשבה ותוך תכנון מדויק. אולם האמת היא שחל שינוי בכדורגלני הנבחרת. אולי בפעם הראשונה הם עולים לשחק תוך הכרה שהם מוכרחים לנצח, שהם מוכרחים לתת ממיטב יכולתם האי-

לא חסרו גם הגעים מבדחים. בסבוב ה- שני, למשל, היו כבר שני השתתפים פויר ויוסף פורת שקועים עמוק במשחקם, כשי הבחינו כי משהו אינו בסדר במשחקיהם. כאשר בדקו את כליהם התברר להם כי פויר משחק בשתי מלכות ללא מלך, ואילו פורת משחק בשני מלכים ללא מלכה.

סניס

ניצחון, ולא ברוטאלי

איצטדיון הטניס הגדול והמשוכלל ברמת גן היה ריק כמעט לחלוטין. העתונאים הימיים מסרו כי היו שם אלף איש, אולי קצת יותר. אולם על ספסלי העץ ישבו בשני ימי התחרות בטניס בין ישראל לתור- כיה רק כמה עשרות בודדות של צופים, רובם ילדים שהתפלחו פנימה ללא כרטיס. "הקהל שלנו אוהב ברוטליות", גאנץ עסקן, "לכדורגל ולבוקס הולכים כולם, אבל לטניס, הספורט האצילי ביותר, אין קליינטים".

קהל חובבי הספורט שנמנע מבוא לתח- רויות הטניס הפסיד הרבה. לא כל כך בחויה ספורטאית או במתח של תחרות, כמו בחויה של ניצחון נבחרת לאומית ישראלית. כי נבחרת הטניס הישראלית, שגברה על התור- כים בתוצאה 5:0, היא הייתה הישג די נדיר בספורט הישראלי — ניצחון בינלאומי.

במזאיימקום ניצחון. המגרש היה קשה מדי, התאוננו שני הטניסאים הי- תורכים, אלוף תורכיה גיום בארי וסגנו סואן גורל, "לא היינו גם במלוא כשרנו". אולם הם נאלצו להודות כי לא המגרש וגם לא כושרם המנוך הם שגרמו להפסדם. הי- ישראלים היו פשוט יותר טובים.

תחילה תוכננו התחרויות כטורניר טניס משולש, בין ישראל-תורכיה-יוון. אולם מא- חר שהיחזים לא הצליחו להופיע למשחקים, הפכו התחרויות להיות דו-לאומיות. בשלב הראשון התמודדו אלעזר דוידמן עם גורל, ואריה אבידן עם בארי. תיכף בתחילת הי- משחקים התברר כי לישראלים, שהוכיחו מיד כושר עדיף, צפויה תחרות קלה. דוידמן גבר על גורל בשתי מערכות 6:0 ו-6:0 ואילו אבידן ניצח את בארי 6:2 ו-6:1.

למחרת ניצח אבידן את גורל 6:3 ו-6:4 ואילו דוידמן הרביר את בארי 6:1 ו-6:2. משני הטניסאים התורכים הצטיין דוקא סו- זאן גורל, סגן מנהל בנק לפי מקצועו. אולם שניהם גם יחד חסרו את הטכניקה שהיתה לישראלים. גם אבידן וגם דוידמן השתמשו בטכניקת של התקרבות לרשת ו- העברת הכדור קרוב מעבר לרשת, שלא בתחום השטח של היריב שעמד רחוק. תוד- מן שיגע את יריביו בהעברת כדוריו מצד אל צד. גורל היה רוקע ברגליו ומחייך מרוב כעס; בארי, סוחר לפי מקצועו, היה חובט את מחבטו בקרקע.

במשחקי הווגות הירשו שני האלופים הי- ישראלים לשני ממלאי מקומם להתמודד נגד התורכים. אך גם להם לא יכלו להודות. הם הפסידו לגבריאל דוביצקי ולדודי אס פעמיים 6:3.

במסלול

במקום לקנות כרטיס

אזיאי — ישראלי! זו היסימה ש- נקבעה כקריאת עידוד לנבחרת הכדורגל הישראלית, במשחקה נגד נבחרת יוגוסלביה. היסימה, שנקבעה בתחרות שאורגנה על ידי עתון הספורט חדשות הספורט, תוגב בפני הקהל לפני המשחק והוא יתבקש להש- לים בעזרתה את מה שיחסר לשחקני הי- נבחרת. . . . **כאשר התבקש** שיע- גלזר להסביר בחוג ידידים את סיבת המאמץ המיוחד שגילה במשחקו נגד מכבי חיפה, שכתוצאה ממנו הוחזר לנבחרת, הסביר: "הלכתי להתאחדות לבקש כרטיסים למש- חק. אמרו לי שבתור שחקן נבחרת לשעבר שעוד ממשיך לשחק מתוך לנבחרת, לא מגיע על אף כרטיס. אז מה — השתגעתי להוציא עשר לירות בעד כרטיס? שיחקתי וקיבלתי מקום על המגרש". . . . **משפטו של כדורסלן** מכבי ירושלים אברהם הופ- מן, שהואשם על ידי ההתאחדות לפרט בהתנהגות בלתי-ספורטאית, בכך שהעדיף לנסוע עם קבוצתו לצרפת במקום עם נבחרת הכדורסל לתורכיה, נדחה השבוע בי- פעם השלישית וספק אם יסתיים השנה. ב- דיון שנערך השבוע בפני בית-הדין העליון של ההתאחדות לספורט הודיע עתונאי הי- ספורט הוטיק בן-ציון פט, כי הוא מקבל עליו את ההגנה על הופמן, ביקש לדחות את הדיון כדי שיאופשר לו לעיין בתיק. בקשתו לא התקבלה והדיון החל. אולם כאשר סירב הציג מכבי ירושלים להתק- על-ידי הטוען דב פרוסק והדיון נכנס לסבך משפטי, החליט בית-הדין לדחות את הדיון כדי לתת לפט שהות לעיין בתיק.

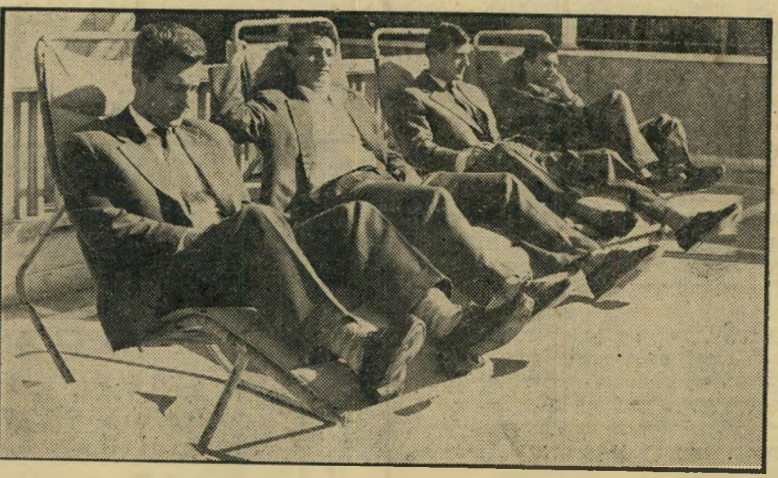
הכוכב

מוחמד מואיי' בן 27 הוא הוטיק והמונטה בין שחקני הנבחרת היוגוסלביה. מוצאו מבוסניה, הוא מוסלמי 27, ותו, השתתף 13 פעמים במשחקי הנבחרת. הונגריה לפני שבוע, בו הפסידו 2:4. המשחק עם יוגוסלביה נערך במסגרת הטורניר האולימפי המוקדם, בו נמצאת ישי- ראל בבית אחד עם יוגוסלביה ויוון. המני- צחת במשחקי בית זה תשתתף במשחקי הגמר האולימפיים שיערכו השנה ברומא. אולם חוקת הכדורגל הבינלאומית אוסרת על שחקנים שהשתתפו במשחקי גביע העולם האחרונים, שם מותרת הופעת כדורגלנים מקצוענים, להשתתף במשחקים האולימפיים. משום כך אין הנבחרת היוגוסלביה שבאה לישראל כוללת את מיטב שחקני ארץ זו, שהשתתפו במשחקי טוקהולם. היא הורי- ככה משחקנים צעירים, רובם בשנות העש- רים המוקדמות שלהם, מלאי מרץ והתי- להבות אמנם, אך חסרי ניסיון. ניצחונה של נבחרת זו, במשחקה האחרון לפני בואה לי- ישראל, על קבוצת פרטיזן היוגוסלביה בי- שיעור 1:4, אינו צריך להטעות. חמישה מיטובי השחקנים של פרטיזן משחקים בי- נבחרת עצמה. שלושה נוספים נעדרו מהמשחק.

את 48 השעות שלפני המשחק ברמת-גן, בילו הכדורגלנים היוגוסלבים במלון אכדיה, שם הירבו לבקש מנות נוספות. ליד השולחן הקדמי נראים משמאל לימין: החלוצים סאטיץ' וקוסיטיץ', הנחשב לתוחחן הנבחרת, וצ'אביניץ'.

אנכלים

על מרפסת מלון אכדיה משתזפים ארבעה משחקני הנבחרת היוגוסלביה, שגילו עניין בחתיכות ששחו בבריכה. משמאל לימין: מואיי', יודניץ', זאנטיץ' והמנן ולאדמיר דורקוביץ', איש הכוכב האדום. הגיל הממוצע של נבחרת יוגוסלביה הוא 21.

הכוכב

מוחמד מואיי' בן 27 הוא הוטיק והמונטה בין שחקני הנבחרת היוגוסלביה. מוצאו מבוסניה, הוא מוסלמי 27, ותו, השתתף 13 פעמים במשחקי הנבחרת. הונגריה לפני שבוע, בו הפסידו 2:4. המשחק עם יוגוסלביה נערך במסגרת הטורניר האולימפי המוקדם, בו נמצאת ישי- ראל בבית אחד עם יוגוסלביה ויוון. המני- צחת במשחקי בית זה תשתתף במשחקי הגמר האולימפיים שיערכו השנה ברומא. אולם חוקת הכדורגל הבינלאומית אוסרת על שחקנים שהשתתפו במשחקי גביע העולם האחרונים, שם מותרת הופעת כדורגלנים מקצוענים, להשתתף במשחקים האולימפיים. משום כך אין הנבחרת היוגוסלביה שבאה לישראל כוללת את מיטב שחקני ארץ זו, שהשתתפו במשחקי טוקהולם. היא הורי- ככה משחקנים צעירים, רובם בשנות העש- רים המוקדמות שלהם, מלאי מרץ והתי- להבות אמנם, אך חסרי ניסיון. ניצחונה של נבחרת זו, במשחקה האחרון לפני בואה לי- ישראל, על קבוצת פרטיזן היוגוסלביה בי- שיעור 1:4, אינו צריך להטעות. חמישה מיטובי השחקנים של פרטיזן משחקים בי- נבחרת עצמה. שלושה נוספים נעדרו מהמשחק.

המשחת היוגוסלביה

המשחת היוגוסלביה, שהשתכנה במלון אכדיה בהרצליה, עושה גם רושם של קבוצה מדוכאת במקצת. שחקניה הגי- בוהים והרוים, שניצלו את הערב הראשון של שהייתם בישראל ואת הבוקר שלמחרת לטיוורים בתל-אביב, נמצאים עדיין תחת הרושם הטרי של מפתם להונגריה. הם אינם חוזים מלשוחח על משחק זה, מחפ- שים סיבות להפסד, תולים בעיקר את הי- אשמה בשוער החתיק ביארה שהכויבם. אולם גם בין השחקנים הצעירים שהגיעו לארץ לא הצטיינו רבים במשחק נגד הוני- גריה. ברניסלאב מיכאלוביץ', סטודנט לכל- כלה, הגשוי לכוכבת הקולנוע היוגוסלביה סוניה מיכאלוביץ', המשחק בתפקיד קיצוני סובאלי, היה נקודת התורפה של הקבוצה, הכויב לחלוטין. השוער שושקוץ, שהחליף את ביארה במשחק זה, לא הצטיין אף הוא במיוחד, אם כי הציל כמה פעמים את ש- רן בהשתתחויות נועזות. הרץ הימני באנה, עליו אומרים חבריו שסבו היה כושי אפרי- קאי, לא הצליח למלא במשחק זה תפקיד של רץ בונה. שני השחקנים המצטיינים בהגנה היוגוס- לבית הם דורקוביץ, ששיחק זמן רב כחלוץ מרכזי ועתה הוא משחק כמגן, ומילדינוביץ, הלומד בבית-ספר דרמטי, ששיחק נגד הוני- גריה כמגן ימני, ישחק הפעם כרץ מרכזי. בהתקפה מסוכנים בעיקר החלוץ מוחמד מואיי', החתיק ובעל הניסיון בין שחקני הי- נבחרת, שהשתתף 13 פעם במשחקי נבחרת יוגוסלביה, לא השתתף במשחקי הגביע הי- עולמי בגלל פציעה, נשאר כשר למשחקים האולימפיים, והמקשר השמאלי בורה קוסי- טיץ', "תחתון" הנבחרת, שהופיע 7 פעמים במי נבחרתו. אולם בסיכום זה קבוצה בלתי מגובשת עדיין, הנמצאת בשלבי מבחן ונסיגות. אם תוכל הקבוצה הישראלית לנצל מגרעות אלה של יריבתה, להוסיף לזה את יתרון הבי- תיות ואת רוח הלחימה ללא ויתור המציגת אותה במשחקים מכריעים — יש לה כל הסיכויים לחולל הפתעה.

אושרם של הספורדים-מזרחיים: אושר המדינה

כולנו מודים שמשך שתיים עשרה שנה לקיום מדינתנו היקרה, נוצרו בארץ שני מהגות מבחינה סוציאלית, מדינית, כלכלית וכו', האחד בעל סכויי התקדמות ואושר, והשני ברובו מורכב מבני המזרח החדש של משפחותיו, משולל בדרך כלל אותם סכויי אושר והתקדמות, וסימן היכור עדין הוא: רובו מורכב מיוצאי ארצות האיסלאם, זנקרא "ספרדים ובני עדות המזרח".

הבעיה החשובה ביותר העומדת להכריע בפני הוחר היום, אינה בעית-חוק, אינה בעיה כלכלית מסויימת. הבעיה היא זו: מדוע לא שבצו שיבוץ אמת הספרדים והמזרחיים בכל תאי הכלכלה, החיי נגזר, העבודה, המינהל והשלטון? מדוע לאחר קיום משטר זה (הכולל אופוזיציה יהודי וקואליציה כאחד) משך תריסר שנים, הרו המכריע מתלמידי בתי-הספר התיכוניים, הם מהמחנה המאושר, בעוד שהספרדים והמזרחיים מגיעים בקושי ל-5% מצבור הסטודנטים בחינוך האוניברסיטאי? מדוע הרוב המכריע של תושבי שכונות העוני והמעברות הם מבני עדות המזרח? מדוע השפעתם בכנסת, במנהל ובממשלה כה אפסית היא? האם אין תמונה עגומה זו תמונת פירוד? האם איננה עלולה להוליד רגשי שנאה?

לאור המצב הזה, קמה תנועת האיחוד הלאומי אשר מחוללה נוסים לכוון דעת הקהל הישראלי לפעולה ממשית לפתרון נן של הבעיות אשר מקורן בתמונה הזו. גיל. פתרון זה יביא איזון צודק והפרי מניה מועילה בחברה הישראלית. הפרי רוד אינו בא מהתנועה המצביעה על ה"מחלה והמבקשת לרפותה. לא נשרת את ענייני המדינה באם נתעלם מקיום המחלה המהירה שבעת דברתי עליה. עלינו להיות אמיצים, להכיר בה, לחתור לפתרונה ולא להסתתר מאחורי המציאות המרה. דווקא בגלל כחנותיה הטהורות של תנועתנו הפועלת זה 4 שנים, הצטרפו אליה אנשים מכל העדות. ילדיו הארץ והאשכנזים לא היססו מלהושיט לנו את עזרתם מכיון שראו בבלות בני עדות המזרח את דלות המדינה, ובאושר רם — אושר המדינה.

לא ארבה בדברים אודות הפרשה הזו מכאיבה של כשלון אחד הכוחות. צבור הבוחרים המעוניין בקדום ענייני הספרדים ובני עדות המזרח, ידע להבדיל בין תנועה רצינית עצמאית לבין רשימה ש"קמה ערב הבחירות; בין תנועה שרא" שיה עומדים על המשמר למען טובת הכלל והשיגו הישגים (כגון מסע למען משפחות מרובות ילדים, מסע למען הפסקת מדיניות הקליטה על בסיס אפליה לפי ארץ המוצא), לבין רשימות שרא" שיהן ומכתינהן נסעו כבר לחולל לתקור פות פחות או יותר ארוכות, למחרת יום הגשת הרשימות. היעזוב רועה את עדי

רו בעת צרה? היש להאמין למפקד הינוש את חייליו ברגע המאבק המכריע? אני משאיר את התשובה לשקול דעתו של הבורח, אשר ייוכח שבין הרשימות החדשות אין תנועה רצינית כתנועת האיחוד הלאומי.

שאלתי, כמורכב, מדוע להקים תנועה מיוחדת? האם המפלגות הקיימות אינן מספיקות? — המפלגות של המשטר הן ישן וחרות בתוכן, הן ירושת המבנה התברתי של קהילות מזרח אירופה ולא הצליחו להתאים את עצמן לתמורה היצומה בהרכב אוכלוסית של ישראל. מפלגות אלה התקשו לשלוח למעלה מי צערה אחוזים של ספרדים ומזרחיים לי כנסת, וגם נציגים אלה ברובם משוללי עצמאות וחופש הדבור.

עידה היא שמשמית מיוג הגלויות נכשלה; המאורעות המציעים של חיפה הנם עדות לכך. על האחראים לבחור בין מאורעות מציעים כאלה לבין מארץ מחושב ויעיל כמאמצו של האיחוד הלאומי, כדי לפתור בעית העדות.

ובכן, מה תכניתנו לכנסת? אנו בעד חקיקה אשר תבטיח חנוך על-יסודי חינוך לכל דורש. זכרו היטב! סיסמה זו ש"הופצה על-ידי תנועתנו באמצעות "אל המזרח", אומצה על-ידי כל המפלגות הישג זה עצום וצבור ילדי בני עדות המזרח אשר טובל או עלול לסבול מי חוסר חינוך על-יסודי בגלל אמצעיו ה"דלים, יזכור את האיחוד הלאומי לטובה. זאת היא דאגתנו הראשונה. אנו נלחם כדי שדאגה זו לא תשאר סיסמת בחירות.

האיחוד הלאומי בעד היסול המעברות ושכונות העוני כהקדם האפשרי ביותר. אנו נתבע את בטול מדיניות קליטת ה"עליה על בסיס של אפליה לפי ארץ המוצא. מיותר כאן להזכיר לכם את דאגתנו למען משפחות מרובות הילדים. אין זה סוד שתנועתנו יזמה זה שנים רבות הצ"ע תוק להגנת משפחות מרובות ילדים. עבדכם המדבר אליכם שלח בעצמו את הצעת החוק, פרי ניסוחו הוא, לכל ה"נוגעים בדבר, אך שאיפתנו זו לא הוגר שמה במלוואה. נעשה זאת כשנקבל ייצוג הולם בכנסת.

האיחוד הלאומי בעד נקיטת אמצעים להבטחת חלוקה צודקת של מקורות ה"פנסיה ללא הפליה אם עדינית או פוליטית. אנו בעד מדיניות כלכלית ליברלית לית תוך שמירה קפדנית על הזכויות המלאות של הפועל אשר הנו יסוד חיי וזק המדינה, ואושר — אושר המדינה. בסכום פונה האיחוד הלאומי למצפון הבורח! היה אמיץ! עשה חשבון הנפש! הודק ותחילת להיות עצמאי במחשבתך. באם זאת תעשה, תבוא למסקנה שיש לתמוך בנו ולהצביע בעד האיחוד ה"לאומי. הצבע

"סר" (ספרדי ראשון)

רשימת האיחוד הלאומי

מיסודם של הספרדים ובני עדות המזרח

האיחוד הלאומי בעד נקיטת אמצעים להבטחת חלוקה צודקת של מקורות הפנסיה ללא הפליה אם עדינית או פוליטית. אנו בעד מדיניות כלכלית ליברלית לית תוך שמירה קפדנית על הזכויות המלאות של הפועל אשר הנו יסוד חיי וזק המדינה, ואושר — אושר המדינה. בסכום פונה האיחוד הלאומי למצפון הבורח! היה אמיץ! עשה חשבון הנפש! הודק ותחילת להיות עצמאי במחשבתך. באם זאת תעשה, תבוא למסקנה שיש לתמוך בנו ולהצביע בעד האיחוד ה"לאומי. הצבע

גמר חתימה טובה מאחל

א. זוזובסקי
תל-אביב, רחוב הרצל 39

היטים חדישים ביותר
מערכות ריהוט מודרניות
חדרי שינה • חדרי אוכל
פינות הול • במחיר עממי

לתפוס אותו חי

(המשך מעמוד 7)

"אני מוכן למכור לך מיליון יהודים — דם המורת סחורה, סחורה המורת דם. אם תביא לי את התשובה שהצעתי נתקבלה, אשלם מידמה: אהרוס את משרפות אושויץ ואמסור 100 אלף יהודים בתחנת-גבול של כל ארץ נייטרלית שתקבעו. זאת תהיה המקדמה. אתם תשלמו את התשלום הראשון של אלף משאיות עד אחרי שאמכור את היהודים שלכם ואפסיק את פעולות-ההיסול... פעל במהירות. כי רק שתשוב אלי עם תשובת הסיכנות והגיונות, אגרש מהונגריה 12 אלף איש ליום..."

מדוע לא נשלחתי מיד בחזרה, לומר את המלה "כן"? לא היינו צריכים להשקיע פרוטה אחת מראש. לא היה לנו מה לסכן: עד אשר אייכמן היה מצליח למסור את מיקדמת 100 אלף היהודים, היו נשלחים ששה חודשים. במשך ששה חודשים אלה — ובכל חודש 30 יום — לא היו נשלחים לתאי הגזים 12 אלף יהודים ביממה. כמה מיהודים אלה היו יכולים להיות כיום בחיים?

אייכמן התכחן בכל הרצינות למה שאמר. הוא נתן לי — היהודי — מטוס גרמני שובילני לאיסטנבול. הוא גרש למחנות-ההשמדה — כדי לרזר אותי — 12 אלף יהודים ליום. אך משה שרת וחיים וייצמן לא באו לפגוש אותי באיסטנבול. נאלצתי לאבד ימים רבים — 12 אלף יהודי ליום — כדי לנסוע לחלב לפגוש שם את שרת. פגשתי שם. פגשתי שם גם את האנגלים שהטילו אותי למעצר. ומדי יום, המשיכו 12 אלף יהודים לנוע לעבר המשרפות.

אייכמן גם נתן לי כתב-האמנה כי אכן שלח אותי לשאת את הצעתו: הוא שיחרר מעין מיקדמה על המיקדמה של ה-100 אלף, בצורת 1700 יהודים שהוסעו מברגן-בלזן לשייץ. אחרי שנעצרתי — שבעה שבועות אחרי שעזבתי את בודפשט — מטוסו של אייכמן — שלחה נציגות הסוכנות באיסטנבול, "הסכסכ לאייכמן, עליו המתי לפני צאתי לחלב, בקבלו את ההסכסכ, הפסיק אייכמן מיד את משלוחי המגורשים.

אבל כיתיים חלפו שבעה שבועות. 49 יום. וכל יום 12 אלף יהודים. מדוע, אם כן, עוכב מכתב זה באיסטנבול? מדוע לא הורשתי לחזור לבודפשט? מדוע היה עלי לנסוע לחלב ולהיעצר בימי הבריטים?

אייכמן יודע יותר מדי!

כ ה ארם יכור הטעיה. אבל ברגע שהוא מנסה לחפות על טעותיו ומציגן כמעשי תבונה — תדלות הן להיות טעות והוסכות להיות פשעים.

כל אחת ממאות הטעויות שנעשו בימי מלחמת העולם עלתה בחיים יהודים. מיד עם הגיעי לארץ-ישראל, בסתיו 1944, דרשתי שתיערך חקירה ציבורית בפרטי השואה של יהודי ארץ-ישראל, וזאת על דרישה זו ב-1945. כתבתי תזכירים ארוכים. לא קרה דבר. תחילה אמרו לי: "עכשיו אנו נתונים במלחמה. יואל, למד עברית. היה אחד מאיתנו. תן לנו לטפל בענייני. נעשה את הטוב ביותר שאפשר לעשות." המלחמה חלפה. אמרו לי: "אינני יכולים לעשות דבר. הבריטים הם האדונים בארץ הזאת."

באה מלחמתנו אנו, מלחמת העצמאות. השנים חלפו. חזרתי שוב ושוב על דרישתי. בפעם האחרונה, לפני כשנה, בשיחה עם אחן מראשי הקונגרס היהודי העולמי. כתבתי מאמרים רבים. כתבתי ספר. העולם לא קיבלתי מענה. קיימים כיום מאות אלפי מיסמכים, בקורים בתקיות עבשות, שאיש אינו קורא איתם. קיימים גם אלפי מיסמכים חיים, המהלכים על שתיים, שחיו בניהנום או שהיה להם קשר עם מאורעות אלה. מה שהם יודעים קבור בליבם — ויש להוציא משם.

מדוע לא נערכה שום חקירה עד היום? מדוע לא נתפס אייכמן או איש שקציני מפקדתו והובאו לדין — וזאת על אף העובדה שחלק ניכר מכתובותיהם ידוע? האם קיים קשר בין שתי שאלות אלה? הייתכן שאלה אשר עשו את הטעויות אינם רוצים שטעויותיהם יתגלו לאור היום? האם פחדים הם שאייכמן ועושי-דברו יודעים יותר מדי — ויאמרו יותר מדי? יובן נא היטב: אינני מאשים מנהיגים יהודיים במתן עזרה לנאצים. אני משוכנע לחלוטין שכל אחד ממנהיגים אלה רצה להציל יהודים. אבל אני מאמין כי רבים ממנהיגינו הרגילים כביכול אינם, לאמיתו של דבר, אלא אנשים קטנים מאד — קטנים מכדי להודות בעובדה שגם הם שגו. הייתכן שהם רוצים לחפות על עצמם?

תוקם וועדת חקירה!

א נו, העם היהודי, חייבים לדעת מה שקרה, כי אנו חייבים ללמוד מהשיאוות שנעשו. אשר קרה, יכול לקרות שוב. אני פונה לכל אזרח ישראל שידרוש מן המפלגה שבעדה הוא מצביע — תהיה זו אשר תהיה — כי ביום הראשון בו תתכנס הכנסת הרביעית, יעלו על סדר יומה את ההצעה להקים ועדת חקירה ציבורית שתחקור את כל פרטי השואה. אני פונה אל כל עתון בארץ שיתמוך בהצעה זו, ויריש את קולו למענה.

לא הייתי היהודי היחיד עמו דיבר אייכמן. לסטנר המשיך את שיחותי עמו, עד הסוף. לפניו באו איתו במגע מנהיגים יהודים רבים, החל בחיים ארלוזורוב שקבע עימו את הסכם ההעברה — ההסכם שאיפשר ליהודי גרמניה לצאת עמם את רכושם. את המורת הרכוש שילמו הגרמנים בכחורה חסרת-ביקוש. נפגשו עם אייכמן חיים ברלס ויעקב אולשטיין. מנהיגי החלון. על מה דיברו? מה היו הצעות אייכמן? זאת איני יודע. וזאת אין הציבור יודע.

אולם אני יודע על מה דיבר אייכמן איתי. זה היה ב-1944. קיימתי קשרים עם אייכמן משר הקופה קצרה בלבד — 25 באפריל עד 15 במאי — אך בקופה זו ראיתי לעתים קרובות. היא שלח מכונית מיוחדת לקרוא לי למשרדו. מצאתי לבוש מדים מהודרים, ציעד כחית-טרף במשרדו; רזה, פנים חדות, עיני-נחש מהפנטות. מראהו הכללי היה שונה מאד מראוהו של בן הגזע הארי הטהור. הוא היה ידוע כשיכור כרוני, פחדן שלא הלך לשום מקום ללא שומרים חמושים — אפילו כשביקר אצל אהובותיו הרבות. הוא לא נסע במכונית משוריינת רגילה, אלא במשוריין אמפיבי.

מה שהציע לי אייכמן היה פשוט: למכור יהודים תמורת סחורה. אך מנהיגי היהדות, מנהיגי השוב, מנהיגי המדינה כיום — לא היו מוכנים אפילו לדון בהצעה ולפי מיטב ידיעותי, לא הייתה זו הצעה יחידה מסוגה. אייכמן הציע יותר מפעם אחת לתת ליהודי אירופה להימלט מהכבשן. אילו נתפס היום, היה מספר על כל ההצעות הללו.

פרס מיליון דולאר

ה פושעים הנאציים אינם מדינאים, כפי שהאינטרפול מבקש עתה לשכנענו. כל אחד מהם שהועמד לדין, ניסה להעביר את האשמה על אחרים — כמינהגם של פושעים מימים ימימה, ואין כמעט פושע אחד שאינו ניתן לשיחוד. אילו הוצע פרס כספי גדול באמת לכל מי שיגלה היכן נמצא אייכמן — אין לי ספק שמישהו מבין חבריו היה מוסר אותו.

עלינו לעשות זאת עוד היום: ממשלת ישראל והקונגרס היהודי העולמי חייבים לפרסם מודעה בעולם כולו, כי הם מוכנים לשלם מיליון דולאר במזומן לכל מי שסיגיר לידי החוק את אייכמן — חי! האינטרפוציה שהוא יכול לתת לנו, שהה רבה יותר מזה. צריכים גם לנקוט בצעדים שיבטיחו את תפיסתם של יתר קציני מפקדתו של אייכמן, כתובותיהם של אחרים מהם ידועות: של הונקשה, למשל, אשר הפך עורך-דין ומספל עתה בתביעות-הפיצויים של נפגעי-הנאצים.

קיים במדינה החוק לעשיית הדין בנאצים ועוזריהם. אם אין חוק זה מתאים, יתוקן מיד כדי שיאפשר לממשלת ישראל עצמה לדרוש את הסגרתם של פושעים נאצים והעמדתם לדין בבתי-משפט ישראליים. איני אומר זאת מתוך תאהה לדם ולנקמה. אני אומר: לתפוס אותם חיים. למען התיסטריה. למען יירשם כל פרט של אותו לילה אפל בתולדות האנושות, אשר ממנו לא הקיצו ששה מיליון יהודים. למען נלמד מן העבר ונדע להבחין בסמיני הרעה — אם איפעם תאיים מחדש על העולם.

זה הוא זה :

עם פילטר דיקן

תשבץ העולם הזה 1151

9	8	7	6	5	4	3	2	1
		14		13		12	11	10
	19		18	17	16		15	
		24		23	22		21	20
	28		27		26		25	
		32		31	30		29	
		38		37		36		35
	43	42		41		40		39
47		46		45		44		
		52	51		50		49	48
	58		57		56	55		54
		60						59

מאונן: 1. בת

- שאלו; 4. ספרו
- של תומאס מור;
- 10. גבוה; 11.
- חנה לשמואל; 13.
- הכרמל; 14. סם;
- 15. לתאורה; 17.
- אוי; 19. אדמת
- הנגב; 20. תגור
- בות; 22. הר;
- 25. שליח-צבור;
- 26. ישוב בסביב
- בת הכנרת; 27.
- תושב כפר; 30.
- סמל החריצות;
- 32. שרות-בטחון;
- 33. אינו מתוק;
- 34. ידיד; 36.
- אחי יפת; 37.
- מרכז פסטיבל ה-
- טרטים באיטליה;
- 39. מלך כנען ב-

- ימי דבורה; 41. משרד ממשלתי; 42.
- כלי בשחמט; 44. עיר הגנגסטרים
- בארה"ב; 46. שמחה; 48. יחידת חש-
- מל; 50. מחצית רומא; 51. חצי-אי
- בין מפרץ אילת והסואץ; 53. המולה;
- 55. אביון; 57. ישן; 58. מספיק;
- 59. אמצעי החבורה בונציה; 60.

- מאונן: 1. גבורת פואימה של יל"ג; 2. סביב סיציליה; 3. עם; 5. נוה, ללא ראשית; 6. לפני; 7. קרבן יום הכפורים; 8. הורגת סיסרא; 9. מגדולי המשפטנים באנגליה; 12.

חליפות הריון
כיצרה איחזקת

תאם

תא שדו' מסדיק 19
אלבול 62.19.13.12

פקידים!
תלמידים!
סטודנטים!

הרשמו עוד היום לקורס ל-

קצרנות

עברית ו/או אנגלית
(שני חודשים, סעמיים שבוע)
ב.אולפן גרגי (GREGG).
המנהל: מ. ברקמא (קמפינטק)
תלמידי, רחוב גורדון 5.
ח צ ל ח ה מוכפחת!

אמנות

תיאטרון

התשיעית בהיפוכה

הגוייה — גחיתו של החנוני הזקן איל (אהרן מסקינ) שפיתה איזא את הנערה ש' הפכה ברבות השנים למיליונרית זקנה (אלי שבע מיכאלי) — נישאה כבר כאלונקה, בחגיגות קודרת. ראש העיר גילן (שמואל רודנסקי) קיבל כבר מידי הגברת הזקנה את ההמחאה בסך מיליארד. אחוז עחית של אר שר הוא ניצב על דוכן, ועל שפתיו מפר פרת העוקה: "מיליונים!" אורחי עירו מצ' סופפים סביבו, בידים מתעזזות כלפי מע' לה: "מיליונים! מיליונים!"

ואז, בעוד האצבעות השלוחות לתפוס מטי' לות צללי-ענק על מסך-הרקע, ובעוד גשם נדבות של שטריי-כסף יורד על ראש הקהי' לה כולה, פוצח הרמקול בזמר אירי: פרק המקהלה מתוך הסימפוניה התשיעית של בטהובן ("את שמחה, ניצוץ אלוה / משדות ענן מוצא / אחוזי אשיה נבואה / בת שחקים, אל מקדש").

ההימנון לשמחה, שבטהובן חיברו כשירי' מזמר אירי-ביטוי לאחת-האדם, שימש ב'

אורנה פורת ב"הלילה ה-12" הו האיי

תמונה זו מכשיר אידיאלי לבמאי יוסף מיי לוא להשגת המטרה הרעיונית והרגשית גם יחד של המחזה, הן במיליונרית שהבטיחה לעיר-מולדתה המתנוזת הן-עתיק, אם רק יירצח מאהבה שנפטר ממנה במירמה. צלי' ליו המרוממים הופכים לפתע לצלילי צחוק סוער וגם, השם ללעג כל אמונה טהורה ששכנה איפע-בלב אנושי.

נצחון אמנותי ואישי. תמונה זו היא אחת מרבות המדגימה את הצד החזק של הבמאי יוסף מילוא, שבהצגת ביקור הגברת הזקנה חגג נצחון אמנותי ואישי גם יחד. הוא שלט על הבמה כל אימת שהוצגו עליה תמונות-המון, עיצב אותן בשפע של ה-דמיון האופייני לו, השקיע בהן מידה גדו-שה — אך לא מוגזמת — של אפקטים של אור ועומק. הוא זכה לתשואות הצופים באמצע ההצגה, דבר שלו זוכים שחקנים בודדים המצטיינים בהופעת-יחיד משכנעת.

פחות מושלמות היו תמונות הדרושה, אף כי המחר כתב דו-שיחים מזהירים ועמוסי משמעות טראגית. משמעות זו עברה את שפת הבמה רק בחלקה, גם מפני שמשחק של השחקנים הבודדים — להוציא מן הכלל בעיקר את שמואל רודנסקי כראש-העיר — לא עלה על עצמו בהצגה זו, אם גם לא נפל מן הממוצע הנחוץ.

ממשבר עך משבר. בין אם חולשת הדרושיחים נובעת מרמת המשחק ובין אם היא נובעת מהתרכזותו של הבמאי בתמונות ההמון, הרי הטיב מילוא לעשות כאשר קיצץ מגוף המחזה אחרות מהן, ואולי היה מעלה את המתח הכללי של ההצגה עוד יותר — בעיקר במערכה השנייה ובמערכה השלישית — אילו קיצץ בהן עוד יותר. אך רגע-יירידה-יחסית אלה אין בהם כדי לערער אלא במשהו את הכוח הכובש של ההצגה כולה, המתנהלת בנקיון טכני בלתי רגיל, המוענק לה על-ידי תפאורות-המינימום

* לצורך זה הדפיסה הבימה 4000 סטרות מיוחדים ועליהם הכתובת בנק אוף הבימה.

המצוינות של תיאור אוטו השחייצי. מילוא, שנפרד מן התיאטרון הקאמרי כי אשר חבריו טרבו, לאחר חזרה אחת, להע' לות על במתם את ביקור הגברת הזקנה, יכול לחוש עתה סיפוק מלא: המחזה, שגרים בשעתו למשבר בקאמרי, יציל את הבימה.

בקרו

מי יתן וינעם

בין העובדות המעטות הידועות אודות אישיותו המיסתורית של חיליאם שקספיר, ידוע כי תמורת שכרו כשחקן ורוחניו כי מחזיק באחת מ-10 מניות-הבעלות על תיאטר' רון גלוב הלונדוני, נטל על עצמו המחזאי לספק לתיאטרון שני מחזות מדי שנה בשנה. את הלילה השנים-עשר, או כרזונס — הקומדיה הרומאנטית שתוצג בשבוע הבא על-ידי התיאטרון הקאמרי — חיבר שקספיר בשנה אחת עם האמלט נטי' דנמארק. היתה זאת פעולתו של חוק הקצחה, שהניעה את המחזאי להשקיע את כל עצמת הקדורת ה-טראגית בתיאור דמותו של הנוטי' המתלבט ואת כל הכוח המטהר של החיים, האהבה והלצון בהרפתקות האהבה המסוככות של אח ואחותו, שאנייתם הנטרפת הטילה אותם אל תופיה של ארץ דמיונית, איליריה שמה.

הפתעה מעוברת. אין כל קשר בין שמו של המחזה, שהוצג כבר פעם בהימנה בתרגומו של שאלו טשרניחובסקי (המתרגם הפעם: רפאל אליעז), לבין עלילתו. סברתם של חוקרי שקספיר היא, כי את שמו קיבל המחזה משום שהוצג בהצגת בכורה בחצר מלכותה של אליזבת ביום ה-6 בינואר, ב' שנת 1600 או 1601. יום זה הוא יום חג ההתנלות הנוצרי, המסיים את חגיגות רא' שית השנה והחל ביום ה-12 מחגי-המולד.

"הלילה השנים עשר", אומר במאי ההצגה שמואל בונים, "אינו מחזה של החי. סיפור המעשה הוא דמיוני ומקרי ועשוי להתרחש בכל מקום ובכל זמן, אך הדמויות ה-פועלות במחזה הן אמיתיות. השחקנים ש' נטלו על עצמם לגלם דמויות אלה חייבים לעשות את כל מעשיהם בעליצות של הפי' תעה שאינה פוסקת".

אם אמנם יצליחו שחקני הקאמרי — עודד תאומי, עודד קוטלר, אילי גורליצקי, זלמן לביוש, אברהם חלפי, יוסף ידון, גילה אלמגור, אורנה פורת וזנה מרון — לגלם על הבמה את אשליית ההפתעה והרענון, כי אז צפוי לצופים של הקאמרי ערב מה-נה, החל מעליית המסך ועד לירידתו על הומר הקטן המסיים של השוטה (אברהם בן-יוסף): "זה דורות שנברא העולם. / מה לי רוח וגשם. הרהאיני / היינו הך, מש' חקנו כבר תם. / מי יתן וינעם עד בלי די".

מאחורי הקלעים

משבר הגרמנית

ההכנות לביצוע הסימפוניה השנייה של גוסטב מאהלר, סימפונית התחייה גדולת-הממדים, בתזמורת הפילהארמונית בשיתוף הסקלה הקאמרית ובניצוחו של רפאל קוב' ליק, הופסקו לפי שעה. הסיבה: קובליק, שניצח בשנת העשור על הסימפוניה ה-תשיעית של בטהובן, מסרב לעשות הפעם מה שעשה אז ולבצע את הסימפוניה בתור' גום עברי. הוא טוען, כי הצלילים נכתבו להברותיה של השפה הגרמנית, ואינו רואה כל הגיון בסירוסם. ואילו התזמורת חוששת לידה הארוכה של המועצה לביקורת ולדעת הקהל... **מחלתו של שחקן** שגרמה לדברי מודעותיה של להקת בצל ירוק ל' דחית הצגות הבכורה של תוכניתה... שלוש נקודות, לא היתה ולא נבראה. ה' מחלה היתה של התוכנית עצמה. הלהקה הגיעה, פשוט, למסקנה, כי התוכנית טעונה עוד שיפשוף רציני ומרוכז לפני העמדתה לאש-הצולבת של הקהל. הדוקטור המרפא את המחלה הוא הבמאי שמואל בונים, ה' עורך עם הלהקה תורות אינטנסיביות מדי יום ביומו... **"אין יכוד** גם חרש וגם עיזר לבחור במלכת יופי?" שואלת אחת המועמדות לתואר, במערכון המוצג בתוכני' תה החדשה של להקת סמבטיון, למראה אחד השופטים שאינו רואה ואינו שומע. "הוא עיזר רק מקרוב", משיבים לה, "וחרש רק מרחוק — כמו מבקר המדינה". דו-שיח זה הוא שזכה לתשואות הרמות ביותר בהצגת הבכורה של התוכנית עמוד על הראש ב' חיפה, שאורחיה זוכרים עדיין כנראה את הדו"ח האחרון של המבקר על עירייתם... **שלושה שחקנים** צעירים יופיעו בסרט הישראלי חולות לוחטים, אותו עומד להפיק רפאל גוסבאום: אורי זוהר מבצל ירוק, עודד תאומי ועודד קוטלר מהתיאטרון הקאמרי.

הבריטי, הנופלת בידיו של סמל העומד לו סיים את שרתו הצבאי באימון מחלקה זו. למולו הרע משיגה המחלקה את שיא השל רומיאליות באימונים, אולם ביום סיום השרות הנופת היא מצליחה ליהפך למצטיינת.

סחורה חדשה לשוק

בנות ה-17 מבלות (אסתר, תל-אביב): ארצות-הברית היא קומדיה קלילה על חי החברה הלונדונית הגבוהה, שמדי שנה בי שנה מוציאה בסידרת נשפים חברתיים, ה מכונים "העונה", את בנות ה-17 שלה למתן זור. באותה עונה דואגים ההורים לכתן את צעדיהן הראשונים של הברזנות הקטנות אל הגברים, תוך שמירה מתמדת על מוסריותן ותוך מרוץ-תחרות אל המסרה — בעל צעיר ומיוחס.

גם הליוד רקס הריסון ורעייתו (גם בי חיים) קיי קנדל ז"ל, מכניסים את בתם

ורדון והנמר ב"היאנקים העליונים"
נושא למחקר על רמת השכל

שחורה מאמריקה למחזור בטקס הרגיל, מופתעים כשבמקום בן-הטובים המוכר ללא הרף על בעיות התחבורה, אליו שילחו את בתם לצוד ציד, היא צדה מתופף תזמורת שכתם חברתי כבר רובץ על שמו — הוא חשוד בכך ששכב עם אחת מבנות החברה. הסרגיה הנוראה מגיעה אל סופה הטוב כשמתברר שמתופף התזמורת זכה בירושה בתואר אצולה איטלקי וכי האיש שהעז לש- כב עם אחת מבנות החברה אינו אלא אותו ברטובים ממשמר המלכה שפיו אינו פוסק מלדבר על בעיות התחבורה.

מלבד כמה קטעים ציניים הלועגים לחיי החברה האנגלית, זהו נושא תפל ומשעמם למדי רק משחקו של הווג הריסון-קנדל מציל את המצב, מצליח להפוך סצינות שיגרתיות וחזרות לקטעי-בידור טובים.

תדרוך

- אלה הסרטים המוצגים בשבוע זה בערי הארץ אשר העולם היה ממליץ לראותם:
- **בניימוכים לאן?** (הוד, תל-אביב)
- **מרסל** קרנה מציג ומנתח את הדור ה- אבוד הצרפתי.
- **חמרים וטעים** (חן, תל-אביב) — גיק למון וטוני קרטיס מתחפשים לנשים בברחם מפני גאונסטרס. מרילין מונרו.
- **אנו הגנבים** (מנדלור, תל-אביב) — סאטירה על פריצת קופות מדעית.
- **הזר** (רון, ירושלים) — סרט המתח של השנה.
- **שאו שמה ברמה** (אורנע, ירו- שלים) — וירג'יניה מקקנה מנצחת דמית של חנה סנש ברייטית.

ישראל

בלי הזמנה

חוק הבחירות לכנסת היוזם מכה חמורה למאונם של יומני הקולנוע בישראל. הוא אסר לחלוטין להקריין איזו שהיא תעמולת בחירות על מסך הקולנוע. עוד יותר מזאת. הוא אסר על יומני הקולנוע להציג בי-30 הימים שלפני הבחירות כל מועמד לכנסת, כולל שרי הממשלה הנוכחית.

יומני הקולנוע הישראליים שמרו על ה" חוק, לא הופיעו בהם כל תעמולה שקראה להצביע בעד איזו מפלגה שהיא. אולם לער" מת זאת התחילו יומני גבש והרצליה להציג בפני הצופה בקצב מוגבר ובכמות הולכת וגדלה נושאים שעמדו במרכז חדשות הש" בוע. כך למשל הביא יומן כרמל הרצליה האחרון בראש חדשותיו את החדשה המרע" שה של השבוע, השיג סקופ שלא פורסם בשום עתון אחר: המעברות האחרונות חוס" לו השבוע, תושביהן הועברו לשיכוניי-קבע מפוארים. חדשה נוספת באותו יומן — קרית-גת התפתחה השבוע באופן מיוחד. היא איננה היחידה, מסר היום. 30 ערי עולים פותחו לאחרונה במידה כה ניכרת עד שקיים בהן מחסור בידיים עובדות. כאשר נשאלו יצרני היום מי מימן הצגת קטעים אלה, היתה התשובה: "אף לא אחד! בעצמנו צילמנו אותם כחלק מחודשות הש" בוע. הקטע על קרית-גת נלקח מתוך ירחון קולנועי שצילמנו עבור הסוכנות היהודית ושבהסכם עמם הותר לנו להשתמש בו ללא שום תשלום עבור החומר."

סרטים

מפיסטו במגרש הבייסבול!

היאנקים העליונים (ארמון-דוד: תל- אביב): ארצות-הברית היתה קומדיה מוסיק" לית מצליחה של ג'ורג' אבוט וסטנלי דונאן על בימות ברודוויי. היתה זו סאטירה על הספורט הלאומי האמריקאי — הבייסבול, על שחקניו המטומטמים ההופכים לאלילי הקהל, על מעריציו הנלהבים המוכנים להק" ריב את חייהם למען נצחון קבוצתם, ועל מנהליו העושים ממנו עסק כמו מכל דבר אחר באמריקה.

המחזה המוסיקלי הועלה על הבד כמעט בדיוק כפי שהועלה על במת ברודוויי, אפי" לו בהשתתפות מרבית הלהקה המקורית. בתוכנו הוא עוסק במעריץ נלהב של קבוצת הסנטורים של חשינגטון, שכמו באגדת פאוסט הוא מוכר את נשמתו לשטן כדי להיות צעיר בכמה שנים, להפוך לשחקן בייסבול ולהציל את קבוצתו. אולם בשיא ההצלחה מנסה השטן (ריי ולסטון) לגרום את מפח הנפש הגדול ביותר לאוהדי הקבוצה, להכשילה דחאק במשחק הגמר שלה. למטרה זו הוא שולח את עוזרתו (גואן ורדון) כדי לכבוש את ליבו של השחקן ה" צעיר והמצליח (טאב הטר).

המחזה עצמו, על עלילתו האינפנטילית וביצועו הנלעץ, יכול לשמש רק חומר לי- סוציולוגים למחקר על רמתו השכלית ה- נמוכה של המתברד האמריקאי. אם כדאי לראותו הרי זה רק בגלל קטעי הכוריאור- גרפיה הנפלאים ובשל המשחקה של גואן ורדון, השרה, רוקדת ומשחקת וכובשת בי- חניניותה ובמוגה הסוער.

בלי חידושים

המירוונים והסרג'נט (מקסיס, תל- אביב: בריטניה) הם הנושא הקלאסי למער" כונני מבדחים של להקות צבאיות. בהם מתחיל ונגמר פרק האימון הבסיסי לחייל ששמו הומור צבאי. זהו הומור פרימיטיבי למדי, החוזר על עצמו לאין סוף, אך שי- תמיד מובטחת לו הצלחה אצל מי שהתנסה בצורת החיים הטראגיקומית הנקראת צבא. כי מה יכול להיות יותר מצחיק מחיילים שלומיאליים שאינם מבדילים בין ימינם לש- מאלמם?! מה מצחיק יותר מחייל הממשיך לצעוד, זקוף ומתוח- אחרי שכל מחלקתו נעצ- רה בפקודה בשעת תרגילי סדר? מה גורם יותר הנאה מלראות את פרצופו של הסמל הקפדן והאכזרי שעה שהוא רואה מיטה מסודרת שלא כהלכה, או חייל שתל- בושטו עומדת בניגוד משוער לכל פקודות מטכ"ל? חיילים מתחלים במסדר חולים, חיילים ההופכים את התשובות בשעת מבחן המפקד, חיילים מתנים אהבים במסגרת ה" אימונים — כל אלה שייכים לנושא המצי- חיק, שמאז היום בו הומצא הצבא, איש אינו יכול לחדש בו עוד דבר.

כל הדברים הטובים האלה מוגשים הפעם בצורת מחלקת טירונים של המשמר הלאומי

הוא

לחם למען הצדק -

שחררו אותו מיאסר!

הצביעו "ים"

ליכוד יוצאי צפון-אפריקה

מי פגע בכבודה של סלינה?

— — — סלינה, אמר הרופא בעדינות שרק הוא מסוגל לה, — סלינה, אין שום דבר שאני יכול לתת לך כרגע ואשר יגרום להפי" לה. הדבר היחיד עכשיו הוא הפלה מלאכזר תית, וזה בניגוד לחוק...

— — — סלינה, ספרי לי מיהו הגבר ואני אדאג שהוא ישא באחריות... ואני אוכל לסדר שאיש לא ידע על כך... רק ספרי לי מי זה, סלינה, ואני אעשה את כל מה שביכולתי כדי לעזור לך...

— — — "זה אבי", אמרה סלינה, "אבי החורג".

היא צנחה על הרצפת העץ הקשה של חדר- הרופא והלמה בה באגרופיה...

זהו קטע אחד מרבים מתוך "פייטון פלייס" — היצירה בעלת הפרסומת העולמית שהוסרט, למרות שהצנזורה האמריקאית אסרה בשעתו על הפצת הספר מחוץ לגבולות ארה"ב.

ספר המגולל פרשת חיים תוססת של עיריה אמריקאית, על סערות היצרים התוססים בה. ספר שכולו נקרא כנשימה עצורה.

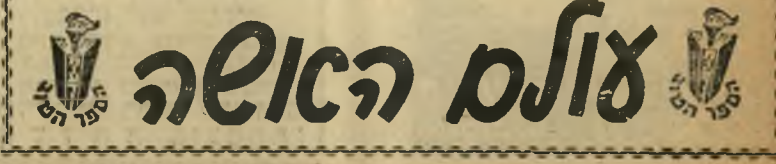
פייטון פלייס הוא הספר השני מסידרת הספרים של מועדון הספר הטוב

עולם האשה

יש לך עוד הזדמנות להרשם מיד לסידרת הספרים במחיר המוזל של 1.950 ל"י הספר.

- עוד עכשיו הופיעו מתוך הסידרה של 10 הספרים: (1) מרג'ורי מורנינגסטרי;
- (2) פייטון פלייס; (3) בית דין; (4) האיש בחליפה האפורה; (5) הים האכזר; (6) אסתר קוסטלו; (7) סיונרה.

הרשמה בכל חנויות הספרים והחלוקה.

מכתבים ארוכים

מכתבים ארוכים

כותבת משום שאומרים עליה שהיא נורא נחמדה, ואפילו לא מפני שהיא נורא אומרת ללה ואף אחד לא מבין אותה וכו' וכו'. היא כותבת ודי. מעידה על עצמה שהיא צבירת בעלת דם תוסס, שעברה לא מזמן את הגיל שאחרי אמצע הספּשעשרה, שהיא 16, לדעתה, אז ברור שהיא שונאת אנשים שכבר עברו את גיל העשרים שהוא בודאי נפלא ויש להם דעות קדומות עליו. אולם יכולים להאמין לה או לא, כשהיא טוענת שהיא אוהבת מאד טיולים ברגל, אמנות, פילוסופיה, פסיכולוגיה, צחוק בריא, גיאוגרפיה ונחילאים לעתיד ובהתה, בעלי דם תוסס וכמות גבושה של חברה מינה, בצד רצינות בנזן ובמקום. כאלה מוזמנים לכתוב אליה. יש לה אנטיתת מוחלטת לבני-טובים, ולכאלה שנשטו את האידיאלים ובהרו בקרייריות. והיא הוזה לשוב ולהרע דיע שהיא נורא עקשנית.

***

ברגליים, בקומנדקך וכוונת אדום
(1151/127) בן ה-19, רב"ט בצנחנים, ה' טוען שהוא אוהב מאד לטייל בארץ ברג' ליים ובקומנדקך — המציא פשוט פזמון חדש. במקום לכתוב שהוא רוצה להתכתב עם נערה ירושלמית, על אהם וידועים כבר מה — הוא מציע לה לאסוף צמחים ופר' פרים, ולקודק סלונים. גדול, לא?

***

סינור, שבים ושום
זו נערה כלבבי (1151/128):
"יש לך הזכות להכיר במכתב זה, בחורה רגילה, בוגרת תיכון, המבלה שמונה שעות מיומה כמבטלת במטבח בקיבוץ בנגב. ודאי את רואה לגנב עיניך נערה הלבוב' שה סינור ושבים וכולה מדיפה ריח בצלים ושומים.

"אל פחד. עוד לא הגענו ליד ליד כך. את זמני הפנוי אני מבלה בקריאה, פט' פוט בצחצח והרבה-הרבה ציור. נו, ובתשובה של מי אני מעוניינת? — שהיה בחור בעל לב פתוח וראש פתוח, שהיה קרוב גם קצת להבלי העולם הזה, ויחד עם זה, כמו שאומרים, רציני. ואם כל כך הרחבתי על הקולטורה, אי אפשר בלי קצת על הפיזורה. ובכך: פרצוף ישר הכולל אף ישר ומבט ישר..."

טפּשעשרה על זיוח

אני לא מבינה את כל הסנובים האלה שצוחקים על האפריאנו בסרטים ככה זה גם בחיים לפעמים. אחרי שקראתי על זיוח חשבתי וחשבתי והחלטתי שהחיים שלה זה כמו בסרט. היא היתה בחורה יפה, אבל הארץ היתה קטנה מדי בשבילה היא רצתה שכל העולם יעריך אותה או היא התגרשה קצת או מה? והיא באה להוליבד והיתה שם התחרות עצומה והחיים היו נורא קשים והיא היתה פשוט רעבה כי היתה מוכרחה לשלם שכר לימוד הדומה שהיא לומדת. או מנחל אחד פיתה אותה שתצטלם ערומה. היא לא ידעה מה שהיא עושה כי היא היתה נורא מיואשת ובודדה. מה יש? מרי' לין לא עשתה את אותו הדבר ותראי מה נהיה לה!

והתחילו להשמיע אותה שהיא מופיעה בנשפי חשק על האגיה של הגנרל טרומ' בילו, לא מרילין, טפּשעה, זיוח. חוץ מזה אני לא כל כך בטוחה שהיא באמת הצטל' מה כן. בטח המנחל עשה לה פוטומונטאז'. ואפילו אם כן אז בכסף שהיא הרחיבה מה צילומים, היא בטח למדה ולמדה עד שנעש' תה לנשואת-פנים. והתביישה ולבשה כותנות לילה סגורה, והרליקה גורת ואמרת שהיא נורא מתחרטת. אני בהחלט מאמינה לה ומאחלת לה כל טוב, מה שמשגע אותי זה לגאנת את הציליים האלה כמו אחותי ה' בגלה. את יודעת מה שהיא אמרה אחרי שקראה את המאמר עליה? היא אמרה: "סנטה זיוה!"

הגיעה העת שתדעי גם קצת כתיב. את כותבת שאת "גבוה", ושהדת "הפריע" לך בישראל לעסוק בספורט. אבל זה הרי פרט כל כך קטן ולא חשוב. לעניין.

העלמה, שהיא בת 22, רוצה להתכתב עם נערות ונערים מן הארץ. אשר לבחורים, היא מבקשת שהיה משכילים דתיים, לאו דווקא סטודנטים. כמוכן שההתכתבות תהיה על ספרים וקולנוע ותיאטרון וכולי.

מאחר שהעלמה היא ענתה מאד, אין היא רוצה להרבות לספר על עצמה. היא מוכנה רק לומר שהיא "גבוה" ויפה והיא בטוחה שלא יתאכזבו. כאשר אין היא מלמדת את בני ישראל הקטנים בגולה הדתית עברית — היא הולכת לא.י.מ.א., לומדת שם אנגלית, טניס והתעמלות, ומה שמודרני בספורט הקנדי. בארץ "לא עסקתי בשום ספורט, היות והדת הפריע לי. כאן גם הדתיים מרשים לעצמם מה שלא היו עושים ב' ישראל".

***

לא זנב סוס
הם (1151/125) ביקשו נורא יפה שלא אלגל עליהם. אני שותקת. ובכן, שניהם בני 16-17 ורוצים להכיר בנות בגיל 15-16. לאו דווקא בלונדיות אבל עם שיער ארוך וחלק, אבל לא זנב סוס. למה? למה כובע, גובהם, לפי שעה, הוא ממוצע בלבד, והם, כנראה, רויס מדי לעסקן של אימותיהם. אבל אני בטוחה שזה רק שלב.

***

אנטיפתיה לבני-טובים
היא מבטיחה לכם שהיא (1151/126) לא

נערת השבוע

מה יכול להיות מנוגד יותר מריקוד רוק' בירול ופרקי חזונת? רק בגדים כמו זה, ומדי צבא. את כל הדברים האלה אתם יכולים למצוא ברות' שטינהולף, בת 19 ופקידה, ילידת תל-אביב וחילת. וגיסתו של אריק מחקה הקולות, נוסף לכל. את הרוק' נירול היא למדה בצרפת, שם ערכה סיור' לימודים לפני גיוסה לצבא. חוץ מזה היא הביאה גם חידושים בבוגי תגי ועוד כמה דברים שרק הצרפתים יודעים. בכל מקום שם יש ריצפת ריקודים ותזמורת, קשה למצוא לה מתחרה. ובבית, מה היא עושה בבית? לא תאמינו, אבל היא שרה פרקי-חזונות. משהו בנוסח 'משפחת מלבסקי'. אז מי אומר שלנוער שלנו אין תודעה יהודית?

למי אבד טופס ממשלתי שמעברו השני היה כתוב בכתב של שתי מכוונות שונות? זהו איילה איילה, כאילת השדה תסתובב לחפש לה פינה, אך העולם מה קטן הוא, ומקום סתר היכן תמצא היא, כי הגנרל הן, מה אכזר הינו, באשר תלכי ילך ובאשר תלני ילוי. כסף כסף כסף... כן יענה את הכל. על כן איילה, אם כי אינך כה קלה, זנקי וטוסי לך, עופי ושבי תחת השיח וב' צילו התחבאי. השלימי איילה עם מר גורלך וצפני את העבר מאחורי גבך, כי כשמש במרומי הרקיע יזרח עתידך וקהיבא לא תזדקק נפשך, סודך סוד אנוש שהגיע הלום, יעבור, יחלוף ואישים יבל. על כן שלחי, הסייר-מחשבות לבך לפני ל... מקום ב' נפשו. זו דרך האדם, גורלו מי ידע. העולם מסתובב, היום חולף, והמחר... כן הוא מוסתר, אך לא יתגלה בשיפעת זוהרו. והי צופן מנת אורך בחובו".

היצירה הגיעה, כנראה, לידיים אחרות, שכתבו: —
"ראשית לכל, ביקורת על היצירה הספ' רותית הנאה שלך. אכן היא באמת היתה יפה ומעניינת.
רותי יקרתי (זהו אולי שמה), אין אני מטוס / שאמצא לי מנוס כי בכל מקום בו אמצא / הגורל את שלו יושע / ואם נגור דיני לטוב / הרי שכך רוצה הרוב / ואקבי להו בתקווה / שאצלי לעד הוא ימצא / כי החיים הם מלחמה / ומי ערב להצלחה?
"אך לב אוהב יבקש כה מעט / רק ניד עפעף, לחישה ומבט' / לכן בכל מקום ואפילו בפניה אפלה / אבקש תמיד את הנפש האהובה. / ואפילו אם צפויים לי חיים קשים / אשתדל להתגבר על כל הק' שיים / וכמו כן על כל המכשולים / ואז שטה לה הספינה-על גלי החיים / כי החיים יפים וכדאי לצלם / כי לא ישבו לעולם".

***

... ואין נערה לו בעולם

מכתבו של (1151/123) יפריך לך את כל הדעות שיש לך מן הסתם על ימאים. ואת צריכה להיות, אנגלי-אודעתיה, כדי לא לכתוב לו:

"... הגני יליד תל-אביב וגר בתל-אביב כשאני בבית. גובהי 180 ס"מ, רגלי נשאת בלורית, שחרחרה ונאה, ובדרך כלל אומרים עלי שאני נחמד. גילי 24. לאחר שרות צבאי וסיומו באחת מהאיחוזיות ה' נח"ל, בלי שום הצטיינות בדרגת טוראי, הצלחתי מלמוד למזכרת ביד אחת. אחר שנה וחצי של "נוער מחפש את המחר" בכל מיני עבודות בערבה, הגעתי איכשהו לצ'ה-סוסור, כיום, לאחר שלוש שנות עבודה בים ב' דרגת קצין-מכונה, באחת מאניות שהם, אני מגיע לפתע למסקנה שלאט לאט אני מאבד כל חברה בעיר, וכל עניין בבילוי בחברת יבאים. ידדי וידידותי בעיר אינם יושבים ומחכים ליום שבו אופיע לחופש למספר שעות, או אפילו ימים, כדי לבלות אתי. כך שאני למעשה מתחיל להיות בודד. הדבר ה' אחרון שנותר לי עדיין היא ההתכתבות. ... אני מעוניין להתכתב עם כל נערה, שתהיה מוכנה לקבל מכתבים מאחד שעבר את מרבית העולם לאורכו ולרחבו, ועדיין ממשיך לעבור. מכתבים שיהיו כתובים ב' מכות-כתיבה עם גיאות רבות, ובסגנון גרוע. אך מכתבים מרתקים בתוכנם, מלאים "לוקשים" וסיפורים מן העולם הגדול, על כל הנושאים. ובמו כן להיפגש אתי בשלב מאוחר יותר למטרת היכרות ובילוי בשעות המועטות-שיעמדו לרשותי בהגיעי למל' הבית.

"עליה להיות בגיל 17-20, כלומר, בגיל הטפּשעשרה — אך לא טפּשעה — נחמדה, תל-אביבית, חובבת סרטי קולנוע בעלי טעם טוב, תיאטרון וטיולים או יציאה לקומז'ים צים — שאלה הן צורות הבילוי האהובות עלי. נערה שלא תהיה ביישנית, שאומרת ישר בפנים מה שיש לה על הלב, שלא תהיה לה דעה קדומה על ימאים, ושתעדיף פיקניק שקט על חוף הים מאשר ישיבה ברהוב דינוג'י.

"... אם יש לה דם, או שתשלח תמונה במכתב הראשון, ואני מצדי מבטיח תמונה מיד לאחר מכן. אני אקדיש לה את חופ' שותי המועטות בארץ בבילוי מעניין ובלע טעם טוב, בו לשיעמום אין מקום בכלל. ובילוי הוא אחד הדברים בו אני מצטיין, ולשאר אני משאיר לזמן לעשות את שלו".

***

הדת הפריעה לה
(1151/124) נמצאת לתקופה של מספר חודשים בקנדה, שם היא עובדת במורה. לעברית, אני מניחה, אם כן, מרתית הקירה,

הווי

זרם הידידות
בריטה, בלגיה, הולבש המאנקן פיט, פסלו של הילד המשתין בכיכר העיר המרכזית, בבגדי חבר קיבוץ ישראלי, כסמל לשיחוף הפעולה ישראל-בלגיה.

***

דוארינה קריית-מוצקין, התלונן שלמה גר' שגבו כי איגרת-אחיו שנשלחה אליו מארצות-הברית בשנת 1953, הגיעה לחיפה לאחר חמישה ימים, ולסניף-הדואר בקריית מוצקין לאחר יום נוסף, הגיעה לביתו רק השבוע.

***

בתיאבון!
שדה-ידויה, נפצעו אשה ושני גברים בקטטה המונית בה נעורו היריבים בקל' שינות, סכינים ומזלגות.

***

תבן לעפריים תדיאביב, קנה סוחר פרסי כמות גדולה של שטיחים ישראליים כדי למי כיר אותם בפרס.

***

קוד חתן וקוד בלפי חיפה, הודיעה הרבנות הראשית כי לא תערך חופות וקידושין ביום ה' בחירות.

***

השתלבות כמרחב ירושלים, קיים משרד-החוח דיון סגור, במציאת חברים וחברות למשתלמים יעירים בישראל מאפריקה ואסיה.

***

חוש ריח ירושלים, גנבו שלשה צעירים ביום הכיפורים מכונית, הסבירו כשנתפסו עלידי המשטרה, כי רצו לנסוע לחיפה ל' אכול.

***

אל תירק לבאר ... תדיאביב, הציב באר 51 תמונה של שני ילדים כושים, המטילים מימיהם לבאר, יעץ בכותרת מתחת לתמונה: "לעז' לם אל שתה מימ'".

***

מצא אשה מצא סוף טבומאסי, גאנה, ניסה איכר קשיש להתאבד בשתיית רעל, הסביר: "יש לי טבע נשים 30 ילדים. הייתי מבולבל".

***

האופנה האחרונה נתניה, התעלפה אחת המתפללות בעת תפילת הנעילה ביום הכיפורים, סרבה לקבל צורת רופא שרצה להשכיבה על ה' רצפה לנית, טענה כי שמלתה חדשה.

***

סוכת שכנו הנופלת רמת-גן, הרס אורח את סוכת שכנו שהוקמה על גג ביתם המשותף, הסביר לשכן: "לא ידעתי שאתם שומרים מצות. מעולם לא שמעתי אתכם שרים ומירוח".

***

לא רובים ודא יער תדיאביב, גומה מפא"י את צמרות כל העצים שהקיפו את קפה בוסתן, בו שוכן מועדון מפא"י, כדי לאפשר לעוברים ברחובות הסמוכים לצפות בנעשה במועדון.

דעם ארבעט

4000 פארטאל

דער ארבעט